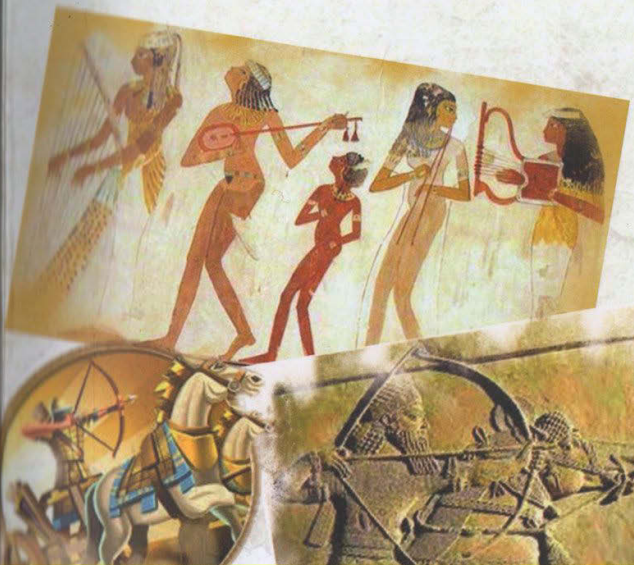
Yaser Bereketoğlu

Ugarit'te Son/Bahar

KKH YAYINLARI

ROMAN

Yaser Bereketoğlu

Ugarit'te Son/Bahar

Yaser Bereketoğlu'nun Eserleri:

* *Sığınak* (Şiir)
* *Siz Güzeldiniz -Sonrasız Zamanlarda-* (Şiir, Kurgu Kültür Merkezi Yayınları, 2012)
* *Ugarit'te Son/Bahar* (Roman, Kurgu Kültür Merkezi Yayınları, 2017)

Kurgu Kültür Merkezi Yayınları
Genel Yayın Yönetmeni
Alaattin Topçu

ISBN: 978-605-9257-54-1

© Kurgu Kültür Merkezi Yayınları, Yaser Bereketoğlu, 2017

Tüm hakları saklıdır.
Eleştiri ve tanıtım yazıları dışında,
yazarın izni olmadan, kısmen de olsa
fotokopi, film vb. elektronik ve mekanik
yöntemlerle çoğaltılamaz.
y.bereketoglu@gmail.com

1. Baskı: Şubat 2017

Genel Dizi: 354

Kapak Tasarım
Leyla Çelik

Baskı ve Cilt
Sarıyıldız Ofset Matbaacılık Ltd. Şti.
Ağaçişleri Sanayi Sitesi
523. Sokak No: 31
Ostim – Ankara

Kurgu-1 Gıda Basın Yay. San. Tic. Ltd. Şti.
Konur Sok. No: 49 /5 Kızılay-Ankara
Tel: (312) 419 54 85
www.kurgukulturmerkezi.com
E-posta: kurgukulturmerkeziyayinlari@gmail.com

Yaser Bereketoğlu

UGARİT'TE
Son/Bahar

Roman

KKM YAYINLARI

Sevgimin pınarları İrem ve Cihan'a...

YAZAR / ÖNSÖZ

İskenderun doğumlu olup aslen Hatay-Defne' nin Dursunlu köyündenim. İstanbul Atatürk Eğitim Enstitüsü Türkçe bölümü mezunuyum. Edebiyat dünyasına şiir yazarak adım attım. Şiirin dışında öykü, makale ve deneme yazıyorum. Ürünlerim *Türk Dili Dergisi, Amik, Eski, Agora, Karalama, Çağla, Mavi Yaren, Dar Sokak, Taflan, Amanos Yazıları Dergisi, İle* ve *Kurgu Düşün-Sanat-Edebiyat* dergilerinde yayımlandı. İlk şiir kitabım *Sığınak* 2003 yılında, ikincisi *Siz Güzeldiniz Sonrasız Zamanlarda* 2012 yılında (KKM Yayınları) yayımlandı. Arapça biliyorum. Antakya'da Türkçe öğretmeni olarak çalışmaktayım.

Edebiyatçılar Derneği'nin 2004 ve 2006 yılında Suriye'de düzenlenen edebiyat ve kültür etkinliklerine katılarak Halep, Şam ve Lazkiye kentlerini gezme ve yakından tanıma olanağını buldum. 2006 yılında Lazkiye kentindeki etkinlik sonrası grupça yaptığımız turistik gezide sessizliğe bürünmüş; yıkık, dökük; fakat düzenli bir kentin, antikçağ kalıntılarından oldukça etkilendim. Rehberimiz harabelerin Ugarit kent devletine ait olduğunu söyleyerek kentin tarihçesini anlattı. Ugarit kent devletinin Anadolu'yu da kapsayan Ortadoğu'nun en önemli ticaret merkezi oluşu, Ugaritlilerin

kendi alfabeleri dışında tüm bölge krallıklarına kabul ettirdikleri bir ticaret alfabesini oluşturdukları ve dünyanın ilk müzik notalarının burada yazıldığı, yapılan kazı ve araştırmalar sonunda bilinen en eski şarkının (hurrian hymn) notalarının burada bulunduğu gerçeğiyle yüzleştiğimde, buralara dair bir şeyler yazmam gerektiğini düşündüm.

Yıllar sonra Ugarit'i bir roman olarak yazmaya karar verdim. 2013 yılında Ugarit'le ilgili birçok kaynak taradım. Altı aydan fazla bir süre boyunca bu antikçağ kent devletinin yönetim şeklini, sosyal yaşamını, tanrılarını ve tapınmalarını, ticari ilişkilerini, her alanda yarattıkları uygarlığın bölge krallıklarına etkilerini inceledim. Bunun yanı sıra Ugarit'le bağlantılı olarak Mısır firavun devletini ve özellikle Hitit krallığını da aynı şekilde araştırdım. Ugarit'in ve Hititlilerin aynı dönemde yıkıma uğrayıp tarih sahnesinden silinmesi, yazacağım romanın omurgasını oluşturdu. Roman kahramanlarını ete kemiğe büründürürken "başkahraman" yaratmadım. Roman kişileri, kendi çaplarında bir değer oluşturuyordu. Yani romanda kahramanlar vardı. Çalışmalarım sonunda kalemi elime aldığımda, romanı şimdiki zaman ekiyle (-yor) yazmaya karar verdim. Zordu ama altından kalkabilirdim. Nitekim araştırmalarımın ve yazmaya başladığımın üçüncü yılının sonunda (2016), pek hacimli olmasa da romanı bitirdim. Yazın dünyasına katkı sunabileceksem mutlu olurum.

Aşağıda, Ugarit kalıntılarını gezerken rehberimizin anlattığı bilgiler ile internetten edin-

diğim bilgileri harmanladım. Döneme ait bilgileri, okur açısından ilgi çekici olacağını düşündüğüm için "Önsöz" olarak sunuyorum. Rehberin verdiği bilgiler, internette verilen bilgilerle birebir örtüşmektedir.

UGARİT*

Ugarit Krallığı'nın hükmettiği alan, günümüzün Lazkiye kentinin kuzeyinde ve güneyinde sahil boyunca uzanan dar bir ovayı ve bölgeyi Asi vadisi ile iç bölgelerden ayıran, Suriye Alevileri'nin önemsediği dağ olan Cebel Ansariye'nin yamaçlarını kapsamaktadır. Bu alan, kuzeyde yerel mitolojide Tanrı Baal'in yaşadığı yer olan Cebel Akra Dağı'nın yüksek kayalıkları ve güneyde de ovanın denizle kesilmesiyle arada boğulup kalmış olması, 2000 kilometrekareyi hiçbir zaman aşmamış bir çevrenin doğal sınırlarını çizmektedir. Günümüzde Ras-Şamra olarak bilinen Ugarit kenti adı ilk olarak Ebla arşivleri, Tell-el Amarna mektupları ve Boğazköy'de ortaya çıkarılan Hitit yazılı belgelerinde görülmüştür. Lazkiye kentinin on kilometre kuzeyinde ve sahilden yaklaşık bir kilometre uzakta yer alan Ras-Şamra höyüğü 1929 yılında bir rastlantı sonucu keşfedilmiştir.

Ugarit, antikçağda Doğu Akdeniz'in en önemli ve en büyük kentlerinden biriydi. Ugarit yaklaşık iki yüz yıl Hitit devletinin egemenliğinde kalmıştır. Günümüzde Suriye kıyılarında Ras Şamra olarak bilinen Ugarit, yakın zamandaki keşiflere kadar bu bölgede varlığı bilinen kapsamlı ve türlü arşivlerin olduğu küçük kent devletlerinden yalnızca biriydi. Ugarit'teki ve çevre-

sindeki kentlerde bulanan metinler, yaklaşık MÖ 1400'den 1100'lü yılların sonrasına dek geçen dönemde levant kentlerinin tarihi, toplumu ve kültürüyle ilgili epey ayrıntı vermektedir. Bu dönemde peş peşe gelen Hitit saldırılarının sonucunda kuzey Suriye'deki Mitanni devletinin gücü sarsılıyordu. 1. Şuppiluliuma (1370-1330) sonunda Şam'a kadar uzanan bütün Kuzey Suriye topraklarını Hitit ülkesine katmayı başarmıştı. Ugarit de bu sıralarda Hititler'in eline geçmiştir. Dolayısıyla Ugarit'teki arşivler, bölgedeki Hitit egemenliğine ışık tutan çok önemli metinler barındırmaktadır.

Ugarit kentinin arkeolojik keşfi tesadüfen gerçekleşmiştir. 1928'de şans eseri bulunan kesme taştan yapılma tonozlu mezarlar, bu bölgede araştırmalar yapan Fransız arkeologların dikkatini çekmiştir. İlk olarak Ras Şamra'ya ve Ugarit yakınlarındaki çağdaşı bir kent olan Mahaddu'ya (Minet el-beyda) yönelen arkeologlar, bu iki kentin, özellikle de Ugarit'in Doğu Akdeniz'deki diğer kentlere oranla daha büyük olduğunu görmüş ve buranın önemli bir kent olduğunu anlamışlardır. Burada yapılan kazılar sonucunda bir hektardan daha geniş bir alanı kaplayan büyük bir taş saray ortaya çıkartıldı. Olasılıkla mesleki mahallelere bölünmüş, iki katlı evlerin dizildiği sokaklarıyla bayındır ve büyük bir kent yapısının ortasında; merkezinde en büyük Sami tanrılarından Baal ve Dagan'a adanmış iki tapınağı olan bir akropol yer alıyordu.

MÖ 15. yüzyıldan 12. yüzyılın sonuna dek Ugarit'teki yaşamın neredeyse bütün yönlerini

yansıtan pek çok avlu, dikmeli geçitler, sütunlu giriş kapıları, sütunlu salonlar, ekili bahçeler ve çok sayıda çiviyazılı tablet bulundu. Ana saray yapısındaki büyük arşivden başka, birkaç küçük binadan da arşivler çıkmıştır. Ki bu da Ugarit'in siyasi ve ticari hareketlilik açısından çağdaşı levant kentlerine nazaran daha önemli bir merkez olduğunu göstermektedir.

Bu döneme ait tabakalardan sonra devam eden kazılarda Ras Şamra'nın neolitik dönemde de iskân görmüş olduğu, hatta levant bölgesindeki en önemli neolitik ve kalkolitik merkezlerden biri olduğu, ayrıca 3. bin yıldan 3. yüzyıla dek hatırı sayılır bir ticaret merkezi olarak kaldığı keşfedilmiştir. Öyle ki erken kalkolitik ve geç neolitik çağlar için, Doğu Akdeniz bölgesindeki prehistorik kültürlerinden bahsedilirken Amuq ve Ras Şamra kültürü ifadeleri kullanılır. Bu durum, Ugarit'in levant bölgesindeki konumunun kente sağladığı avantajları da anlamımızı sağlar. Kıyı kenti olması ve diğer kıyı kentlerinden farklı olarak kıyıdaki dağ sıralarından ayrılarak Suriye'nin iç bölgelerine de açık olması Ugarit'i coğrafi olarak diğer kıyı kentlerinden ayırır. Bu durum da Ugarit'in Doğu Akdeniz, Suriye ve Anadolu arasındaki ticarette kilit rol oynamasını sağlayan etmenlerden biridir.

Ugarit kentinin boyutları bilinirken devletin topraklarının nerelere uzandığı kesin olarak bilinmemektedir. Mahaddu'dan başlayıp Ugarit dilindeki tabletlerin hâlâ göründüğü liman kenti Suksi'ye (Tell Sukas) kadar kıyı şeridini kapsadığı bilinmektedir. Ancak sınırların iç bölgelere ne kadar uzandığı kesin olarak bilinmiyor.

Bazı antlaşmalarda yer verilen göndermelerden Orontes'e (Asi) ve buranın biraz daha kuzeydoğusuna ulaşmış olabileceği çıkarımı yapılabilir. Ugarit etki alanına bitişik devletler kuzeyde Mukis, doğuda Nuhasse ve güneyde Amurru'ydu. Ayrıca Ugarit'in denetim altında tuttuğu iki devlet daha vardı: Siyannu ve B'ir.

Ugarit'in sosyo-ekonomik manzarası irili ufaklı köyler ve küçük kasabalarla doludur. Başlıca geçim kaynağı tarım, halkın büyük çoğunluğunun katıldığı bir üretim faaliyetiydi. Kral ve yüksek rütbeli memurlarıyla oldukça az sayıdaki kölelerden başka, nüfus özgür yurttaşlardan oluşuyordu. "Kralın adamları" adıyla sınıflandırılan bazıları, örneğin silahtarlar, çömlekçiler, büyük tüccarlar devlet için yaptıkları hizmet karşılığında kraldan arazi bağışı alırlar, geri kalanlarsa kendi tarlalarını ekerlerdi.

Doğu Akdeniz için gerekli olan temel gıda maddeleri; tahıl, üzüm, zeytin ve zeytinyağı gibi ürünlerden başka Ugarit'te, Mahaddu'da ve Suksi'de iskele çevresindeki depolarda istif edilmiş amforalar, ticari miktarlarda zeytinyağı üretimine işaret eder. Şarap ve tuz ihracatı da yapıldığı bilinmektedir. Ayrıca el sanatlarında da ustalaşma söz konusuydu. Levant'ın ünlü mor boyasıyla süslenmiş keten ve yün kumaş ihracatı çok genişti. Bu malların ticareti Ege adaları, Kıbrıs, Girit, Anadolu'yu kapsayacak kadar genişti. Suppiluliuma dönemine tarihlenen bir antlaşmaya dayanarak, Hitit devletinin Ugarit'ten aldığı haracın önemli bir kısmının bu mor boyalı kumaşlar olduğu anlaşılmaktadır.

Bu haraçlara ihracatının da yapıldığını bildiğimiz iyi işlenmiş altın ve gümüş eşyalar da dahildi. Ayrıca yine Doğu Akdeniz'de çok rastlanan fildişi işçiliği de gelişmişti ve fildişi ürünlerin ihracatı da yapılıyordu. Tüccarlar özellikle Ugarit arşivlerinde öne çıkan bir gruptur. Metinler ticaretle yalnız Ugarit yurttaşlarının değil, başka yerlerden gelip burada üslenmiş kimselerin de uğraştığını ortaya koymaktadır. Örneğin Hitit Kilikyası'ndan Uralı tüccarlar küçük ama etkili bir topluluk oluşturuyordu. Alasiya' dan (Kıbrıs) gelen tüccarlar da Ugarit'te faaliyet gösteriyordu. Ugarit'te Minos ve Miken yapımı eşyaların bulunması Egeli tüccarların da bu bölgeyle ticari bağ kurduğunun göstergesidir. Kuzey Suriye'den Kilikya ve kuzeydeki bölgelere olduğu kadar Kıbrıs ve batısına yapılan ticaretin büyük bölümünün yürütülmesinde Ugarit'in eşsiz bir konumu vardı. Burası aynı zamanda eski ticaret yollarıyla Fırat boyundaki Karkamış ve Emar ile bağlantılı olup Mukis üzerinden İç Anadolu'ya uzanan yoldur.

Ugarit'in geniş arşivlerinde yer alan özel adlara bakılarak nüfusun çoğunluğunun Sami kökenli insanlardan ve Hurriler'den oluştuğu anlaşılır. Kent devletinin uluslararası bağlantıları birkaç yabancı dilde yazılmış metine de yansımaktadır: Zamanın diplomatik dili olan Akadca maddeler, Mısır hiyeroglifiyle yazılmış metinler, Hititçe ve Hurrice metinlerin yanında az sayıda Kıbrıs-Minos dilinde metin de bulunmuştur. Ancak bu yazılardan en önemlisi yerel alfabetik yazıdır. Ugarit alfabesi olarak adlandırılan ve daha çok Kenanca denilen bir Sami

dilinde yazılan bu yazı, çiviyazılı bir alfabe yazısıdır. Doğu Akdeniz'de görülen ve bugünkü Grek ve Latin alfabelerine kaynaklık eden işaretlerden bağımsız ve onlardan daha önceye tarihlenen bu çiviyazılı alfabetik yazı, eskiçağ tarihinin hâlâ çözülmemiş problemlerinden birisidir. Zira hem çiviyazısını alfabeye çevirmiş olması hem de Arami ve Fenike alfabelerinin işaretlerinden tamamen farklı olması, Ugarit alfabesinin kökenini büyük oranda belirsiz kılar. Ugarit dilindeki metinler deri, tahta ya da papirüs yerine kil tabletlere yazıldıkları için daha dayanıklıdırlar. Onlarca belge arasında idari, hukuki, iktisadi, siyasi ve edebi metinler de yer alır. Hatta daha sonraki tarihlerde eski Ahit'te görülen şiirlerden bazılarıyla aralarında çarpıcı benzerlikler olan birçok dini içerikli metin bile bulunmuştur.

* **Kaynak:** Suriye, Lazkiye'deki turist rehberi ve internet. (Vikipedia-Ancient History Encycopaedia-Encylopaedia Britannica)

(1)

İlkbahar bulutları, seyrek aralıklarla denizden taşınıp meltemin narin esintisiyle Ras Şamra[1] kentinin üzerinden geçiyor. Kraliyet sarayının en yüksek tepesini yalayarak yoluna devam ediyor.

Kral Amurapi, geceden kapandığı saray kütüphanesinde gözünü kırpmadan, sabaha değin Tanrı Baal'ın heykelciği önünde diz çökmüş yalvarıyor.

"Ey bulutların binicisi, ey varsıllığın eli, canlan artık. Senin gücüne ve hırsına muhtacız. Aşkın, sevgilin Anat, seni kahredeni kahretti. Mot yok artık. O öldü. Sen olman gereken yerdesin. Yüce tapınağındasın. Varlığımız senin varlığınla anlam kazanıyor. Şüphesiz ki üstünlüğün tartışılmaz. Ekinlerimiz yeşermek için, sürülerimiz çoğalmak için bir işaretini bekliyor. Yakında huzurunda olacağız. Tahtında otur, sana layık olma iznini ver bizlere."

Amurapi duyduğu tıkırtıyla çöktüğü yerden doğruluyor. Kütüphane kapısının tokmağı birkaç kez vuruluyor.

---

1 Lazkiye.

"Gir!"

Kapı açılıyor. Gelen, saray baş muhafızı Komutan Sankuta.

"Efendimiz, sabaha dek uyumadınız. Kraliçemiz merak içindeler. Kendilerinin emriyle geldim. Bir ihtiyacınız var mı?"

Göz sürmesi, kalkık burnunun iki yanına süzülmüş olan kral, donuk bir ifadeyle Sankuta'ya bakıyor.

"Sattivaza. Beni düşünüyor demek!" diye mırıldanıyor.

"Anlamadım efendimiz. Bağışlayın lütfen."

"Sana demedim Sankuta. Yatak odamı hazırlayın, uyanana değin kimseyi görmek istemiyorum. Sessizlik için tüm önlemleri al!"

"Emredersiniz efendimiz!"

"Gidebilirsin!"

Amurapi, bir eli havada, diğeri belinde olan Tanrı Baal'ın heykelciğini avuçluyor. Yarı beline dek eğiliyor.

"Tören günü tanrım, her şey istediğin gibi olacak."

Kütüphanenin penceresinden göğe bakıyor. Bulutların geçişi hızlanmış. Alaca renkleri koyulaşıp seyreklikleri de azalmış, kütleler halinde taşınıyorlar.

"Baal beni gördü ve işitti. Şükürler olsun O'na."

Amurapi çıkış kapısına yöneliyor. Duvarlarda, özel taşlarla oluşturulmuş raflarda özenle yerleştirilmiş binlerce tablete göz gezdiriyor. Yüzyıllardır bu kent devletin tarihsel geçmişi en ince ayrıntılarıyla bu irili ufaklı tabletlerde kayıtlıydı. Kendi boyunun hizasında olan

raflarda babası Niqmaddu'nun, biraz üstünde dedesi Amistamru'nun ve üste doğru çıkıldıkça sırasıyla diğer atalarının hüküm sürdüğü dönemlerde; Mısır firavunları ve Hattuşa'daki[2] Hitit krallarıyla yapılan yazışmalar, ticari anlaşmalar, Ras Şamra'nın bayındırlığıyla ilgili yapılan işler, ekonomi alanında alınan kararlar, dini törenlerde okunan dualar, şiirler, müzik notalarıyla ahenk bulmuş şarkı sözleri bu tabletlere kazınmıştı. Bunlarla birlikte, büyük dedesi Niqmepa ve öncekilerinin dönemlerinde kayda alınmış mühürlü papirüsler ve kil tabletler daha geniş raflara yerleştirilmişti. İçerikleri, ilişki kurulan ülkelere göre; Akadça, Asurca, Hititçe, Hurrice, Mısır hiyeroglifleri ve Kenan dilleriyle yazılmıştı.

Amurapi, ağır adımlarla kapıdan çıkıyordu ki kapının üç metrelik sütunlarına çepeçevre yerleştirilmiş aynaya bakıyor. Gözlerinden akan sürmeyi fark ediyor. Yeleğinin iç cebinden mendilini çıkarıyor. Aynaya yaklaşarak üst dudağına dek süzülmüş sürmeyi özenle siliyor. Mendili aldığı yere yerleştiriyor.

Kapıyı ardına kapadıktan sonra granit merdivenden hızla iniyor. Dönerli merdiven her on metrede bir, sarayın katlarına geçit veriyor. Üçüncü bölümdeki geçitten içeri giriyor. Yalnız kalma isteği hissettiğinde veya diplomatik konuşma metinlerinin taslağını oluşturmak için gelirdi buraya.

Odasındaki kapıda nöbet tutan iki asker, krallarını görür görmez hazır duruma geçiyor-

---

[2] Hititlerin başkenti Çorum.

lar. Uzun mızraklarının uçlarını yere dayıyorlar. Gözlerini bir noktada sabitleyip çivi gibi duruyorlar.

"Emredin efendimiz!" diyorlar, aynı anda.

"Açın kapıyı!"

Çelik gibi iki kol aynı anda kapının tutacaklarına yapışıyor. Kapı açılırken bir santim dahi kıpırdamıyorlar yerlerinden.

Amurapi yatağın olduğu bölmeye geçiyor. Üzerindeki şalı çıkarıyor. Ayaklarında bileğine dek kavuşmuş deri ayakkabısıyla yatağa uzanıyor.

Başı kuştüyü yastığa değdiğinde ne denli yorgun olduğunu anlıyor. Aslında aylardır yatağını ayırdığı karısı Sattivaza'dan da kaçıp kurtulduğu yer olagelmişti burası.

Kentte hayat başlayalı birkaç saat oluyor. Kalan son gücüyle, "Affet beni Sattivaza." diyor. Derin bir uykunun kucağında büzülüp kalıyor.

(2)

Hattuşa; her zamanki gibi uğultulu, devinimli bir gün yaşıyor. Kentin merkezinde yılın her günü kurulan pazar yeri, dünyanın dört bir yanından gelen esnaf, tüccar ve gezgin rahiplerle kaynıyor.

Kral Şippulyama, Soylular Meclisi'nin de onayladığı yasalar gereği bu ülkede yaşayan ve türlü nedenlerle geçici olarak buralara gelen insanların rahat yaşamaları, ticaret yapmaları, ibadetlerini yerine getirmelerinde herhangi bir sorun yaşamamaları için çok sıkı önlemler almış, Hattuşa'yı yaşanılır, güvenli bir kent konumuna getirmişti. Bu nedenle buraya dört bir yandan gelen tüccarlar, gezginler ve din adamları kentte bir gün fazla kalmakla kendilerini daha iyi hissediyorlar.

Kent merkezinde kurulan bu devasa pazar yerinin güvenliğini, konukları rahatsız etmeden dolaşan donanımlı polisler sağlıyor. Olası tatsızlıklara anında müdahale etmek için süvariler de işbaşında. Gerçi şimdiye değin ölümle sonuçlanan bir olay yaşanmamıştı. Alışverişlerde oluşan basit anlaşmazlıklar sonucu itiş kakışlar oluyor fakat olay büyümeden güvenlik

güçlerinin müdahalesiyle yatıştırılıyor, taraflar arasında barış sağlanıyordu.

Pazar yerinden, omzunda heybe olan bir adam ayrılıyor. Kendinden emin adımlarla ilerliyor. Yanı başından geçen iki güvenlik görevlisinin karşısında duruyor.

"Merhaba dostlar!" diyor, alçak bir ses tonuyla.

"Bir sorun mu var?"

Polisler, kendilerine dik dik bakan adama yaklaşıyorlar. Polisin biri ne olur ne olmaz diyerek sağ elini sol kemerinde asılı duran kılıcın kabzasına atıyor.

"Müzisyenim. Ras Şamra Akademisi'nden. Adım Şimaltu. Kralın davetlisiyim."

Polisler birbirlerinin yüzlerine bakıyorlar. Eli kılıcında olan polis, bir adım ilerliyor.

"İyi de pazar yerinde ne işin var? Efendimizin davetlisiyim diyorsun. Yalnız mısın?"

"Hayır, akademiden ekibimle geldim. Arkadaşlarım pazarın güney girişindeki konuk evlerinde kalıyorlar. Ben yılda birkaç kez gelirim Hattuşa'ya ve pazar yerine mutlaka uğrarım. Bölgedeki yenilikler, ticaret ve sanat ile ilgili araştırmalar yapıyorum. Gözlemlerimi not ediyor ve öğrencilerime ders olarak okutuyorum."

Polisler önemli bir kişiyle karşı karşıya olduklarını anlıyorlar. Adam, Ras Şamra'dan geldiğini söylüyor. Ugarit'in merkezinden. Sanatın ve ticaretin en gelişmiş yerinden. Tamamı okuryazar olan bir kentin insanı.

"Sana nasıl yardımcı oluruz Şimaltu?"

"Biz randevumuzdan önce geldik. Dün geceden beri buradayız. Bugün öğleden sonra Efendimiz Büyük Kral Şippulyama ile görüşeceğiz."

"Efendimizle ne hakkında görüşeceksin?"

"Eski tanrıları çağırma şarkılarından yeni bestelerimiz var. Onları beğenisine sunacağız. Ayrıca Ugarit kralının hediyelerini ve mektubunu arz edeceğiz."

Polisler aralarında bir şeyler fısıldadılar. Anlaşılan o ki yeni yıl kutlama töreni pek renkli geçecek.

Polislerden biri, devriye gezen atlı polis arabalarından birine el ederek durduruyor. Devriye polisiyle başlarını hafifçe önlerine eğerek selamlaşıyorlar.

Polis, at arabasının savaşçı figürleriyle kabartılmış kapısını açıyor.

"Gidelim!" diyor, Şimaltu'ya dönerek.

Şimaltu, iki basamak çıktıktan sonra yönü sürücüye dönük olan çift kişilik koltuğa oturuyor. Ardından iki polis onun karşısındaki koltuklara kuruluyorlar.

"Güney kapısındaki konuk evlerine gidiyoruz." diyor biri, sürücüye dönerek.

Yaklaşık iki saat sonra Şimaltu'nun altı arabalık müzik ekibi, Ras Şamra Akademisi'nden getirdikleri geliştirilmiş çalgı aletleriyle önlerinde giden polis arabasını takip ederek kraliyet sarayının yolunu tutuyor. Ekip arabalarının dördünde Şimaltu'yla birlikte akademinin müzik bölümünün öğretim görevlileri ve müzisyenler var. Diğer iki arabada Kral Şippulyama'ya gönderilen içi; ipek ve keten kumaş-

lar, özel olarak tasarlanmış göz alıcı takıların bulunduğu ceviz ağacından yapılmış hediye sandığı var. Bunlarla birlikte çalgı aletleri; lir, arp, çift borulu obua, simbol ve ceylan derisinden gerilerek yapılmış orta ve büyük boy davullar özenle yerleştirilmiş.

Hediye sandığının bulunduğu son arabada genç bir kadın oturuyor. Simsiyah, parlak ve uzun saçlarını pelerininin üzerine atmış. Üst kısmı bluz görünümlü, yakası göğüs çatalları görünecek şekilde karın boşluğunun başlangıcına dek açık, etek boyu diz kapaklarını örtecek uzunlukta, gece mavisi renginde bir elbise giyinmiş. Göğüs çatallarından karın boşluğuna açılan dekoltesi, gümüşi iplerle çapraz örülmüş. Belinde tokası Nil mavisi renginde olan sarımtırak, ışıltılı kemer var. Kulaklarında halkalarla kabartma havası verilmiş, orta yerine zümrütten göz biçiminde bir taş yerleştirilmiş tokalar ve bu tokaların ahengine uyumlu boyun takısıyla aksesuarını tamamlamış.

Kasanu, Şimaltu'nun genç asistanı, metresi. Ela gözlerine çektiği sürmenin etkisiyle açık renk kazanan gözlerinin yüzüne verdiği egzotik havanın bilincinde. Umarsız bakışlarla geçtiği caddeleri seyrediyor. Şimaltu'nun kültür elçisi olup dokunulmazlık ve akademisyen kimliği sayesinde geniş bir coğrafyada birçok kent devletinin başkentlerindeki kraliyet saraylarında konuk olmuştu. Dini tören ve bayram kutlamalarında bazen görev almış, bazen de seyirci konumunda protokollerde oturmuştu. Heyecanlı ve mutlu bir yaşantısı vardı. Onu asıl mutlu eden, tören sonralarında Şimultu'yla

yaşadıkları aşk geceleriydi. Ağırlandıkları görkemli saray yavrusu evlerde sabahlara değin şarap içiyorlar, güçleri tükeninceye kadar sevişiyorlardı.

Kraliyet Sarayı'nın korumaları ekibi durduruyorlar.

"Konuklarımız Ugarit'ten sanat elçileri, müzisyenler. Efendimizle görüşecekler." diyor, öncü polis.

Mızraklar çapraz konumdan dikey duruma getiriliyor. Baş koruma, iki devasa sütuna tutturulmuş çelik kapının bakır tokmağını üç kez vuruyor. Arabalar iki yandan içeri doğru açılan kapıdan yavaşça giriyor. Granitle döşeli yolun sağında ve solunda dev kil vazoların içinde ekili onlarca ağaç türü, kil vazoları birbirine bağlayan tuğlayla örülü üçer metre eninde yapay bahçelerdeki bin bir renkli çiçekler eşsiz bir doğa görüntüsü veriyor. Ağaçların yaydığı oksijenle birleşen çiçek kokuları, insanda ilk anda sarhoşluk hissi uyandırıyor.

Arabalar bu yapay cennet içinde iki yüz metre ilerledikten sonra saray katlarının çıkış merdivenlerinde duruyor. Korumalardan biri en öndeki polis atlarının gemlerini tutuyor. Eliyle Şimaltu'yu işaret ederek, "Efendimiz sizi ikinci katın salonunda bekliyorlar." diyor.

Anlaşılan o ki ekip henüz yoldayken kral bilgilendirilmişti.

Polis, altın tokmaklı kapıyı hafifçe tıklatıyor.

"Gir!"

Ses oldukça gür ve tok.

Polis, elleri bel hizasında çakı gibi duruyor. Başını önüne sonuna dek eğiyor.

"Efendimiz, konuğunuz Ras Şamra Akademisi'nden Şimaltu..."

Sağ eliyle Şimaltu'yu arz ediyor.

Şimaltu, sağ dizi yere değecek şekilde çöküyor. Başını eğip kaldırıyor.

"Babamız, yüce kralımız, tanrıların armağanı, toprakların koruyucusu; efendimiz öncelikle saygılarımı sunuyorum." diye başlıyor sözlerine. "Ugarit kralı Amurapi'nin saygı ve selamlarını getirdim."

Kral Şippulyama, fıldır fıldır dönen kocaman gözlerini dikmiş, Şimaltu'nun hareketlerini izliyor. Sağ eliyle sakalını sıvazlıyor. Korumasına, parmak uçlarıyla "Çık!" işareti ediyor. Koruma çıktıktan sonra tahtında doğruluyor. O sırada Şimaltu, koynundan çıkardığı mektubu vermek için bir adım ilerliyor. Kral, keten gömleğinin üstüne giydiği boynundan düğmeli V yakalı altın sarısı şalını düzeltiyor. Gömleğinin altında, topuklarına dek uzanan, üzerinde yavruağzı renginde kavislerle şekillendirilmiş koyu kahverengi peştamalı hareleniyor. Orta boylu fakat oldukça kilolu cüssesi var. Birkaç adım attıktan sonra Şimaltu'nun elindeki mektubu alıyor.

"Güneş tanrısı korusun seni Şimaltu. Hoş geldin!"

"Sağ ol Baba!"

Şippulyama, Şimaltu'nun elinden tutuyor. Tahtın ön kısmında sol yanda bulunan koltuğa oturmasını işaret ediyor.

Kral papirüsü açmaya çalışırken Şimaltu' ya dönüyor.

"Amurapi nasıl Şimaltu?"

"Ellerinizden öper. Sağlığı oldukça iyi, tüm yüreğiyle kucaklıyor sizleri."

Şippulyama, orta yerinden saray damgası vurulmuş mührü söküyor. Mektubu açıyor. Hititçe yazılmış. (Ugarit kralı Amurapi bölgedeki tüm halkların dillerini okuyup yazabildiği için yazışmalarında bu halkların dilini kullanırdı.)

Mektup "Sevgili Babam!" diye başlıyor.

Birkaç yıldır kuraklık çeken imparatorluk topraklarında gözle görülür bir kıtlık baş gösteriyordu. Şippulyama, Ugarit kralı Ammurapi' den Mısır firavunu Marenptah'ın Hattuşa'ya tahsis ettiği dört yüz elli ton tahılın taşınması için yük gemilerinin bir an önce yola çıkmasını istemişti. Mektup bu isteğin yanıtıydı. Gemilerin demir alması için Şippulyama'nın deniz güvenliğini sağlaması ve savaş gemilerinin taşıma esnasında koruma olarak gönderilmesi gerekiyordu.

- Öyle ki Mısır firavunu II. Ramses ve Hitit kralı I. Şippilulya ile yapılan Kadeş Savaşı ardından yapılan barış anlaşması yıllarında Akdeniz'de kimliği belirsiz korsanlar türemiş, birçok yük ve ticaret gemilerini yağmalamışlardı. Şippilulya, krallığının ilk yıllarında çok güçlü bir deniz filosuyla Doğu Akdeniz'de geçiş yollarını denetlemek ve güvenli bir hale getirmek için stratejik öneme sahip olan Alaşiya[3]

---

3 Kıbrıs adası.

adasına sefer düzenlemiş, önüne çıkan korsanları gemileriyle birlikte denize gömmüş ve adayı da fethetmişti. Bu olay aynı zamanda bölge coğrafyasında, denizde yapılan ilk savaş özelliği taşıyordu. Şippilulya bölgenin en güçlü kralıydı artık. Karadaki güçlü hâkimiyeti, denizlerdeki üstünlüğüyle perçinlenmişti. Birçok ülkeyi fethetmesine rağmen Alaşiya adasının doğusunda kalan Ugarit Krallığı'na dokunmamıştı. Ugarit, bu bölgenin ekonomi ve sanattaki can damarıydı. Bu ülkede yaşayan zeki ve çalışkan insanlara yüzyıllarca hiçbir kral zarar vermemişti. En güçlü dönemlerinde Mısır firavunları bile şimdiki Hitit kralı gibi bu halkın zekâsından yararlanmayı tercih etmiş; onlara her türlü tehlikeye karşı kalkan olmuştu. Zaman içinde Ugarit, kara ve denizyoluyla Mısır'ı Hitit İmparatorluğu'na, Mezapotomya'yı Miken Uygarlığı'na bağlayan geniş bir ticaret ağının merkezi olmuştu.

Ugarit kralları bu ayrıcalığı, diplomasi dilini, ticaret alanındaki manevralarını yerinde ve zamanında ustalıkla kullanmış, bu dokunulmazlık ve barış ortamında da birçok alanda damgasını bölge halklarına vurmuştu. Oluşturdukları alfabe ile ticaret dilini belirlemiş, ekonomik ilişkilerde krallıklar arası tüccarlara kolaylık sağlamış, böylelikle dokunulmazlıklarını çelik bir zırh gibi örmüşlerdi.-

"Tahıl yüklü gemiler Akdeniz barbarlarının saldırısına uğramazsa en geç bir hafta içinde yükü Hattuşa'ya ulaştıracaktır. Sevgili Babamız Yüce Efendimiz, kusurlarımın farkında olup sizden özür diler, sonsuz saygılarımı su-

nar, ellerinizden öperim. Amurapi Ras-Şamra UGARİT" Mektubun son cümlelerini de okuyan Şippulyama, elindeki papirüsü tekrar rulo-luyor. Başını kaldırıyor. Yüzü kızarmış. Gözlerinden öfke kıvılcımları saçılıyor.

"Bu haydutlar yeniden türedi demek!"

"Evet efendimiz!"

"Bu kez onları denizin dibine gömeceğim. Savaş gemilerim yarın yola çıkmış olacaklar. Bana başkaldıranın ve halkımın ekmeğine göz koyanın gözünü oyarım. Onu kahrederim. Gök tanrıma, Güneş tanrıma yeminler olsun, onlara kaçacak bir delik bırakmayacağım."

"Tanrılar sizi korusun efendimiz."

Şimaltu'nun yüreğine bir korku düşüyor. Saç diplerindeki ter damlacıkları sırtına doğru yol alıyor. Ürperiyor. Karşısındaki -orta yaşın biraz üstündeki- kral, oldukça güçlü. Kendi ülkesinde insana ve insanın yaşama hakkına saygı duymayı kanunlaştırmış, herkesi her koşulda eşit saymış bir kralın, kendini bilmez birkaç deniz hayduduna göz yumacağı düşünülemezdi. Bu ülkenin yönetimdeki adaletini iyi bilen Şimaltu'nun yüreğine düşen korku, aslında kralın heybetinden kaynaklanıyor. Kral konuştukça büyüyor, büyüdükçe karşısındakinin yüreğine bir korku salıyor. Bu krala karşı çıkmak, olsa olsa bir delilikti ancak.

Şippulyama bir ara duruluyor. Elini önündeki sehpanın yanında duran gümüş kâseye uzatıyor. Kâsedeki Ugarit bağlarında yetişmiş, en has üzümlerden yapılmış şarabı içiyor, içiyor ve bitiriyor. Kâseyi şiddetle sehpadaki ye-

rine koyuyor. Çıkan tiz ses Şimaltu'yu yerinden hoplatıyor.

"Bugün dinlenin Şimaltu. Üç gün sonra yeni yıl bayramını kutlayacağız. O gün güneş batmadan, ekibinle sarayın tören salonunda hazır olursunuz. Az sonra Soylular Meclisi'nin toplantısına katılacağım. Alacağımız kararlar gücümüze güç katacaktır."

(3)

Ras Şamra limanında, sabaha karşı demir atmış yük gemileri, günün ışımasıyla birlikte hareketleniyor. Mısır firavunu Marenpah'ın Kral Şippulyama'ya gönderdiği dört yüz elli ton tahılın bir an önce boşaltılması gerek. Yük gemilerinde ve onlara paralel şekilde yanaşan boş gemilerde köleler, gürültülü ve hummalı bir şekilde çalışıyorlar.

Eğimli kurulan tahta iskelelerden kaydırılan tahıl çuvalları, ev sahibi gemilerde çalışan köleler tarafından alınıp hızlıca ve düzgün bir şekilde istifleniyor.

Gümrük binasında dört kişi oval masa etrafındaki oymalı, fildişi kaplı saray koltuklarında rehavet içinde, pencereden gemilerdeki devinimleri izliyor. Pencereye en yakın olanı başmüfettiş Arma-ziti, hemen yanındaki Kral Amurapi'nin oğlu Tanhuva, karşıdaki koltukların birinde Mısır'dan gelen yük gemilerinin komutanı Zişa ve Ugarit gümrük müdürü yan yana oturuyorlar. Ellerindeki cam kâselerde, içtikleri sütlü keçiboynuzu suyunun buharlarıyla odada egzotik bir mahmurluğu yaşıyorlar.

Komutan Zişa, elindeki kâseyi masaya koyuyor.

"Yükleri boşalttılar. Bir an önce toparlanıp gitmeliyiz."

"Babamı görmeden mi gideceksiniz komutan?" diyor, Tanhuva.

"Çok isterdim. Ancak ivedi olarak dönüş emri almıştım. Babanıza saygılarımı iletin. Sağlığına duacı olacağız."

Komutan Zişa, başmüfettişe yöneliyor.

"Efendim, teslimat belgelerini alabilir miyim?"

Arma-ziti, elindeki küçük boy papirüslerin yarısını ayırıyor. Cepkeninden bir kutu çıkarıyor. Kutudaki mührü çıkarıp Zişa'ya vereceği papirüsleri tek tek mühürlüyor.

"Büyük Firavun Marenptah'a selam ve saygılarımı iletin. Bu yardımınız karşılıksız kalmayacak." diyor. Papirüsleri rulo edip gümüş bir telle bağlıyor.

Papirüsleri alan Zişa, çıkarken elini alnına götürüyor. Avuç içini yüzüne dönük şekilde tutarak hafifçe aşağı yukarı sallayıp odadakileri tek tek selamlıyor.

"Efendimizin Firavun'a hediyesidir. Lütfen kabul buyurun."

Gümrük şefi, özenle paketlenmiş hediyeyi Komutan Zişa'ya uzatıyor.

"Son tasarım cam vazo ürünlerimizden. Ustalarımız yeni hazırladı. Umarım beğeneceklerdir."

Zişa iki eliyle kucaklayarak alıyor paketi. Bu hediyenin firavunun nezdinde ne denli değerli olduğunu biliyor. Sırf bu hediyeyi getirdi-

ği için bir kese altınla ödüllendirilebilirdi. Bunları düşünürken içi ısınıyor Zişa'nın. Bir üst rütbeye dahi atanabilirdi.

Gümrük müdürü limana dek eşlik ediyor Zişa'ya. Zişa hemen mürettebata emirler yağdırıyor. Gün batmadan demir almış olmalıydılar. Gümrük müdürüyle tekrar vedalaşıp komuta gemisine çıkıyor.

"Babanın rahatsızlığı çok zamansız. Bu olayı Karkamış kralına rapor etmek zorundayım. Son zamanlarda ilişkiler pek iyi sayılmaz. Benden bir ayrıcalık beklemeyin artık."

Başmüfettiş oldukça sinirli. Bir eli havada, oğul Tanhuva'ya ağzına geleni söylüyor. Tanhuva başındaki belanın ilacını biliyor. Her zamanki gibi bunu da atlatacak. Önce eziklik duygusu içinde olduğunu hissettirmeli. Ne de olsa zekâ ve kurnazlıklarıyla, bağlı oldukları bütün krallıkları parmaklarında oynatmış, bölgelerindeki savaşlara rağmen kendilerini ve halklarını tehlikelerden korumuş atalarının varisiydi. Planı hazırdı. Çok geçmeden başmüfettiş yelkenleri indirecekti.

"Tanrı El'e ant olsun ki babam dün gece aniden rahatsızlandı. Hiçbirimizle görüşmeden saraydaki odasına çekildi ve şu anda da yatıyor. Hattuşa'daki kuraklık ve yokluk oldukça üzdü onu. Kendisi yüce kralımız Şippulyama'ya layık olmaya çalışıyor."

"Sana inanmak istiyorum Tanhuva. Ancak babana da son uyarılarımı yapacağım."

"Takdir sizindir efendimiz."

Tanhuva son sözü söylerken odaya tekrar gelen gümrük müdürüyle göz göze geliyor. Sağ

gözünü kırpıyor. Gümrük müdürü "Tamam!" anlamında başını hafifçe sallıyor.

"Efendimiz, yemekler hazır olmalı. Size sormadım ama zevkinizi bildiğim için tandırda balık yapmalarını söylemiştim. Eskimiş şarabımızı da sevdiğinizi biliyorum."

Başmüfettişte bir gevşeme belirtisi görülüyor. Yemeği çok seviyor. Özellikle balık yerken de şarap içmeyi...

"Güzel!" diyor. "Gidelim o halde."

"İzniniz olursa, Zuzu, sizin için dans etmek istiyor."

Zuzu adını duyan başmüfettiş olduğu yerde çakılı kalıyor. Gözleri parlıyor. Kulaklarında yılan tıslamaları duyuyor. Sonra ıslak bir dilin kulak memelerini yaladığını duyumsuyor. Yalamalar boğazına kayıyor. Gömlek yakasından göğsüne uzanan upuzun, narin parmaklar meme uçlarını tırmıklıyor. Bacaklarının arasına sımsıcak, pürüzsüz bir sütunun sürtünme hissiyle ense kökünden damlayan ter kuyruk sokumuna doğru hızla yol alıyor.

"Zuzu, hayatımda tanıdığım en dişi fahişe." diye geçiriyor içinden.

"Çok açım Tanhuva. Bir an önce gidelim."

Tanhuva kapıyı açıyor. Hafifçe eğilerek başmüfettişin önden çıkması için el ediyor. Başmüfettiş, kapıda bekleyen atlı arabaya binerken Tanhuva gümrük müdürünün kulağına eğiliyor.

"Rapor işi tamamdır!" diye fısıldıyor.

(4)

Saraydaki konuk evinin baştaki büyük odası Şimaltu ve Kasanu için ayrılmış. Oda gündüzü aratmayacak kadar aydınlık. Ortadaki mermer sütunun dört bir yanına asılmış cam fanuslar var. Bu fanuslardan yayılan ışık, sütunun simetrisine yerleştirilmiş aynalara yansıyor. Yansımaların katkısıyla güçlenen aydınlık, gündüz parlaklığını aratmıyor. Odanın ortasında ceviz ağacından yapılmış, oymaları altın varakla kaplanmış oturma koltukları göz alıyor. Koltukların ortasına konmuş sehpa yine cevizden ve oymaları yine altın varaklı. Sehpanın üstünde çaprazlanmış iki Ugarit cam vazosunun Nil mavisi renkleri, aralarındaki boşluğu doldururcasına uçuşarak birbirine değiyor algısı yaratıyor. Sehpanın diğer yanında, yine simetrik olarak yerleştirilmiş iki cam kâse var. Yerde orta boy bir testi. Testi ağzına dek şarap dolu. Ugarit şarabı.

Şimaltu kendini pencere dibindeki kocaman yatağa atıyor. Üzerinde günün yorgunluğu var.

"Uyuyacak mısın?" diye soruyor, Kasanu.

"Hayır. Biraz dinleneceğim sadece."

"Geceyi uzatacağız daha!"

"Elbette!"

Kasanu sehpanın dibindeki testiye doğru eğiliyor. Testinin kapağını açıp kokluyor, bir kez daha kokluyor.

"Bizim şarabımız. Ras Şamra imalatı."

"Evet, ben de aldım kokusunu."

"Bu bize yeter mi dersin?"

"Tanrılar aşkına Kasanu! Sen bitir, ben başkasını getirtirim."

Kasanu doğruluyor. Şimaltu'ya doğru birkaç adım yaklaşıyor. Kalçasını yana döndürüp sağ eliyle bir şaplak indiriyor. Parmak uçlarına basarak odanın yan bölmesine yöneliyor.

"Nereye gidiyorsun?"

"Hamama! Çok terliyim."

Kasanu odanın içindeki kapıyı aralıyor. Mermer döşeli hamamın ortasında kenarları yüksek, oval bir derinlik var. Tavandan bu oval kısma doğru duvar boyunca çekilmiş kil borunun ucundaki tıpayı yukarı doğru çekiyor. Açılan delikten fışkıran su oval derinliğin içine akıyor. Suyun dolma süresi biraz uzuyor. Bu arada Kasanu taş raflardaki lifleri, sabunları yokluyor. Çok güzel kokuyorlar. İçi oyularak kurutulmuş su kabağını alıyor. Su doldurup çalkalıyor. Tekrar yerine koyuyor. Duvara çakılmış yarım halka metallere iki havlu asılmış. Kasanu önce ışıltılı beyaz kemerinin tokasını açıyor. Elbisesinin arka boyun kısmındaki düğümü çözüyor. Elbiseyi el yordamıyla omuzlarından indiriyor. Eğiliyor. Arındığı kıyafeti alıp boş bir halkaya asıyor. Üst çamaşırı yok. Kullanmıyor. Üstündeki son parçayı da parmak uçlarıyla çekiştirerek çıkarıyor. Kendini ayna-

da seyrediyor. Parmaklarını karın bölgesinden yukarı doğru halkalar çizerek yüzdürüyor. Pembe göğüs uçlarıyla oynuyor.

Kendi güzelliğinin farkında. Şimaltu boş yere ona "tanrıçam" demiyor.

Ayak parmaklarının ucuyla suyun sıcaklığını yokluyor. Tam istediği kıvamda bir ılıklık. Oval derinliğe uzanıyor. Ayaklarını uzatıyor. Başını özel yapılmış çıkıntıya yaslıyor. Fışkıran su tam göbeğinin üstüne geliyor. Şimdi kendini daha rahat hissediyor.

Giriş kapısı çalınıyor. Şimaltu fırlayarak kalkıyor yatağından. Kapının sürgüsünü çekiyor. Gelen saray çalışanlarından genç bir kız. Başında bir tülbent var. Üzerinde yaprak desenli rengârenk bir entari giyinmiş. Kızın elinde kocaman bakır bir tepsi. Tepside buharları üzerinde tüten sıcak yemekler ve türlü meyveler var.

"Kraliçemizin ikramıdır. Lütfen kabul buyurun."

Şimaltu yüzünde bir gülümsemeyle tepsiyi alıyor.

"Güneş tanrısı korusun kraliçemizi. Teşekkürlerimizi sunuyoruz."

Genç kız başını hafifçe eğiyor.

"İyi geceler, iyi eğlenceler." diyor. Ardını dönüp uzaklaşıyor.

Şimaltu tepsiyi önce yere koyuyor. Sehpada tepsinin sığacağı kadar bir yer ayırıyor. Tepsiyi sehpaya yerleştiriyor. Yemekten çıkan buhar iştah açan bir koku yayıyor. Közde pişirilmiş birkaç yaban ördeği, yeşilliklerle donatılmış salatanın ortasında nefis görünüyor.

Şimaltu dayanamıyor. Kızarmış ördeğin budunu tuttuğu gibi ayırıyor. Yumuşacık eti ağzına atıyor. Elinde kalan but kemiğini tepsinin kenarına koyuyor. Sehpanın dibindeki testiyi alıyor. Dizinin üstüne yerleştiriyor, bir elinde tuttuğu kâseye şarap dolduruyor. Diğer kâseyi de doldurup tepsiye bırakıyor.

"Demek beni beklemeyeceksin?"

Kasanu banyodan çıkmış, yüzünde şımarıklıkla karışık kırgınmış gibi bir ifade var. Şimaltu alışmış bu tavırlara.

"Görmüyor musun? Dayanılacak gibi değil! Yediğim tadımlıktı sadece. Gel hayatım, gel aşkım, gel baş tacım..."

Kasanu üstündeki havlunun ucunu sağ göğüs kısmından kıvırıyor içe doğru katlayıp tutuşturuyor. Saçı kurulanmış ama hâlâ ıslak. Oturacağı koltuğun önüne geliyor. Şimaltu'nun doldurduğu şarap kâsesini alıyor.

"Hayatın bütün güzelliklerine, tanrıların armağanı için, asil ruhların aşkı için içelim Şimaltu."

Şimaltu heyecanlanıyor. Bu kadın hem çok güzel hem de çok iyi konuşuyor. Bir an onsuz hayatın ne denli anlamsız olacağını düşünüyor. Ne müzik ne de nota bu kadının verdiği heyecanı veriyor. En büyük talihi Kasanu'nun da onu seviyor olması. Aksi olsaydı, bu kadın onun her anını doldurmaz, ruhsal ve bedensel aşkını böyle cömertçe sunmazdı.

"Benim hayatımın tüm güzelliği sensin. Sen benim tanrıçamsın!"

İki elleriyle tuttukları kâseleri sonuna dek içiyorlar. Kasanu koltuğa oturuyor. Sofradaki

yemeğe çullanıyorlar. Sessizliği bozan ağız şapırtıları oluyor. Şarap testisi yarısına dek boşalıyor. İlk doyan, Şimaltu. Sofradan kalkıyor. Hamamda kokulu sabunlarla ellerini, yüzünü yıkıyor. Kurulanıyor. Odaya dönüyor. Kasanu da aynı şeyleri yapıyor. Sofra başında tekrar karşılıklı oturuyorlar. Şarabın etkisiyle gözleri mahmurlaşmış. Birbirlerini süzerek bakışıyorlar. Şimaltu testiyi alıyor, kâseleri dolduruyor. Kâseleri tek dikişte içiyorlar. Şimaltu tekrar dolduruyor. Bu kez kâseleri masaya koyuyor. Ayağa kalkıyor. Yalpalıyor. Duvara yaslanmış liri alıyor. Masaya getiriyor. Kasanu'nun gözleri üzerinde. Lir, Şimaltu'nun ellerinde canlanıyor. Tellerine dokundukça bir ahenk dolduruyor odayı. Kasanu başını sallayarak ritmik hareketler yapıyor. Şimaltu bir aşk şarkısı söylüyor.

"Seni bana armağan eden tanrılara
şükürler olsun.
Yanımda kal sevgilim,
canım sana feda olsun.
Bahar gecelerinde ruhumda bir ateş yanar.
Kendini kollarıma bırak
sana söyleyeceklerim var.
Sen ve ben, ay ve yıldız gibiyiz.
Bedenimiz kilitlenir, sabaha dek sevişiriz."

Şimaltu'nun narin parmakları lirin tellerinde ustaca geziniyor. Kasanu, hiç duymadığı bu şarkının o anda bestelendiğini anlıyor. Yerinden kalkıyor. Elleri havada, müziğin ritmine uygun olarak sallanıyor. Ani bir hareketle vü-

cudunu saran havlunun göğsü üstündeki kıvrılmış bağı çözüyor. Havlu ayaklarının dibine düşüyor. Şimdi çırılçıplak. Kalçalarının devinimleri hızlanıyor. Elleri havada, ince belini bir yılan gibi kıvırıyor. Şimaltu karşısında bronz bir heykelin canlandığını görüyor. Müziğin sesi kesiliyor. Liri masaya bırakıp ayağa kalkıyor. Şarabın ve canlı bronz heykelin verdiği esriklikle yalpalıyor. Kasanu'nun karşısına geçiyor. Onun yaptığı ritmik hareketlere uyum sağlamaya çalışıyor. Kalp atışlarının hızı soluklarına yansıyor. Bir süre öylece dans ediyorlar. Şimaltu ani bir hareketle Kasanu'yu kucaklıyor. Ayakları yerden kesilen Kasanu, saniyeler içinde kendini birkaç adım ötedeki yatağın içinde gömülü buluyor.

Açık pencereden içeri dolan yapay cennet bahçesinin kokusu, şimdi daha iyi duyumsanıyor.

(5)

Kral Amurapi sırtüstü yattığı yerden tavana boş gözlerle bakıyor. Uzun süredir böyle derin uyumamıştı. Sırtı ter içindeydi. Ayaklarını topluyor. O an ayakkabılarını çıkarmamış olduğunu fark ediyor. Doğruluyor. Ayakkabılarının bağlarını çözüp ayağından çıkarıyor. Karıncalanmış ayak parmaklarını sağa sola oynatarak rahatlamaya çalışıyor. Yataktan iniyor. Doğru banyoya yöneliyor. Duş alıp çalışma odasına gitmeli. Güneş batıma yakın. Bunu pencereden sızan ışığın yükseltisinden anlıyor.

Bir süre sonra odadan çıkıyor. Beyaz entarisinin bel kısmına geçirdiği altın kemerini kuşanmış. Kendine özgü yaptırdığı, boğazdan düğümlü kurşuni ipek şal takınmış. Oldukça heybetli görünüyor. Kapıda çivi gibi duran korumalara bakıyor. Odasına, yatmaya girerken gördüğü korumalar değişmiş. Komutan Sankuta görevini iyi yapıyor. Sarayda ona ve onun adamlarına güveni sonsuz. Şimdiye değin komutanın hiçbir yanlışını görmemişti.

"Bana Sankuta'yı gönderin!" diyor, sert bir ses tonuyla.

"Emredersiniz efendimiz!"

Amurapi dışarıya açılan koridordan hızlıca yürüyor. Dönerli merdivendeki altı koruma, sağ ayaklarını birer adım öne atıyorlar. Bellerini yarıya kadar eğip krallarını selamlıyorlar. Kral başını hafifçe eğiyor. Selamlama karşılığını buluyor böylece. Alışkanlığıyla hızlıca merdivenlerden bir alt kata iniyor. Sarayın en önemli katıydı bu. Kendisinin çalışma odası, elçilerin, bürokratların kabul edildiği toplantı odaları ve Ras Şamra Akademisi'nin öğretim görevlilerinin ayda bir buluşup ticari ve sanatsal gelişmeleri masaya yatırdıkları, her türlü bilimsel çalışmalarını sundukları, tartıştıkları salonlar bu kattaydı.

Çalışma odasının kapısını çalan bir koruma, krala, Komutan Sankuta'nın geldiğini söylüyor.

"Girsin!" diyor, kral.

Sankuta ivedice sızıyor içeri. Sol ayağı önde, sağ kolu karın hizasında öne doğru eğilerek kralı selamlıyor. Ardından soluk almadan konuşuyor:

"Yüce efendimiz! Sabah erkenden Mısır gemileri geldi. Tahılı indirdik. Arma-ziti sürekli sizi sordu. Hasta olduğunuzu söyledik. Oğlunuz Tanhuva elinden gelen her şeyi yaptı. Oyaladı onu. Sonunda Karkamış'a yazacağı olumsuz raporu engellemek için Dansöz Zuzu'yu emrine sunduk. Gevşedi adam."

"Arma-ziti nerede şimdi?"

"Zuzu'nun kollarında, şarapla birlikte ruhunu arındırıyor."

"Benimle görüşmesin!"

"Bu gece yolcu edeceğiz onu efendimiz. İçiniz rahat etsin."

"Güzel!"

Amurapi derin bir nefes alıyor. Şimdilik bu sorun da atlatılıyor.

"Bir emriniz var mı efendim?" diyor, komutan Sankuta.

"Gidebilirsin komutan."

Sankuta, odaya girişindeki selamı tekrarlıyor. Hızlıca odadan çıkıyor. Koridorun ucunda onu bekleyen Tanhuva'yı görüyor. Tanhuva karşısında çivi gibi durmuş iki nöbetçiyle söyleşiyor. Ayak seslerine döndüğünde Sankuta birkaç adım ötesindeydi. Sağ elini askerlerin omuzlarında şaplatıyor. Nöbetçilerin yüzlerinde, onurlandırılmış mutluluğun ifadesi okunuyor. Tanhuva ve komutan el sıkışıyorlar.

"Babam nasıl?"

"Yorgun görünüyor ama atlatacak."

"Sen olmasan bunca işin altından kalkamazdım komutan."

"Her zaman emrinizdeyim prens hazretleri."

"Arma-ziti hamura dönmüştür şimdi."

"Zuzu'ya güneş batmadan işini bitir dedim."

"Avluya inelim."

Sarayın avlusundaki geniş odanın penceresinde denizi seyrediyorlar. Güneşin kızıllığı denizdeki yansımasıyla birlikte katmerleşiyor.

Limanda Alaşiya adasından gelen iki ticaret gemisi görünüyor. Az önce yanaşıp demir attıkları, işçilerin malları indirme hazırlığı yaptıklarından belli oluyor. İşçiler içi bakır külçe-

lerle dolu sandıkları özenle indiriyorlar. Limanda üstü açık çift koşumlu yaklaşık on at arabası var. Bakır külçeler bu arabalara yüklenecek.

"Şunu görüyor musun?" diye soruyor komutan, elini Tanhuva'nın omzuna atarak.

"Kimi?"

"Şu iriyarı, uzun saçlı işçiyi..."

Tanhuva gözlerini işçilerin üstüne dikiyor. Komutanın işaret ettiği işçiyi görüyor. İşçi genç ve güçlü. Kendisi gibi güçlü bir arkadaşıyla bakır dolu sandığın kulplarından kavramış, onu en yakın at arabasına doğru götürüyorlar.

"Evet gördüm."

"Karnak'tan[4] kaçmış bir kölenin oğlu."

"Olabilir. Ras Şamra'da çok var onlardan."

"Bunun farklı olduğunu düşünüyorum."

"Nasıl yani?"

"Uzun süredir gözetim altında tutuyoruz. İstihbaratım ilginç notlar iletiyor bana."

"Ne gibi?"

"İşçi konutlarında arkadaşlarıyla toplanıyorlar. Gecenin ilerleyen zamanına kadar konuşup tartışıyorlar."

"Derdi nedir?"

"Tanrılarımızı reddediyor. El ve Baal tanrı olamazlar, gerçek olan bir tanrı var, o da Musa'nın tanrısıdır diyor."

"Firavun'un gazabını ne çabuk unuttular."

"Unutmadılar; fakat birbirinden kopan bu kavim direniyor anlaşılan."

---

4 Karnak: Mısır kenti (firavunların en önemli tapınaklarının olduğu kent).

"Tanrılarımıza uzattığı dili keseriz, sürgün ederiz onu. Adı ne bu sapkının?"

"Hadar."

"Gözün üzerinde olsun. Uyar onu. Sapkınlığını sürdürürse at zindana çürüsün."

"Emredersiniz prensim."

Güneş dudaklarını denizle buluşturuyor. Suyla buluşan kısmı solup görünmez oluyor. Üst bölümlerindeki kızıllığını seyrek bulutlara fırlatıyor. Bulutlar tanrılaşıyor. Baal suretleşiyor. Ardında mızraklı, baltalı süvariler dolu dizgin Ras Şamra Sarayı'na yöneliyorlar. Bu bir savaş ya da gazap saldırısı değil. Gücün görüntüsü. Bolluğun habercisi. İki çift göz; Tanhuva ve Komutan Sankuta aynı şeyi görüyorlar. Aynı yorum süzülüyor uslarından. Kısa bir süre sonra güneş sulara gömülüyor, Baal'in sureti sönüyor, süvariler mızraklarını, baltalarını indiriyor, bulut grileşiyor. Hızı yavaşlıyor.

Limandaki işçiler son sandıkları indiriyorlar. At arabalarının çoğu yola çıkmış. Kalanların sürücüleri de son hazırlıklarını yapıyorlar. Hadar ve arkadaşları, tüccarların görevlendirdiği ustabaşıyla ayaküstü konuşuyorlar. Az sonra ücretlerini alıp gidecekler.

Sessizliğin derinliğinde yol alan prens ve komutanın kulağında şuh bir ses yankılanıyor.

"Heyyy! Ben geldim!"

Zuzu'nun sesi. Aynı anda dönüyorlar. Zuzu'nun gözleri ışıltılı, bir tanrıça edasıyla gülüyor.

"Arma-ziti'nin işi bitti. Karkamış'a mutlu dönecek."

"Görkemli fahişe!" diyor Tanhuva, fısıldayarak.

Tanhuva elini çepkenin cebine atıyor. İçinde iki sikke altın bulunan keseyi çıkarıyor. Zuzu'nun avucuna bırakıyor.

"Prensim var olun. Her zaman emrinizdeyim."

"Şüphesiz, bu kez de hak ettin bunları."

"Arma-ziti toparlanmıştır. Yolcu edebilirsiniz."

"Sen gidebilirsin. Biz hallederiz."

Zuzu hafifçe eğilerek selamlıyor karşısındakileri. Kıvrak bir hareketle dönüyor. Ritmik adımlarla, kalçalarını sallayarak odasına doğru gidiyor.

Az sonra, Tanhuva ve komutan, Arma-ziti'nin odasının önünde oluyorlar. Arma-ziti kapıyı açıyor. Gözlerinden mutluluk okunuyor.

"Dostlar, gidiyorum. Her şey çok güzeldi. Ben hoşnudum. Yüce kralım Şippulyama da hoşnut olacaktır."

"Sağlığınıza duacıyız efendim. Siz ve yüce kralımıza sonsuz saygılarımızı sunarız."

At arabasının sürücüsü merdivenleri bir basamak çıkarak Arma-ziti'nin elinden tutuyor. Bu şekilde arabanın koltuğuna yerleşene dek gidiyorlar. Havada şaklayan kırbaç sesiyle birlikte sürücünün "deh" sesini duyan atlar şaha kalkıp harekete geçiyor. Aynı anda gerideki üç koruma arabası da hareketleniyor. Sürücüleri dışında, her birinde dörder zırhlı, donanımlı asker bulunuyor. Karkamış'a doğru güvenle yol alıyorlar.

(6)

Günün ilk aydınlığı Hattuşa Sarayı'nın tepesine vuruyor. Saraya giden yol kenarlarındaki ekili zakkum çiçeklerinin keskin kokusu, çam kokularıyla bütünleşip etrafa yayılıyor. Güvenliğin süre giden dinginliğinde uyanan kent, yılın en büyük bayramını kutlamanın coşkusunu yaşayacak az sonra. Hattuşa dışından gelen arabaların sesleri duyuluyor önce. Sarayın devasa kapısına yönelen atların boyunları rengârenk ışıltılı boncuklarla süslenmiş, gökkuşağı şeritlerle gövdeleri sarmalanmıştı. Atların çektiği arabaların kenarları ve tekerlek üstleri türlü çiçeklerle donatılmıştı. Az sonra saraya giden tüm yollarda bir hareketlilik gözleniyor. Kent halkı sabahın köründe uyanmış, en güzel giysilerini giyinmiş, içlerinde şenliklere katılmanın coşkusunu yaşayarak yollara dökülüyorlar.

Saray avlusuna girenler, tapınağın salonuna giden uzun yolda dans ederek yürüyorlar. Salon kapısında görevli genç kız ve erkekler konukları nezaketle karşılıyorlar. Onların uygun yerlerde oturmalarını sağladıktan sonra yeni gelenleri karşılamaya gidiyorlar. Güneş ışıkları avluya vurmadan salon tıka basa doluyor. Salon gösteri platformunun her yönden

görülebileceği şekilde düzenlenmiş. Zemin önde oturanların arkadakinin görüşünü engellemeyecek şekilde eğimli. Platformun önündeki ilk sıralarda bulunan iki koltuk, kral ve kraliçeye ayrılmış. Bir arka sıradaki koltuklar ise prensler, prensesler, yüksek rütbeli görevliler, diğer kent devletlerin konukları ve akademisyenler için ayrılmış. Kral ve kraliçenin koltukları dışında konuklar, kentin ileri gelenleri ve halk yerlerini almışlar, töreni bekliyorlar.

Platformun sol köşesindeki perde aralanıyor. Elinde lir olan bir adam görünüyor. Ardından elinde tef tutan bir kadın geliyor. Kadının üzerinde ağırlıklı olarak yeşil, mor, sarı renklerle bezenmiş dal ve yaprak şekilleri olan bir elbise var. Kadın ayak topuğuna kadar uzun olan elbisenin bel kısmını kırmızı bir kuşakla bağlamış. Erkek Ugaritli müzisyen Şimaltu'nun ta kendisi. Kadın da sevgilisi Kasanu. Şimaltu içeri girdiği perdeyi aralıyor. Sağ eliyle "buyurun" işareti yaparak diğer müzisyenleri davet ediyor. Kendileriyle birlikte toplam on iki müzisyen, ellerinde türlü müzik aletleriyle platformda sıralanıyorlar. Şimaltu gruptan bir adım öne çıkıyor. Salondakileri sağ elini yüreğine götürüp hafifçe eğilerek selamlıyor. Sonra çekilip sandalyesine oturuyor. O anda salondan bir alkış kopuyor. Tüm müzisyenler Şimaltu'nun hareketlerini tekrarlayıp selam veriyor ve alkışla birlikte yerlerine oturuyorlar.

Salonda ve platformda kısa bir sessizlik oluşuyor. Platformun sağ perdesi aralanıyor. Hızla gelen rütbeli bir asker salona dönerek, "Başrahibimiz Yüce Kralımız Şippulyama, bu-

yursunlar Efendimiz!" diye bağırıyor. Salondakiler aynı anda ayağa kalkıyorlar. Şimaltu lirin tellerine dokunuyor. Kasanu tefi hafifçe sallıyor. Diğer müzisyenler, oluşan müzik ritmine göre ellerindeki obua, trompet, arp ve simballerini çalıyorlar. Kısa süre içinde müziğin ritmi mistikleşiyor. Salondan çıt çıkmıyor. Platformdaki asker perdeyi aralıyor. Kral Şippulyama ve Kraliçe Tuvananna el ele tutuşmuş olarak platformun ortasına doğru yürüyorlar. Şippulyama başrahip kıyafetini, kraliçe yöresel kıyafetini giyinmiş. Yuvalarından çıkmış, fıldır fıldır dönen gözleriyle salonu tarayan Şippulyama ve kraliçe, ellerini birlikte kaldırarak salondakileri selamlıyorlar. Selam güçlü bir alkışla yanıt buluyor. "Yaşasın Efendimiz! Çok Yaşa! Tanrılar korusun sizi!" sözleriyle inliyor salon. Şippulyama sağ eliyle kalabalığa oturma işaretini veriyor. Sessizlik yerleşiyor.

"Sevgili halkım, tanrılara şükürler olsun bu bayram da sevgiyle kucaklaşıyoruz."

Sesi kalın cüssesiyle orantılı çıkıyor; kendisini dinleyenlerin pür dikkat kesilmesi özgüvenini daha da pekiştiriyor.

"Fakat hepiniz tanıksınız, krallığımızın hüküm sürdüğü topraklarda kıtlık yaşıyoruz. Bu yıl tanrılarımızı hoşnut edemedik. Ekinimiz azaldı. Hayvanlarımız çoğalmadı. Tanrı Tarhuna'nın bir uyarısıdır bu yaşadığımız. Babalarım gibi ben de tanrılarımıza karşı sorumluyum."

Soluklanıp salonu süzüyor. Salondaki sessizliğin devam etmesi, konuştuklarının etkisinin kanıtı olduğunun bilincinde.

"Bugün dualarımızla, adaklarımızla, danslarımızla tanrılarımızı tekrar hoşnut etmek için buradayız. Onlardan dileğimiz, bir yanlışlık yaptıysak bizi affetsinler. Topraklarımızda ve bize bağlı kent devletlerimizde yağmuru bol göndersinler. Ekinlerimiz verimli olsun. Hayvanlarımız döllensin. Bize, düşmanlarımıza karşı kahredici bir güç ve üstünlük versinler. Büyük tanrılarımız, tanrıçalarımız bizleri koruyup kollasınlar."

Sesi gümbür gümbür yankılanıyor. Tören programı oldukça uzun. Konuşmasını fazla uzatmıyor.

"Sevgili halkım, dualarımız, adaklarımız kabul olsun. Hepinize sağlık ve başarı dilerim."

Kral ve kraliçe ellerini havaya kaldırarak selamlarını yineliyorlar.

"Tanrılar sizi korusun. Yaşasın Efendilerimiz!" sözleri eşliğinde çılgınca alkışlanan Şippulyama ve karısı, platform merdivenlerinden inerek ön sıradaki koltuklarına oturuyorlar.

Tören, Şimaltu'nun lirinin tellerine vurmasıyla başlıyor. Ona tefin şıngırdaması eşlik ediyor. Kasanu elleri havada salladığı tefin ritmine uyumlu olarak vücudunu kıvırıyor. Araya giren obua, trompet, arp ve simbalin sesleri ana ezgiyi yakalıyor. Platformun sol yanındaki perde aralanıyor. El ele tutuşmuş genç Hattuşalı kızlar platformun ortasına gelerek aralarında bir daire oluşturuyorlar. Hepsinin başında işlemeli tülbent var. Boyunları açıkta bırakan renkli bluzların altında göz alıcı parlaklıkta şalvar giyinmişler. Uçları sivri, kenarları boncuklarla işlenmiş pabuçları, müziğin ritmi-

ne göre ileri geri oynayan ayakları deniz dalgaları içinde sallanan kayıkları andırıyor. Müziğin ritmi hızlandıkça kızların da uyumlu devinimleri hızlanıyor. Grubun başındaki kız elindeki kırmızı mendili havada sallıyor. Dönerek oyunlarını sürdüren grup, üç adımda bir öne doğru eğiliyor. "Ha! Ya!" diye bağırarak doğruluyor ve oyun süregidiyor. Oyunun en hızlı anında müzik birdenbire duruyor. Hemen ardından büyük davulu kullanan kişi, tokmağı var gücüyle gergin deriye vuruyor. Yüzleri krala dönük kızlar, pabuçlarını yere vurarak dimdik duruyorlar.

"Yüce Efendimiz, tanrılar korusun sizi!" diye bağırıp bellerinin yarısına kadar eğilip selamlarını veriyorlar. Kral onlara elini sallıyor. Dansçı kızlar salondaki alkış eşliğinde geldikleri yerden keklik gibi sekerek çıkıyorlar.

Tören mistik bir ezgiyle devam ediyor. Kasanu tefini yere bırakarak ayağa kalkıyor. Kral ve kraliçe ile göz göze geliyor. Derin bir nefes alıyor. Ellerini dua eder duruma getiriyor. Dudakları arasından uzun bir inleme sesi çıkarıyor. Sesi yanıklaşarak uzuyor. Ugaritçe Tanrı El'e yalvarıyor. Ardından Tanrı Baal'dan bolluk diliyor. Gök Tanrı Tarhuna'dan merhametini esirgememesini, Arinna'nın Güneş Tanrıçası'ndan da zaferlere ulaşılmasını istiyor. Kasanu sesini müzikle uyumluyor. İlahisini, başladığı gibi inleme sesiyle bitiriyor.

(7)

"Yüce Tanrımız Baal, Tanrıçamız Anat sayesinde aramızda artık. O, gücü ve hırsıyla üstünlüğünü sağladı. Ekinlerimize yağmur gönderip bollaştıracak, hayvanlarımız döllenip çoğalacaktır."

Amurapi, elindeki tanrı Baal'ın heykelciğini sıkıca tutarak gösteri salonunun platformunda dimdik duruyor. Yanında karısı Sattivaza iki elini kaldırmış konukları selamlıyor.

Konuşmasının burasında birden duruyor. Salondakilere göz gezdiriyor. Ön sırada oturan oğlu Tanhuva elini karısı Nikkal'ın boynuna atmış. Onların bitişiğinde Komutan Sankuta, Dansöz Zuzu'yla oturmuş. Diğer konukların tamamı yetişkin. Erkekler yanlarında eşi, sevgilisi veya metresleriyle oturuyorlar.

"Birazdan tapınağımızın avlusundan yola çıkarak kurbanlarımızı tanrılarımıza sunacağız."

Amurapi karısının elini tutuyor. Tören gereği olarak tutuşan ellerini havaya kaldırıyorlar.

"Hepinizi törene davet ediyorum."

Salonda sabırsızlıkla bekleyen konuklar çıkış kapısına yöneliyorlar. Sarayın avlusunda

sıraya dizilmiş onlarca at arabası bekliyor. Öndeki arabalarda sırasıyla büyük tanrı El, bolluk tanrısı Baal, güneş tanrıçası Hepat, gök tanrısı, fırtına tanrısı, deniz tanrısı ve diğer tanrıların heykelleri yerleştirilmiş. Heykeller defne ve zeytin yaprakları arasına türlü çiçekler konularak oldukça görkemli bir şekilde süslenmiş.

Kral Amurapi, heykelleri taşıyan arabaların hemen arkasındaki ilk arabaya biniyor. Gidiş işaretini veriyor. Kişneme sesleriyle birlikte arabalar çıkış kapısına yöneliyor. Sarayın kuzeyinde bulunan koruluktaki asıl tören alanı onları bekliyor. Kralın ardından gelen arabalardan davul sesinin ağırlıkta olduğu müzik sesi yükseliyor. Prensler, prensesler ve devletin yüksek rütbeli görevlileri katılımcı halkla bütünleşmişler, çalan müziğin ritmine uygun olarak bir ağızdan şarkı söylüyorlar. Koruluktaki tören alanına vardıklarında heykellerin bulunduğu arabalar düzgün bir şekilde sıralanıyor. Diğer arabalar alana sokulmadan çevredeki uygun yerlere bırakılıyor. Katılımcılar alanın ortası boş kalacak şekilde sıralanıyorlar.

Büyük tanrı El ve bolluk tanrısı Baal'ın heykellerini taşıyan arabalar geçiş yoluna giriyor. Alkış tufanı kopuyor. Müziğin başlamasıyla birlikte genç kız ve erkeklerden oluşmuş onar kişilik üç grup daireler oluşturup dans etmeye başlıyorlar. Arabaların, tören alanının çıkış yerinde rahipler ve rahibeler dua ederek adak olarak kesilen dana ve koçların başında duruyorlar. Dans eden gruplar belli aralıklarla değişiyor. Yerlerini başka gruplara bırakıyorlar. Dansını bitiren gençler önceden hazırlan-

mış şarap dolu sürahileri alıyorlar, konukların ellerindeki bakır kâseleri dolduruyorlar. Şaraplarını hızla içen seyircilerin coşkusu artıyor. Şarkılar daha gür bir sesle söyleniyor. Gösterici grupların içinde bulunan yetenekli gençler alana çıkıp akrobatik hareketler yaparak törene renk katıyorlar.

Hızla tüketilen şarap kısa sürede sarhoşluk etkisini gösteriyor. Hemen hemen her ağacın altında sevişen bir çift var. Müzik sesi, şarkılar, dans ve oyunlardaki bağırtılar, sevişen çiftlerin iniltileri her yeri kaplıyor. Tüm bunlar tanrıları ikna edip bolluğa, varsıllığa ulaşmak içindi. Tanrı Baal ikna edilmeliydi. Tekrar bulutlara binip yağmuru indirmeliydi. Bunun için de erkekler tüm spermlerini dökmeliydi.

Gün batımına doğru sesler yorgunluğun etkisiyle kısılıyor. Toparlanmaya çalışanlar arabalarının bulunduğu yere gidip evlerinin yolunu tutuyorlar. Komutan Sankuta, Zuzu'ya son öpücüğünü kondurup üstünü başını düzeltiyor. Kral Amurapi arabasında oturmuş, dönüş hazırlığının tamamlanmasını bekliyor. Rahipler, rahibeler heykellerin bulunduğu arabalarda yerlerini almışlar, kurban etlerinin arabalara taşınmasını emrediyorlar. Tören, başta kral olmak üzere onların eşliğinde, saraydaki büyük tapınağın tanrı odalarına kurban etlerinin yerleştirilmesiyle son bulacak.

Baal ve Dagan tapınağının önü hareketli. Günlerce sürecek törenin ilk gecesi henüz. Tapınak hizmetlileri adak etlerini indirip tanrı heykellerinin çevrelerine özenle yerleştiriyorlar. Tapınağın girişinde Amurapi vakur bir şe-

kilde başrahip unvanıyla duruyor. Kraliçe Sattivaza yorgun fakat belli etmemeye çalışıyor. Törenden hemen sonra odasına çekilip uyumayı düşünüyor. Seçkin üst düzey birkaç rahip ve rahibe Amurapi ve eşine eşlik ediyor.

Bu seçkin grup gündüz yapılan törende seyirci konumundaydı. Sabahın erken saatlerinde banyo yapmışlar, dualar ederek ruhsal ve fiziksel kirlerinden arınmışlardı. Tören alanında da üstleri başları kirlenmesin diye gösteri gruplarını uzaktan izlemekle yetinmişlerdi. Tapınaklara adakları yerleştirme törenine tensel temizlikleri olmadan giremezlerdi. Tapınaklardan çıktıktan sonra dilerlerse tensel zevklerinin burgaçlarında kirlenebilirlerdi.

Denizden gelen esinti, serinliğiyle tüyleri ürpertiyor, tenleri üşütüyor. Bir anda dalgaların sesi daha duyulur hale geliyor. Amurapi denize doğru dönüyor. Ay, parçalı bulutların arasında geziniyor. Yansısı dalgaların devinimini ve kıyıdaki kumsalda ak köpükleriyle yayılıp eridiklerini net olarak gösteriyor.

"Yüce tanrılarım El ve Baal!" diyor, içinden. "Beni atalarımın huzurunda başarılı kılın. Onlar ki bu verimli toprakları, denizi bana barış içinde bıraktılar. Ne firavunlar ne de Hitit kralları bu ülkeye dokundular. Bilgi ve zekâmızla her kötülüğü defettik. Savaşlar bizden uzak durdu. Bolluk ve bereket içinde yüzdük. Halkımın mutlu yaşantısını sürdürme başarısını verin bana, yüce tanrılarım. Bu adaklarımız sizi razı etmek içindir. Onları kabul buyurunuz."

Limandaki yük gemilerinin direklerinin hizasında art arda iki yıldız kayıyor. Yıldızlar-

dan biri ardında uzunca bir kuyruk bırakıp denize gömülüyor. Amurapi'nin içi titriyor. Bu bir tesadüf olamazdı. Yüce tanrılar işitmişlerdi onu. Duaları kabul görmüştü. Ataları onunla gurur duyacaklardı. Tekrar Ay'a bakıyor. Hitit inançlarına göre ayın şekline bakıp kehanette bulunabilirdi. Ay bakır rengindeydi. Birkaç gece sonra dolunaya dönüşecekti. Uçlarının sivriliği törpülenmiş gibiydi. Sağ ucu küt görünüyordu. Ayın bu görünümü müjdeli bir haberin belirtisiydi. Bu yıl da ilkbahar güzel olacaktı. Bu ucun göğe dönük olup olmadığına bir türlü karar veremedi. Ülkede bol ürünün olması için sağ ucun göğe doğru dönük olması gerekliydi. Geniş bir bulut kümesi görüşünü engelliyor bir anda. Baal tapınağına çeviriyor bakışlarını. Tapınağın tepesindeki fenerler yanıyor. Balıkçı ve yük gemilerinin, geceleri yönlerini kaybetmeden limana güvenli bir şekilde girebilmeleri için her gece yakılıyor. Rüzgârdan etkilenip sönmesin diye dört bir yanı camlarla çevrili bu fenerlerin ışığı denizdeyken millerce öteden fark ediliyor.

Tapınakların avlusunda özel bir köşede taştan yapılmış on yedi çapa var. Denizden evlerine güven içinde dönen tüccar ve balıkçılar, teşekkürlerini arz etmek amacıyla bu çapaları tapınağa adak niyetine yerleştirmişlerdi. Avlunun daha fazla daralmasını istemeyen Amurapi, on yedinci çapadan sonra bu geleneği yıllar önce sonlandırmış.

"Kurbanları yerleştirdik efendimiz!"

Rahibe Tulha, eğilerek selamlıyor başrahip Kral Amurapi'yi. "Tanrılar kabul duanızı bekliyor, buyurunuz."

Amurapi eşinin elini tutarak Baal tapınağı'nın tanrılar odasına giriyor. Bu odada tanrı heykelleri bir metre yükseklikte, iki metre eninde oval bir mermer sehpada önem sıralarına göre dizilmişler. Sehpanın ortasında ayakta duran aksakallı, alnında derin çizgiler bulunan ve bilge olduğu bu şekilde belirtilen en büyük tanrı, yaratıcı -yaratılış tanrısı- El duruyor. Hemen sağında her ilkbaharda yeniden canlanan, bulutların binicisi, bolluk tanrısı Baal yer alıyor. Sehpanın sağında ve solunda irili ufaklı, bazıları hayvan kılığında onlarca tanrının heykelleri sıralanmış.

Amurapi El ve Baal'ın heykelleri önünde duruyor. Yanında Sattivaza, arkalarında diğer rahipler ve rahibeler duruyor. Kenarlarda duran altı tapınak görevlisi de yüzlerini heykellere dönüyor. Görevlilerden en kıdemlisi elindeki zili şangırdatıyor. Sonra yere bırakıyor. Heykellerin önündeki herkes kollarını öne uzatıyor. Avuç içlerini heykellere dönük olarak açıyorlar.

"Yüce tanrılarımız! Sayenizde bir bayramı daha kutluyoruz. Adaklarımızı kabul buyurunuz. Varlığımızı size feda ederiz. Bizleri koruyup kollayınız. Bolluğu ve bereketi bizlerden esirgemeyin. Düşmanlarımıza karşı bizi üstün ve güçlü kılın. Hediyelerimizi lütfen kabul ediniz."

Amurapi duasını bitiriyor. Orada bulunanlara dönüyor.

"Şahit oluruz!" diyorlar hep bir ağızdan.

Altı tapınak görevlisi, adaklarla birlikte getirilen ceviz ağacından yapılmış oymalı üç adet sandığı yerden alarak heykellerin bulunduğu sehpanın altına bırakıyorlar. Sandıkları özenle açıyorlar. Amurapi ortadaki sandıktan türlü şekillerde işlenmiş oldukça değerli mücevher takıların bir kısmını El'in, bir kısmını da Baal'ın heykelinin önüne seriyor. Diğer sandıklardaki takılar da görevliler tarafından alınıp tüm heykellerin önüne eşit olarak serpiştiriliyor.

Amurapi tören sonunda her zaman olduğu gibi saraydaki dinlenme odasına dalıyor. Ardından komutan Sankuta yanı başına süzülüyor.

"Sattivaza uyudu mu komutan?"

"Evet, Efendimiz."

"Rahibe hazır mı?"

"Emrinizi bekliyor."

"Git ve gönder onu."

Komutan Sankuta sağ elini göğsüne götürüyor. Eğiliyor.

"Emredersiniz Efendimiz."

Sankuta odadan çıkıyor. Kapı ardında bekleyen Rahibe Tulha'yı içeri buyur ediyor.

Tulha kendinden emin adımlarla ilerliyor. Amurapi'ye yarım metrelik bir uzaklıkta duruyor. Bembeyaz elbisesi vücut hatlarını ortaya çıkaracak denli dar. Omuzlarından dökülen siyah şal ayak bileklerine dek uzuyor. Başındaki beyaz kukuletasını hafifçe geriye atmış. Ortadan ayırdığı lacivert saçlarını göğsünün üzerine bırakmış. Her ikisinin sürmeli gözleri

birbirlerine odaklanıyor. Bir süre öyle bakışıyorlar.

"Hoş geldin canım benim."

Amurapi sağ elini kaldırıp Tulha'nın sol yanağını avuçluyor. Hafifçe okşuyor.

"Emrinizdeyim yüce kralım."

"Gün boyunca bu anı bekledim. Seni öyle özlüyorum ki. Seninle olmak huzur veriyor bana."

"Ben de her anım seninle geçsin istiyorum sevgilim."

Elini Tulha'nın yanağından indiriyor. Birkaç adım yürüyorlar. Ceviz işlemeli kanepeye oturuyorlar.

"Aç mısın?"

"Hayır sevgilim. Baş rahibenin sofrasından geliyorum."

"Şarap?"

"Elbette içeceğiz."

Amurapi bitişikteki sehpanın üzerindeki gümüş sürahiyi alıyor. Cam bardakları doldurup birini uzatıyor.

"Tanrılar bizi ve ülkemizi korusun. Bugün Baal'ı mutlu ettiğimizi umuyorum. Şimdi sıra bizde. Mutluluğumuza, aşkımıza, geleceğimize içelim."

"İçelim kralım, sevgilim, erkeğim."

Bardaklar ilk dikişte yarılanıyor. Şarabın keskin kokusu yayılıyor. Sürahi bitiyor. Yüzler pembeleşiyor. Gözler mahmurlaşıyor. Pelerin sökülüyor. Elbiseler sıyrılıyor. Dudaklar birleşiyor. Okşamalar sertleşiyor. Bedenler kenetleniyor. Kendileri ve tanrı Baal çok mutlu oluyorlar.

(8)

Sabaha karşı, şehrin varoş mahallesindeki bir evin geniş odasında fanuslar yanıyor. Odanın içinde yer minderlerine oturmuş yirmiye yakın hamal, hararetle birbirleriyle konuşuyor. Sesler bir yükseliyor, bir alçalıyor. Konuşulanların önemli bir konu üzerinde dolanıp durduğu, bu insanların gecenin bu zamanına dek uyumamasından belli oluyor. Arada bir oturanlardan biri pencerelerden dışarıyı gözetliyor. Öyle ki konuşulanların, orada bulunanların dışında duyulmaması için böyle bir önlem gerekiyor. Söz almak isteyenler öncelikle el işaretiyle izin istiyorlar, sonra da ayağa kalkarak düşüncelerini açıklamaya çalışıyorlar. Uzun bir süre ayakta olan genç adamın konuşmasını dinleyenlerden çıt çıkmıyor. Hepsi pür dikkat kesilmiş, tane tane konuşan gencin gür sesinin vermiş olduğu etkiyle yerlerinden dahi kıpırdamıyor.

"Kardeşlerim, zalim Firavun'un gazabından kaçıp Kenan ellerine dağılmış atalarımızla buluşacağız elbette. Biz şimdi bu coğrafyada yersiz yurtsuz geziniyoruz ama asla kimsesiz değiliz. Yerin ve göğün sahibi Yehova bizimle-

dir. O ki atamız Musa'nın da inandığı ve taptığıdır. Yüzlerce heykele tapan bu kavimler doğru yoldan sapmışlardır. Ant olsun ki Musa'nın yolu doğru yoldur. Yehova'nın emrettiği yoldur. Bizi kurtaracak olan o yoldur"

"Hadar, biz ne güne dek böyle hamallık yapacağız? Ticaret yapabiliriz. Böylelikle diğer kardeşlerimizi bulur, anlayan insanlara Yehova'nın on emrini anlatırız. Bizlere gönül verenler olur diye düşünüyorum. Önereceğin bir yol var mıdır?"

Şaya, duvara yaslanmış, bakışlarını Hadar' ın gözlerine dikmiş, sorusuna yanıt bekliyor.

Hadar, odadakilerden kendisine soruların yöneleceğini anlıyor.

Gece boyunca en çok o konuşmuştu. Sakin ve sabırlı yapısıyla, sesinin etkileyici tonuyla çevresindekilere güven veriyor. Uzun boyuyla orantılı kaslı vücut yapısı, fiziksel olarak güçlü ve dayanıklı olduğunun göstergesiydi. Karnak' ta çocukluğundan ilk gençlik yıllarına değin duvar örme ustası babası, varsıl evlerde temizlik ve dadılık yapan annesi, biri kız diğeri erkek, kendinden küçük iki kardeşiyle yoksul bir hayat sürmüştü. Kendini bildiğinden beri babasının işlerine yardım ederdi. Gençliğe adım attığı yıllarda tüm yakınlarının duvar örme işiyle uğraştığını, daha doğrusu uğraştırıldığını fark emişti. Yaşadığı kentte kral, "firavun" ve "tanrı" unvanıyla anılıyor, bu kral sarayda sınırsız bolluk ve varsıllık içinde yaşıyordu. Halk türlü katmanlara ayrılmıştı. Bu katmanlar tepeden aşağıya rahipler, memurlar, kâtipler, askerler, şehirliler, köylüler ve köleler olarak

adlandırılıyordu. Kendi ailesi ve ait oldukları kavim köylü-köle konumunda bir yerdeydi. Onlar Karnak ve Luksor[5] kentlerinde firavun'un emriyle karın tokluğuna çalıştırılıyorlar, sosyal adalet ve hukuktan diğer halk tabakaları gibi yararlanamıyorlardı.

Geceleri yakın akrabalarıyla bir araya gelip ortaklaşa kurdukları sofrada yemeklerini yer, sonra da kısık bir ses tonuyla koyu bir söyleşiye dalarlardı. Söyleşilerinde ağırlıklı olarak ataları ve Musa konu edilir; onlara dair olağanüstü olaylar anlatılırdı. Hadar gece söyleşilerini iple çeker, konuşulanları büyük bir zevkle dinlerdi.

Bir gece ansızın evleri basılmış, kralın askerleri evdeki herkesi yaka paça alarak at arabalarına istiflemişler, Karnak'ın yeraltına inşa edilmiş mahzenlerine götürmüşlerdi. Hadar ve diğerleri bu tutsaklığın er veya geç başlarına geleceğini öngörüyorlardı. Aldıkları tüm önlemlere rağmen toplantı halindeyken gafil avlanmışlardı. Mahzenlere gönderilen hiçbir kölenin sağ olarak çıktığı görülmemiş, duyulmamıştı. Ölülerinden dahi bir haber alınamamıştı. Onlar tanık olunmayan bir yöntemle yok ediliyorlardı.

Hadar mahzen yolunda, mahzene girmeden sağ kalan ender kişilerden biriydi. İstiflendiği arabanın taşlı bir yolda tekerleğinin çatlaması nedeniyle durmak zorunda kalmışlardı. Askerler tekerleği onarma telaşında kapılmış-

---

5 Mısır kenti (Firavunların en önemli tapınaklarının olduğu kent).

lardı. Şaya ve Hadar bu arabada yan yana yüzüstü yatırılmışlardı. Zeki ve güçlü iki genç, askerler tekerliği sökme çabası gösterirken arabadan sessizce kayarak yere inmişler, yuvarlanarak yoldan birkaç metre uzaklıktaki hurma ağaçlarının diplerine varmışlardı. Kaçışlarının ayırtına varamayan askerler tekerleği bağlayarak güçlendirme işiyle oyalanmışlardı. Hurma ağaçlarının gövdelerini kendilerine siper edinerek olanca hızlarıyla bölgeden uzaklaşmışlardı. En büyük şansları henüz sorgulanmamış olmalarıydı. Bu, onların tanınmalarını geciktirebilirdi. Askerlerin o an istif ettikleri insanlarla ilgili sadece sayısal bilgileri vardı. Kimin kim olduğunun ayırtında değildiler. Hadar ve Şaya bunun bilincindeydiler. Yine de her türlü önlemlerini almışlar, güvenli bir şekilde Karnak'tan ayrılmışlardı. İlk hedefleri Filistin topraklarına ulaşmaktı. Oradan Hitit Krallığı'na bağlı Karkamış'a ve daha sonra da tüm güçlü krallıkların saygı duyduğu, dokunulmazlığıyla ün salmış Ugarit Krallığı'nın topraklarına yerleşeceklerdi. Ugarit'e varmaları yüz otuz yedi günde gerçekleşmişti. Vardıkları köy, kasaba ve kentlerde yük taşıma, odun kırma işlerinde çalışıp karınlarını doyurmuşlardı. Filistin topraklarında İbrani olduklarına emin oldukları soydaşlarına başlarına gelenleri anlatmışlardı. İbraniler onlara sahip çıkmışlar, ellerinden gelen her türlü yardımı yapmışlardı. Bazı aileler onları kızlarıyla evlendirmek istemişler, karşılığında kendi yurtlarında yaşamalarını koşullamışlardı. Hadar ve Şaya bu insanlara şükranlarını sunmuşlar, her şeye rağmen Uga-

rit'e gitme isteklerini dile getirmişlerdi. Ugarit' te yeni bir hayata başlayacaklardı. Ugarit'in hür ortamında belki de atalarının dinini rahatça yaşayıp olanak buldukça da bu dinin yayılmasına katkı sunacaklardı. Zorunlu ve zorlu bir göçün sonunda Ugarit'e varmışlardı. Şansları onlara yine yardımcı olmuş, Ugarit'e Kenan ellerinden gelen İbrani soyundan olan birkaç insanla tanışmışlardı. Kısa bir süre sonra da yine onların yardımıyla limanda yük indirme işine koyulmuşlardı. Ugaritli yetkililer onların bu işte çalışmalarında bir sakınca görmemişlerdi. Yasalara uyulduğu müddetçe kimin nereden geldiği, ne iş yapacağı, soyları, kavimleri önemli değildi. Asıl olan sosyal hayatın zedelenmemesiydi. Herkes dilediği tanrıya tapabilirdi. Tanrıları öfkelendiren iş ve hareketlerden uzak durmak esastı.

"Şaya! Yehova bize çalışmayı emrediyor. Bu ülke bize iyi bir ortam sağlıyor. Kendimize güvenimizden tam olarak emin olmamız gerekiyor. Ancak o zaman ticari hayata başlayabiliriz. Şunu unutmayalım, limandaki işimiz sayesinde yük gemileriyle gelen kölelerden kardeşlerimizle ilgili az da olsa bilgi ediniyoruz. Ayrıca beni gözetliyorlar. Komutan Sankuta'ya zararsız olduğumuzu kanıtlamamız gerek. İyi niyetim karşılıksız kalmaz. Bize de saygı duyacaklarını umuyorum."

Hadar bakışlarını Şaya'ya yönelterek söylüyor sözlerini.

"İyi de biz onların tanrılarını eleştirip yok sayıyoruz. Yaptıkları ibadetin yanlış olduğunu, günaha battıklarını söylüyoruz. Onlara göre bu

söylemlerimiz bile bir suç oluşturuyor. Biz burada kime, nasıl anlatıp nasıl inandıracağız dinimizi?"

Şaya'nın sözlerinde korkuyla karışık bir umutsuzluk var. Bir çıkmaza girip çaresiz kalmak istemiyor. Çekilen acılar geçmişte kalmalı, belirli yerlerde kalıcı olarak yerleşmeli ve nüfus olarak çoğalmalıydılar.

"Seni anlıyorum Şaya. Zaman bizden yana işleyecektir. Yüce Yehova'nın verdiği cezayı çektik. İbret aldık. Yoldan dönenlerimiz günahlarının bataklığında boğuldular. Biz iman edenler, bize vaat edilenleri hak ediyoruz. O günler de gelecektir. Yehova korusun bizleri."

Hadar söyleşinin sona erdiğini, toplananların çoğunun esnemeye başlamasından anlıyor. Neyse ki bugün cumartesiydi. Onların dinlenme günüydü. İstedikleri kadar yatabilirlerdi. İş yapmaları haram kılınmıştı. Göğü, yeri, denizi ve onlarda olan her şeyi altı günde yaratan Yehova, yedinci günü kendisini anmaları için insanları iş yapmaktan men etmişti.

"Kardeşlerim toplantımızı sonlandırıyorum. Bir sonraki toplantımızı Yüşa'nın evinde yapacağız. Hepinize rahatlıklar dilerim."

Misafirler oturdukları minderlerden duvardan aldıkları destekle kalkıyorlar. Terliğini giyen, kapıda bekleyen Hadar'la tokalaşarak vedalaşıyor. Avluya çıkan, hızlı adımlarla evine doğru yöneliyor.

Son misafirini de uğurlayan Hadar göğe bakıyor. Yıldızlar sönmek üzere. Şafağın söküşünü ilk ele veren kuşların ötüşü oluyor. Hafiften meltem esiyor. Gözlerini yumuyor, esintiyi

ciğerlerine çekiyor. "Yehova! Bizlere bu güzellikleri armağan ettiğin için sana şükrediyorum." diyor, içinden. Genç yaşına karşın birçok yeri gezmek zorunda kalmış. Hayatı yaşayarak okumuş; iyi, kötü, bilge, cahil, zalim, mazlum, eken, biçen, varsıl, yoksul nice insanlar tanımıştı.

Ugarit'e geldiğinden birkaç ay sonra İbrani soyundan olan ve burada yerleşmesine yardımcı olan Yüşa'nın kız kardeşi Sara ile evlenmişti. Karısı Sara'yı Yehova'nın kendisine armağan ettiği bir nimet olarak görmüştü.

"Yemek hazırladım."

Sese dönüyor Hadar. Sara elini kapıya dayamış ona hayranlıkla bakıyor.

"Gece boyunca konuştun. Yoruldun. Acıkmışsındır, ben de acıktım. Yemeğimizi yer, sonra yatar, dinleniriz.

"Ellerine sağlık. Evet, açım ve dinlenmek istiyorum."

Sara mutfakta yer sofrası hazırlamış. Hemen yemeğe koyuluyorlar.

Güneşin günü ortaladığı zamana doğru dış kapı tokmağı birkaç kez vuruluyor. Gürültüye uyanan Hadar, yattığı yerin penceresinde dışarı bakarak günün zamanının ayırtına varmak istiyor. Ortalık aydınlık ve pırıl pırıl. Günün orta zamanında olduğunu anlıyor. Gelen kim olabilirdi ki? Akşama doğru limanda buluşup söyleşecek arkadaşları vardı. Ama onlar da günün bu zamanında eve gelip çağırmazlardı. Bir yandan bunları düşünüyor, bir yandan da toparlanıyor. Kısa bir süre içinde kapıyı açıyor.

"Merhaba Hadar."

Kapıda olanca heybetiyle komutan Sankuta duruyor.

"Hoş geldin komutan." diyor, Hadar. Bir an ne yapacağını, nasıl davranacağını şaşırıyor. Evinin kapısında bir gün görebileceğini düşündüğü kişi, karşısında duruyor işte! Sabaha doğru evinden çıkan konuklar bir sorun mu yaratmışlardı ya da başlarına bir iş mi gelmişti? Bunları çok hızlı düşünüyor.

"Hoş gördüm Hadar. Seninle konuşacaklarım var."

"Elbette komutan. Buyurun, içeri geçelim."

"Hava çok güzel, bahçen de güzel, bahçede konuşalım."

"Emrin olur komutan. Sara! Bahçeye iki tabure getirir misin? Konuğumuz komutan Sankuta."

"Hemen getiriyorum." diyor Sara, bulunduğu odadan seslenerek.

Hadar terliğini giyiyor. Komutanla bahçeye çıkarken bahçe duvarının çevresinde askerleri görüyor. Komutan yalnız gelecek değildi elbette. Özellikle askerlere bakmadığı için kaç kişi olduklarını bilemiyor. Kişneyen atların sesine başını kaldırıyor, saraya ait at arabalarından ikisini görüyor.

Sara elinde iki tabureyle geliyor. Büyük defne ağacına yöneliyor. Tabureleri ağacın dibine yerleştiriyor. Ardına, sağına soluna bakmadan hızlı adımlarla eve giriyor.

"Buyurun oturalım." diyor, Hadar. Komutan oturmadan önce ağaçtan bir yaprak koparıyor. Yaprağı parmakları arasında sıkıp ezdikten sonra atıyor. Avuçlarını ovuşturuyor. Def-

nenin büyüleyici keskin kokusunu çekiyor ciğerlerine. Koklama işini birkaç kez daha tekrarlıyor.

"İşte, dünyanın en güzel kokusu budur Hadar. İnsanın içini de dışını da arındırıyor bu defne."

Hadar'ın şaşkınlığı ve ürkekliği hâlâ üzerinde.

"Evet!" diyor. "Ben de çok severim bu kokuyu. Her sonbahar tanelerinin yağını çıkarıp kullanıyoruz."

Oturuyorlar. Hadar'ın kafasında sorular art arda sıralanıyor. Komutan'ı en son Mısır'dan gelen tahıl yüklü gemiyi boşalttıkları gün görmüştü. İşleri bittikten sonra ustabaşından ücretlerini alırken gözü limandaki yönetim binasının penceresine takılmış, komutan ve prens Tanhuva'yı baş başa vermiş, onlara bakarken görmüştü.

"Rahat mısınız Hadar?"

"Kralımız ve sizlerin sayesinde huzurluyuz komutan."

"Arkadaşların, yani evine gelen İbraniler de mutlu mu?"

Hadar oturduğu tabureyi geriye doğru iteliyor, hemen ardından eski konumuna getirip oturuşunu düzeltiyor. Anlıyor ki komutan ve adamları saatler öncesinde buradaydılar. Hayatı boyunca sürgün edilmenin, beyninde yerleştirdiği tedirginlik ve korku duygusunu açığa vurmamak için gülümsemeye çalışıyor. Dizinin üstündeki sağ elinin parmakları ritmik bir şekilde açılıp kapanıyor. Bir an diz kapağını avuçluyor. Aynı anda sağ ayak topuğu yukarı

aşağı doğru hareketleniyor. Bu istemsiz hareketleri Ugarit'e yerleştiğinden bu yana ilk kez yaptığının farkına varıyor.

"Biz akrabayız, sohbet etmek, birlikte yemek için arada bir uğrarlar bana."

"Musa'nın tanrısının, tanrılarımızdan güçlü olduğunu söylüyorsunuz."

"Diğer kavimlerin tanrıları olduğu gibi bizim de tanrımız var. Yehova herkesin tanrısıdır diyoruz. Kimseye bir zararımız olamaz."

"Firavun Mısır'da, siz ise sürgündesiniz Hadar."

"Yehova ve Musa'nın öğütleri vardır. Sabredenlerdeniz."

Kapı açılıyor. Sara elinde gümüş tepsiyle onlara yöneliyor. Tepsideki cam kâselerden buhar tütüyor. Sütlü keçiboynuzu şurubunun kokusu defne kokusuna karışıyor. Komutan kendisine sunulan kâseyi alıyor, Sara ikinci kâseyi Hadar'a veriyor. Tepsiyi yandaki boş tabureye koyarak eve geçiyor.

Komutan kâseden bir yudum içerken gözlerini denizin ufuklarında gezdiriyor. Hadar beynindeki sorularla uğraşıyor. Komutan aniden Hadar'a dönüyor.

"Sen ve kavmin krallığımız için bir tehlike arz etmiyorsunuz. İnancınızı istediğiniz gibi yaşamanızda bir sakınca yok; ancak diğer kavimlerin tanrılarına dil uzatmayın. Unutma ki krallığımızda onlarca inanç, yüzlerce tanrı vardır. Ortak yaşantımızda asıl olan birliktelik ve beraberliktir."

"Biz haddimizi bilenlerdeniz." diyor, Hadar; "Hayatın cenderesinden geçtik. Yanlışla-

rımızla vatansız kaldık, acının girdaplarında yok olduk, Yehova'nın gazabına uğradık, Yehova'nın bizleri affedeceği günlere sığındık."

"Musa'nın diliyle konuşuyorsun Hadar."

"O'na dair bilgin var mı?"

"Ras Şamra Akademisi tüm dinlerin kalıtlarından birkaç parça bulundurur arşivinde."

Hadar şaşkınlığını unutkanlığına veriyor:

"Ah, evet! Unuttum bir an."

Hadar, bildiklerini aklından hızlıca geçiriyor. "Halkının önemli bir kesiminin okuryazar olduğu bu kent devletinde, bölge dinlerinin kaydı vardır elbette. Bir yanda Hitit krallığı, diğer yanda Mısır firavunları; yüzyıllarca din ve çıkar savaşlarının yaşandığı bu coğrafyada Ugarit kent krallığı'nın hiçbir zarar görmemesinin altında yatan gerçek ticari, sosyal, kültürel ve dini birikimlerini zekâlarıyla birleştirip kendi çıkarları doğrultusunda kullanmaları, her iki büyük krallık tarafından dokunulmazlık zırhıyla korunması sonucunu getirmişti."

"Gidiyorum, Hadar!"

Son yudumunu alan komutan boş kâseyi kalktığı taburenin üzerine koyuyor. Hadar ayağa kalkıyor.

"Yemeğe de beklerim komutan, gelirsen mutlu olurum."

"Olabilir, Hadar."

Komutan'ın havadaki elini alıyor Hadar, başlarını karşılıklı hafifçe eğerek ayrılık selamlaşmasını geçekleştiriyorlar.

Komutan avlu kapısına yönelirken başının üzerinden birkaç ebabil kuşu geçiyor.

(9)

Akdeniz açıklarında süzülen Hitit yük gemisi Alaşiya adasını teğet geçerek Ugarit'e doğru yol alıyor. Samyeli iyot kokusunu genizlere dolu dolu taşıyor. Dingin denizde hantalca yol alan geminin sağında, solunda onlarca yunus balığı eşlik ediyor. Yunuslar ağır giden gemiyi kendilerince bir oyun aracı olarak görüyorlar ki çevresinde dönüyorlar, kâh ileri atılıp önüne geçiyorlar, kâh paralelinde kavisler çizerek yüzüyorlar, sonra da su yüzeyinden yukarı gemiye doğru metrelerce sıçrayarak tiz bir ıslık sesiyle dalgalarını geçiyorlar. Yunusların oldukça uyumlu bu hareketlerini av partisi sanan onlarca martı ha bire geminin tepesinde, yunusların etrafında bir alçalıp bir yükseliyorlar, balık yeme şenliğini sabırsızlıkla bekliyorlar. Bir süre sonra yunusların av değil de eğlence peşinde olduğunu anlayan martılar, acı acı gaklayarak yönlerini değiştiriyorlar, hızla uzaklaşıyorlar.

Güneş günün üçte ikisini katetmiş, batıdaki bulutlarla öpüşüyor. Güvertede iki çift göz, bulutların dansını seyrediyor. Oluşan şekillere kendilerince bir anlam yükleyerek hayallerinin

derinliklerine zenginlik katıyorlar. Şimaltu ve Kasanu yan yana yarı çıplak uzanmış, anlık bir mutluluğu paylaşmanın hafifliğiyle ruhlarını arındırıyorlar. Gemi yolculuğunda öğleden sonraları birer kâse şaraplarını içip güvertedeki özel yerlerinde denizin, güneşin ve günün zevkini çıkarıyorlar. Bugün yolculuklarının üçüncü günü ve gün batmadan Ugarit limanında olacaklar. Hattuşa'daki kutsal bahar bayramı törenlerinde yorgun düşmüşlerdi. Üç gün boyunca sabahlara değin şarkıları ve şiirleriyle tüm etkinliklere katılmışlar, tanrıları hoşnut etmek adına tensel hazlarının doruklarında gezinmişlerdi.

"Kanadım yok ama uçuyorum." diyerek sessizliği ses katıyor Şimaltu. Sağ elini uzatıyor, Kasanu'nun sol eliyle buluşturuyor. Parmaklar kenetleniyor. Kasanu başını çeviriyor, göz göze geliyorlar. Göğün ve denizin yansısıyla Kasanu'nun maviye çalan ela gözleri parıldıyor. Bakışmaları arasındaki büyüleyici çekim gücüne dayanamayan Şimaltu, yarı beline dek doğrulup Kasanu'ya yaklaşıyor. Parmak uçlarını lacivert saçlarının uçuşan tellerinde gezdiriyor. Tanrı El'in yeryüzünde kendisine sunduğu, değeri ölçülemez bir varlık olarak kabul ediyor onu. O her zaman olduğu gibi şimdi de avucunu üzerinde gezdirdiği canlı bir tanrıça. Hayatına dair ne varsa paylaştığı bir dost ve Tanrı Baal'i hoşnut ettirmesine katkı sunan bir kadın. Hayatının yolundaki birçok ortak noktayı onunla paylaşıyor.

"Seni seviyorum. Birlikte uçuyoruz Şimaltu." diyor, Kasanu, fısıltımsı bir sesle. Şimaltu

eğiliyor, Kasanu'nun üst dudağına bir öpücük konduruyor. Şarabın dudaklarında kalan kışkırtıcı kokusuyla daha sıkı birleşiyor dudakları. Bulutların devinimleri hızlanıyor. Güneş kendi yönündeki ilerleyişini sürdürüyor. Yunuslar üstün geldikleri oyunlarını bırakıp ters yönde bir av partisine doğru yüzüyor. Umudunu sona bırakmış bir martı "gaaak" diye çığlık atarak arkadaşlarının gittiği sığlığa doğru hızla uzaklaşıyor.

Gün batmak üzere. Gemide gözle görülür bir koşuşturmaca var. Tayfalar çapaları hazırlıyorlar. Baal ve Dagan tapınaklarının kuleleri görünüyor. Kulelerde her zamanki gibi millerce uzaktan görünen, güçlü ışıklar saçan kandiller yanıyor. Kaptan köşkündeki Şimaltu, Kasanu, kaptan ve birkaç tüccar limana bakıyorlar.

"Denizler tanrısı Yam'a şükürler olsun. Yolculuğumuz boyunca korudu, kolladı bizi." diyor, Kaptan. Etrafındakiler başlarını sallayarak onu onaylıyorlar.

"Ben gidip ekibimi hazırlayım. Atları arabalara koşmamız gerekiyor."

Şimaltu, Kasanu'ya çıkalım işareti ediyor başıyla. Birlikte çıkıyorlar. Geminin kıç tarafında düzgün bir sıra halinde dizilmiş arabalar müzik ekibi tarafından yerlerinden çıkarılıyor. Tekerlekleri, koşum bağlarını ve yan sırıkları gözden geçirip kontrol ediyorlar.

"Atların durumu nasıl arkadaşlar?" Şimaltu sağ eli havadayken sesleniyor.

"Beklediğimizden daha iyiler. Sağlık sorunları yok." diyor, obua çalıcısı.

Yük gemilerinde kamaraların alt katında canlı hayvanların barınması için özel bölmeler yapılmış. Hayvanların sağlıklı bir yolculuk yapmaları için alınan önlemler içinde havalandırma, sulama, yemleme ve ilaçlama gibi gereksinmeler eksiksiz bulunuyor. Tüccarların getirdiği bakır, kalay ve değerli mücevherler kaptan köşkünün hemen altında bulunan alanda koruma altına alınıyor. Gemilerde Hitit ya da Ugarit uyruklu askerler bulunuyor. Yıllar önce yük gemilerine saldıran korsanların belini kıran Kral Şippulyama, yakın bir zamanda tekrar beliren bu tehlikeye karşı donanımlı askerlerin yük gemilerinde görevlendirilmelerini emretmişti.

Nereden geldikleri belli olmayan, kimlikleri belirsiz korsanlar saldırdıkları gemileri yağmalamakla kalmıyor, mürettebatı ve yolcuları hunharca öldürüyorlardı. Savaşçı, acımasız insanlardı. Belirlenemeyen kimliklerinden dolayı bölge krallıklar ve kent devletleri tarafından "Barbar Akdeniz Kavimleri" olarak adlandırılmıştı. Son kurbanları, Alaşiya adasından Hattuşa'ya gönderilen bakır yüklü bir gemiydi. Tüm mürettebatı ve yolcuları öldürüp değerli yükleri aldıktan sonra gemiyi ateşe vermişlerdi. Akdeniz açıkları güvenli olmaktan çıkmış, yolculuğu ve ticareti tehlikeli hale getirmişti.

Limana yanaşan geminin çapaları atılıyor. Yolcular ve tüccarlar kendilerini bekleyen yakınlarıyla kucaklaşıyorlar. Güneş batımını tamamlamış, kızıllığının son izi denizin görüş uzaklığını ince bir çizgiyle belirginleştiriyor. Liman yolu, uzunluğu boyunca çift yönlü di-

kilmiş direklerin üstündeki kandillerle aydınlatılmış. Yolcuların limanı terk etmesiyle birlikte harekete geçen hamallar, tüccarların eşliğinde gemiye çıkıyorlar. Geminin alt katında istiflenmiş kalay, bakır ve altın külçelerinin bulunduğu sandıklar kulplarından tutularak üst kata çıkarılmaya başlanıyor.

Şimaltu ve Kasanu, arabalarına binmiş ekibin diğer arabalarıyla birlikte gemiyi terk etmek üzere harekete geçiyorlar. Limandan gemiye indirilen, kalaslarla güçlendirilmiş tahta köprüden sırayla geçen arabalar liman yolunu kısa sürede katediyor. Arabalar liman girişindeki yönetim binasının önünde duruyor. Binanın kapısında prens Tanhuva ve komutan Sankuta onları ayakta bekliyorlar. Heyecanlı oldukları pek belirgin. Şimaltu'nun kral Şippulyama'dan getireceği haberler, Hattuşa'nın ekonomik, sosyal, askeri son durumunun raporu, Ugarit kent devletinin alacağı önlemler ve uygulayacağı politikanın belirleyicisi olacak. Şimaltu, Ugarit yönetiminin tören elçisi olan bir akademisyen olmakla birlikte üst düzeyde istihbarat şefiydi. Akademik unvanıyla birlikte dinsel kutlamaların önemli bir aktörü olarak çevre krallıkların ve diğer kent devletlerinin baş konuğu oluyor, edindiği izlenimleri ve istihbaratı raporlayıp kral Amurapi'ye sunuyordu.

"Hoş geldiniz." Tanhuva elini uzatıp önce Şimaltu, sonra da Kasanu'yla tokalaşıyor.

"Hoş gördük Prensim." diyorlar, Şimaltu ve Kasanu başlarını hafifçe eğerek.

"Kasanu, sen bizim şaraptan da daha etkileyicisin. Yılların senden alacağı bir şey yok, geçen zamana karşı üstün gelen hep güzelliğin oluyor. Tanrıçalar korusun seni."

Tanhuva'nın övgüsüyle gözleri ışıldıyor, yüzüne tatlı bir gülümseme yayılıyor Kasanu'nun.

"Sizlere yararlı oluyorsam ne mutlu bana Sayın prens. Güzelliğim Ugarit'e feda olsun. Saygılarımı sunarım."

Şimaltu kıskanıyor. Karşısındaki kralın oğlu. Yakın zamanda karısından ayrılmış, dansöz Zuzu'yla cinsel gereksinimini gideren boyu posu yerinde, oldukça yakışıklı bir prens. Kasanu'ya övgüsünün sonu Tanrı Baal'ı hoşnut etmeye yönelik tensel bir hazza dönüşebilir. "İmkânsız!" diyor, içinden. Canlı bronz Tanrıça Kasanu'ya sonsuz bir güven duyuyor. Şimdiye değin nice krallar, prensler ve varsıl tüccarların, göz kamaştırıcı değerli hediyelerinin ardından uyguladıkları sarkıntılıklara kesinlikle yüz vermemiş, onları incitmeden bu anlamdaki tüm girişimlerini bir şekilde boşa çıkarmıştı. O, bir Ugarit kadınıydı ve atalarının barışçıl kurnazlığını genlerinde hakkıyla taşıyordu.

Tüm bunların bilincinde olan Prens'in, bu konuda kendini zorlayacağı olası değil. O da biliyordu ki bu kadının Şimaltu'dan başka bir fırtınası, bir limanı ve bir pınarı olamaz.

"Hey Şimaltu, dalgınsın!"

Prens'in seslenişine "Ha!" diye tepki veriyor Şimaltu. Aklından geçenlerin saçmalığının farkına varıyor. Toparlanıyor. "Sayın Prensim yorgunluğuma verin."

"Anladım, bugün dinlenin. Yarın yüce kralımız sizleri kabul edecek."

"Teşekkür ederim sayın prensim. Sağlık ve huzur içinde kalın."

"Siz de."

İki sevgili, prens ve komutanla tekrar tokalaşıyorlar. Arabalarına biniyorlar. Sürücü atları kışkırtıp arabayı sürüyor. Artlarından gelen diğer arabalarla birlikte Saray Akademisi'nin yolunu tutuyorlar.

Tanhuva'yla komutan rıhtıma çıkıyorlar. Gemide mal indiren İbrani hamallar işlerini bir an önce bitirip evlerine dönüşün telaşı içindeler. Hadar yüklerin arabalara istifini kontrol ediyor. Son inen sandıklar da yüklendikten sonra taburelerde oturan üç tüccarın yanına gidiyor.

"İşimiz bitti." diyor. Bir an önce ücretlerini alıp gitme derdinde.

"Hadar, sen ve adamlarından çok memnunuz. Tanrı El korusun sizi." Tüccarlardan genç olanı Hadar'la muhatap oluyor. Diğerleri de taburelerinden kalkıyorlar. Ellerini cepkenlerinin ceplerine atıyorlar. Her biri birer kese gümüş sikke çıkarıyor. Genç tüccar Norapi keseleri alıyor, üzerlerine kendinden de bir kese ekleyerek Hadar'a uzatıyor. Hadar'ın gözleri parlıyor.

"Bu ücret çok fazla efendim."

Naropi, Hadar'a yaklaşıyor. Onun duyabileceği bir sesle, "Siz bunu hak ediyorsunuz. Yaptığınız işin karşılığıdır. Gönlünüzce harcayınız." diyor.

Hadar, Naropi'yle tokalaşıyor. "Rab Yahova'ya şükürler olsun. Her şey daha iyiye gidiyor. Sıkıntılarımız azalıyor." diye geçiriyor içinden. Geriye dönüp arkadaşlarına "Gidelim!" diyor. Önüne döndüğünde Prens ve Komutan'la yüz yüze geliyor.

"Korkma Hadar! Senin için gelmedik." Komutan'ın sesinde ve yüzünde yumuşak bir ifade var.

"Saygılarımı sunarım Efendim. Biz de işimizi bitirmiş, dönüyorduk."

"Biliyorum Hadar, yolunuz açık olsun."

Hadar ve adamları hızlı adımlarla uzaklaşıyorlar. Tüccarlar, prens ve komutanı karşılamak üzere kendilerine çeki düzen veriyorlar. Komutan, prens'e öncelik veriyor. Sağ elleri yürek hizasında bekleyen tüccarlar sırayla tokalaşıyorlar.

"Çıkışta size uğrayacaktık efendimiz." diyor, Naropi. "Zahmet ettiniz."

"Sağ olun. Bizim için bir yol gezintisi oldu."

Norapi hemen yük arabalarına doğru yöneliyor. En gerideki sürücülerden arabadan özel sandığı indirmelerini istiyor. Sürücüler sandığı kulplarından kaptığı gibi indirip prens ve komutan'ın ayaklarının dibine bırakıyorlar.

"İstediklerinizin en iyisini getirdik efendimiz."

Tüccarlardan en yaşlı olanı sandığın klipslerini açıyor. Üst kulpundan tutarak kapağı kaldırıyor. Sandıkta göze ilk çarpan miğferler oluyor. Kulakları ve enseyi kapatan koruyucu kanatları ve üst ucundan arkaya doğru sorguçları olan çelikten yapılmış üç miğfer. Miğferle-

rin hemen altında kısa kollu, beli kemerli tunikler ve kenarlarda üç adet gürz görünüyor. Törenlerde de giyilebilecek bu savaş kıyafetlerinin özel olarak sipariş edildiği belli oluyor. Prens tanıdığı tüccarlardan, Hattuşa'dan bu özel giysileri getirmelerini istemiş. Üç takım giysiden birisini babası kral Amurapi'ye, birini komutan Sankuta'ya verecek, diğerini de kendisi alacak. Prens ve komutan sandığa doğru eğiliyorlar. Miğferleri ellerinde evirip çeviriyorlar, tuniklerin üzerindeki parlak pullarla oynaşıyorlar. Prens tuniklerin en geniş olanını ve miğferlerin en büyük olanını ayırıyor. Babasına uyması umudunu taşıyor ve gürzlerden de birini alıp sürücüye veriyor.

"Bunları boş ve küçük bir sandığa koy. Tarafımdan babama, yüce krala sunulacak."

Emri alan diğer sürücüler de bir anda koşuşturup ceviz kaplamalı özel olarak işlenmiş boş bir sandık getiriyorlar. Sandığın içine fildişi renginde ipek kumaş serip sırasıyla tunik, miğfer ve gürzü yerleştiriyorlar. Kenarlardaki kumaş fazlalığını eşyaların üzerine serip sandığın kapağını kapatıyorlar. Onların yaptığı bu işleri sessizce izleyen prens herhangi bir müdahalede bulunmuyor. İşlerini bilen bu adamlar sandığı hediyelik bir paket haline getiriyorlar.

"Yüce Efendimiz, babanız Amurapi'nin sandığı hazır sayın prensim." diyor, sürücünün biri.

"Elinize sağlık. Şimdi bu sandığı ve bizim eşyalarımızı tekrar yükleyin. Yönetim binasında indireceksiniz."

En öndeki arabada prens ve komutan olmak üzere konvoy limandan yönetim binasına doğru yol alıyor. Yönetim binası aynı zamanda ithal ve ihraç edilen malların denetimi ve vergilendirilmesini düzenleyen bir yazıhaneydi. Üç tüccar getirdikleri bu hediyelerle mallarının denetimini sağlamış ve vergilerini ödemiş sayılıyor. Karşılıklı olan memnuniyet sessizce gerçekleşiyor. Sandıkları yönetim binasının girişindeki odaya yerleştiren sürücüler tüccarlarla birlikte gidiyorlar.

Prens ve komutan sandıklarını kendi arabalarına yükletiyorlar. Ertesi gün görüşmek üzere vedalaşıp saraya doğru yol alıyorlar.

Günün yarılandığı anlarda akademi konutlarındaki saray yavrusu binanın içinde kralın huzuruna çıkmaya hazırlanan Şimaltu ve Kasanu, aynaların karşısında son bakımlarını yapıyorlar. Kasanu saçlarını atkuyruğu şeklinde bağlıyor. Uzun dar elbisesiyle vücudunun tüm hatları görünüyor. Ayna masasından uzun boyunlu, tabanı oval, oldukça zarif küçük cam şişeyi alıyor. Şişenin dibine dek uzanan uçlu kapağı çekiyor. Uzantıdaki sıvıyı önce kulak memelerine, ensesine ve göğsüne sürüyor. Odaya mürver, sedir, safran ve ardıç karışımı baş döndürücü egzotik bir koku yayılıyor.

"Bayılıyorum bu kokuna." diyor, Şimaltu, gözüne çektiği sürmenin son ayarını verirken. Yüzündeki yorgunluktan eser yok. Sürmenin verdiği yansıyla zeytin yeşili gözleri büyüyüp belirginleşiyor.

Kasanu yaklaşıp aynanın önüne geçiyor. Avuçlarıyla Şimaltu'nun yüzünü kavrıyor. Ani

bir hareketle kendine doğru çekip alt dudağına yapışıyor. Uzun bir süre öpüşüyorlar.

"Tamam, artık gitmeliyiz."

Şimaltu kendini geriye çekiyor. Kasanu' nun elinden tutup çıkış kapısına doğru gidiyorlar.

Akademi konutunun yanı başında olan saraya arabayla gidiyorlar. Kapıdaki mızraklı muhafızların ortasından geçiyorlar. Saray avlusunun sonundaki merdivenlerin yakınında duran arabanın atlarının gemleri, orada bulunan bir asker tarafından tutuluyor. Önce Şimaltu iniyor, Kasanu'nun inmesine yardımcı olmak için geleneksel nezaketi göstererek elinden tutuyor. Merdiven basamaklarını çıktıktan sonra ikinci kata çıkan dönerli merdivene yöneliyorlar.

Kral Amurapi'nin toplantı odasının girişi oldukça sakin görünüyor. Her zaman olduğu gibi kapıda çivi gibi dimdik duran iki muhafız var. Muhafızlar gelenleri tanıyorlar. Kapıyı tıklatan biri, içeri girip gelen konukların haberini veriyor. Kısa bir süre sonra dışarı çıkıyor.

"Yüce Efendimiz, Babamız sizleri bekliyor."

Şimaltu ve Kasanu başlarını hafifçe öne eğerek teşekkürlerini sunuyorlar. İçeri aynı anda giriyorlar. Amurapi koltuğunda bir heykel gibi hareketsiz oturuyor. Gümüş renkli uzun ipek elbisesine altın pullarla bezenmiş kırmızı bir kemer takmış. Tepesi dik olmayan, sorgucu arkaya hafifçe eğik altın başlığının altında dikkat çeken sürmeli gözleri her şeye rağmen ruhsal yalnızlığının derinliğini saklayamıyor. Orta boyda, ucu sivri burnu, ince du-

daklarıyla uyum içinde. Boynundan göbeğine dek sarkan hareli gri şalıyla görüntüsünün görkemini pekiştirmiş.

Şimaltu ve Kasanu sağ elleri göğüs hizasında, avuçları içe dönük şekilde krala üç adım kalıncaya dek yürüyorlar. Aynı anda hafifçe eğilerek saygılarını sunmuş oluyorlar. Kral ayağa kalkınca önce Şimaltu, sonra Kasanu kendilerine uzatılan eli öpüp alınlarına götürüyorlar.

"Tanrılar sizi korusun Yüce Efendimiz."

"Hoş geldiniz evlatlarım. Nasılsınız?"

"Sağlığınıza dua ediyoruz Efendimiz."

"Ben iyiyim. Yüce devletimizin kutsal gölgesinde sizler de iyi olasınız."

Kral oturmaları için işaret ediyor. Heyecanları yatışan konuklar kendilerine gösterilen yere oturmak üzereyken salonda başkalarının olduğunu fark ediyorlar. Salonun arka sağ köşesinde oturan prens Tanhuva ve komutan Sankuta ile göz göze geliyorlar. Onların orada bulunması konuklar için sürpriz değil. Kral'la görüşmelerinin birçoğunu birlikte gerçekleştirmişlerdi. Ugarit'in siyasi, askeri, kültürel sosyal ve hayata dair düzenlemelerle ilgili alınan kararların ortaklarıydılar. Konuklar prens ve komutanın yanlarına gidip, her zamanki gibi dostça selamlaşıp kucaklaşıyorlar. Daha sonra boş olan iki koltuğa oturuyorlar.

"Evet, Şimaltu, sizi dinliyorum." Amurapi' nin sesi bir baba şefkatinde çıkıyor.

"Efendimiz, öncelikle şunu söylemeliyim. Bayramı oldukça renkli törenlerle kutladık. Müzik aletlerimizi kral Şippulyama'ya hediye

ettik. Kendisine bağlılığınızla birlikte selam ve saygılarınızı sunduk."

"Bana kızgın olduğunu sanıyorum."

"Evet, ama gönlünü aldık."

"Tahıl yüklü gemilerimiz ulaştı mı?"

"Biz gelirken karaya ulaşmıştı. Yükü indirmişler. Karadan Hattuşa'ya gitmeye hazırdılar."

"Denizde bir sorun yaşanmış mı?"

"Hayır. Savaş gemileri Alaşiya açıklarından itibaren yük gemilerini korumaya aldılar. Herhangi bir saldırı karşısında barbarların hiç şansı olmayacaktı. Askerler yaklaşacak tüm yabancı gemileri yakmaya, batırmaya ant içmişler. Şippulyama'nın emri kesindi. Tahıl Hattuşa'ya ulaşacaktı. Şippulyama barbarları en kısa sürede yok etmeyi düşünüyor. Belki şu günlerde Akdeniz'i ablukaya alacaktır."

"Evet, kesinlikle yok edilmeli bu barbar kavim. Ticari geleceğimiz, huzurumuz söz konusu."

"Donanmamız oldukça zayıf. Askeri gücümüz yetersiz, kara kuvvetlerimize denizde savaş eğitimi vermemiz gerekiyor." diyerek söze karışıyor komutan.

"Bunu yapabilir misin Sankuta?"

"Elbette Efendimiz. Gençlerimizi de orduya alıp savaş eğitimi verebiliriz. Askerliği sevdirmek için ücretleri yükseltiriz."

"Tanrıların isteği budur deriz. Rahipler tapınaklarda vaaz verip savaşı kutsarlar."

"Yarından itibaren başlarız Efendimiz."

Toplantı gün batımına dek sürüyor. Şimaltu ile Kasanu, kral'ın elini öpüp saraydan ayrı-

lıyorlar. Prens ve komutan gümrük binasındaki işleri ve güvenlik birimlerini denetlemek üzere izin istiyorlar.

"Sizlere güveniyorum evlatlarım. Ugarit'i gelecek nesillere barış ve huzur içinde teslim edeceğiz. Tıpkı bize teslim edildiği gibi."

Amurapi her ikisinin alınlarından öpüp gönderiyor.

El ayak kesilen salonda, yalnızlığının girdabında baş döndürücü yolculuğunun vereceği ıstıraptan kurtulmak için kendini üst kattaki kütüphaneye atıyor. Atalarının ve tanrılarının huzurunda ruhsal arınma terapisine girip kendini yeniden yaratacak. İçeri girer girmez önce aynaya bakıyor. Gözlerindeki derin uçurumun boşluğunda kanatlanıp sonsuzluğa süzüldüğünü hissediyor. Hafiflemiş bir şekilde raflara dönüyor. Tabletleri okşaya okşaya yürüyor. El ve Baal'in heykelleri önünde durup diz çöküyor. Başı önde, avuçları heykellere doğru açık olarak dua etmeye başlıyor.

(10)

Hattuşa Sarayı'na hızla giren üç süvari, hızlarını kesmeden saray avlusunu arşınlıyor. Hizmetlilerin gelmesini beklemeden atlarından atladıkları gibi kralın huzuruna çıkıyorlar. Şippulyama ayakta karşılıyor onları. Çoğu zaman olduğu gibi yine sinirli. Zaten yuvalarından fırlak olan gözleri daha da büyümüş, fıldır fıldır dönüyor.

"Haddini bilmez Kaşkalar, hâlâ kendilerini güçlü, kudretli sanıyorlar. Komutanlar! Yarın sefere çıkıyorsunuz. Orduyu toplayın, töreni sabahın ilk anında yapın. Bütün Kaşkalar, Hititlilerin palalarıyla doğransın, gürzleriyle ezilsin. Tanrı Zithariya'nın öcü alınsın. Tanrılara ant olsun ki ben, kral Şippulyama, gücüme güç katıp en yakın zamanda düşman Asur'u da dize getireceğim."

Şippulyama'nın sesi salonda yankılanıyor. Üç komutan ve saray muhafızları gözlerini kırpmadan onu dinliyor. Hepsinin yüreğini intikam hırsı bürüyor.

"Kaşkalara yakın kentlerimizde de bize karşı ayaklanmalarımız olduğunu duyduk Efendimiz." diyor, komutaların en rütbelisi.

"Bize ihanet edenlerin yaşamaya hakkı yoktur. Hepsini öldüreceksiniz."

"Emredersiniz Yüce Efendimiz." Üç komutanın bir ağızdan söyledikleri, topuk vuruşuyla tamamlanıyor. Komutanlar, elleri göğüs hizasında, yarı bellerine dek eğilerek selamlarını verip çıkıyorlar.

Gün ışırken sarayın kuzey tarafındaki alan oldukça düzenli bir şekilde sıralanmış iki bin askerle doluyor. Mini bir kuleye benzeyen platform zırhlı askerlerle çevrelenmiş. Platformun sağ tarafında birçok tanrı heykeli, askerlerin görebileceği yükseklikteki taburelere konuyor. Her heykelin önünde birer rahip var. Ellerinde oldukça keskin bıçaklar bulunan kasaplar da görevlerini yapmak üzere geliyorlar. Her kasabın elinin altında bir koyun var. Törenlerin başrahibi olan Kral'ın, tören konuşmasından sonra koyunlar tanrılara kurban edilecekler. Tanrılar zafer için askerin önünde ikna edilecek, askerler kutsanacak. Ruhsal olarak da savaşa hazırlanacak olan askerler, tanrıların yoldaşlığını omuzlarında hissederek sefere çıkacaklar.

Kraliyet arabasından inen Şippulyama kuleye çıkan merdivenleri ağır ağır çıkıyor. Alan birden hareketleniyor. Kral'ı gören askerler güçlü bir alkış tutarak "Yaşasın Yüce Kralımız!" "Yaşasın efendimiz." diyerek aynı anda tempo tutuyorlar. Kuleye çıkan Şippulyama, iki elini havaya kaldırarak askerleri selamlıyor. Alkış ve tempo sesleri Hattuşa'nın her yerinden duyuluyor. Kral ellerini aşağı doğru birkaç kez sallayarak kalabalığı susturuyor.

"Sevgili evlatlarım. Sizler krala, kraliçeye ve prenslere sadık kalacağınıza ve Hitit ülkesine ihanet etmeyeceğinize dair ant içtiniz." Alkışlar ve "Yaşasın Yüce Kralımız ve Kraliçemiz." sesleri eşliğinde soluklanıyor Kral.

"Sevgili evlatlarım! Kaşkalar kendilerini güçlü ve kudretli sanıp böbürleniyorlar. Bizimle savaşa başladılar. Tanrılara baş kaldırıp tapınakları yıktılar. Tanrı Zithariya'yı yerinden yurdundan ettiler. Sessizliğimizi fırsata çevirip kentlerimize el koymaya başladılar."

Şippulyama bir yandan konuşuyor bir yandan da askerlerin nabzını ölçmeye çalışıyor. Coşturucu sözlerle devam ediyor.

"Ey tanrılar! Kaşkalar sizi hafife alıyorlar. Bakın, Tanrı Zithariya'ya hakaretlerin en büyüğünü yaptılar. Ve şimdi hüküm verin ey tanrılar. Bu sizin görevinizdir. Kaşkalar tarafından tepilen sadece Zithariya tapınağı değildir. Onlar sizleri de aşağılamıştır. İşte Zithariya huzurunuzda yakınıyor. Bu yakınmalar hakkında hüküm verirken kendi hakkınızda da hüküm vereceksiniz. Ey tanrılar! Kaşka ülkesini yok edin. Her tanrı kendi tapınağını düşünsün ve onu korusun. Zithariya kendi tapınağını geri alsın!.. Halk O'nun da bayramını kutlasın. Ey Kaşkalar! Hatti ülkesinin tanrıları ve kralın intikamı acı olacaktır."

Askerler coştukça coşuyorlar. Palalar, gürzler, kalkanlar, yaylar havaya kaldırılıyor. Şippulyama amacına ulaşıyor. Platformun sağında duran rahiplere bakarak işaretini veriyor. Rahipler kasaplara emrediyor. Koyunlar tanrı heykellerinin önünde aynı anda kesiliyor.

Kısa sürede derileri yüzülüp heykellerin önüne seriliyor. Temizlenen koyun etleri yanlarında birer sürahi şarapla heykellerin sehpalarına yerleştiriliyor. Ardından sehpalar tapınak görevlileri tarafından arabalara taşınarak saraydaki tapınaklara götürülüyor.

"Evlatlarım, komutanlarım, askerlerim, seferiniz kutlu olsun, tanrılar sizinledir." diyerek bitiriyor sözlerini Şippulyama. Yine çıktığı gibi ağır ağır inmeye başlıyor merdivenleri.

En öndeki palalı, gürzlü askerler arabalarıyla u dönüşü yaparak harekete geçiyorlar. Artlarından süvari okçular, sırasıyla geri hizmet erleri, yemek ve konaklama malzemelerini yüklenmiş arabalar peşlerinden gidiyor. Önde giden atlı komutanların işaretiyle zafer marşları her yeri çınlatıyor. Hattuşa'nın kuzeyine doğru yol alıyorlar.

Hititlerin bu seçkin birkaç bölüğü düzgün yollardan, beklenenden daha hızlı ve sorunsuzca ilerliyor. Hattuşa'nın çıkışında ormanlık alana giriyorlar. Çam ve kestane ağaçlarının arasından geçerken hızlarını düşürüyorlar. Arabaların çıkardığı gürültüden ürken bir geyik sürüsü yol boyunca bir süre koşuşturuyor. Aynı yönde koşturduklarını anlayan sürüden bir kısmı sağa, diğeri sola dalıyor. Yoğun çalılıkların içinden geçip ağaçların arasında gözden kayboluyorlar. Geyikler şanslıydılar. Bir av partisi olsaydı tamamı okların hedefi olurdu.

Aydınlığın kalın bir gölgeyle perdelendiği orman yolunda hava yavaş yavaş koyulaşıyor. Kuzeyden gelen yoğun, siyah bulutlar ormanı kaplıyor. Birden, bulutların orta yerinden zik-

zaklar şeklinde püsküren lavlar beliriyor. Ardından şiddetli bir gürleme duyuluyor. Atların tamamına yakını şaha kalkarak kişniyor. Usta sürücüler arabaları önce durduruyorlar, sonra harekete geçirerek yollarına devam ediyorlar. Başta komutanlar olmak üzere tüm askerler zafer naraları atıyorlar. Çünkü Tanrı Baal bulutların üstünde onları izliyor. Yere düşürdüğü iri yağmur taneleriyle hem verimli bir yılı hem de savaşın başarısını müjdeliyor.

Gün ortasında ormanlık bölgeden çıkıyorlar. Yağmur diniyor. Oldukça geniş ve uzun ovada hızlarını artırıyorlar. Ovanın bitimindeki tepenin arka eteklerinde kurulu kutsal Nerik[6] kentine günbatımından önce varmaları gerekiyor. Kaşkaların sürekli olarak hedef haline getirdikleri kutsal kentte, son gelen haberlere göre Zithariya Tapınağı'nın yerle bir olduğuydu. Çok iyi at binen, pala ve gürzleri ustalıkla kullanan Kaşkaları hafife almamak gerektiğini biliyorlar. Her kalkışmalarında bunca yenilgiye rağmen hâlâ uslanmamaları, bu kavmin ne denli inatçı olduğunun bir göstergesiydi. Komutanlar bu kez kararlıydılar. Yağmacı, talancı barbar kavmin belini kıracaklardı.

Ordu mola gereksinimi duymadan sürekli ilerlediği için Nerik kentine bakan tepeye zamanından önce varıyor. Geri hizmet erleri konaklama çadırlarını kurmaya başlıyorlar. Yemek hazırlamak için ateşler yakılıyor, kuman-

---

6 Samsun'a bağlı Vezirköprü ilçesinin 7 kilometre kuzeybatısında bulunan Oymaağaç Höyüğü'nde tespit edilen antik kent.

yalar açılıyor. Yorgun atlara su ve yem verilip dinlendirilmeye çekiliyor. Savaş tecrübesi yüksek olan askerler üstlerinden gelecek emirleri beklemeden konaklama çevresinde çember oluşturarak nöbet yerlerini alıyorlar. Tüm bunlar kısa bir sürede gerçekleşiyor. Başkomutan Matuşima, diğer iki komutanla birlikte tepede kurulu çadırların önünde görüş uzaklığındaki Nerik kentine bakıyorlar.

"Kentte her şey normal görünüyor. Kaşkalar geleceğimizi haber alıp kaçmışlardır. Fakat onları kendi ülkelerinde kıskıvrak yakalayacağız." Komutanlar, Matuşima'nın söylediklerini "Evet." diyerek onaylıyorlar. "Yemek yiyip biraz dinlendikten sonra süvarilerle kente gireceğiz. Bir direniş beklemiyorum. Nerik'in güvenliğini sağlayıp önce Hatmiş,[7] sonra da Pala'ya[8] gireceğiz. Kaşka barbarlarının kökünü kurutacağız. Geceyi burada geçirip gün doğmadan yola koyuluruz."

İki yüz silahlı süvari dörtnala Nerik kentine giriyor. Kenar mahalleler normalden daha sessiz. El ayak çekilmiş. Evlerin pencerelerinden ışıkların yeni yeni yakılmaya başlandığı görülüyor. Süvariler önceki baskınları ve kalkışmaları bastırmak için buralara sık sık geldiklerinden kenti iyi tanıyorlar. Kent merkezindeki alandan geçerken onları beklemekte olan halk alkış tutuyor. Alanın tepemsi yere açılan en geniş yoluna sapan süvariler kısa sürede Zithariya tapınağına varıyorlar. Tapı-

---

7 Amasya.

8 Kastamonu.

nağın girişinde onları birkaç rahip ve rahibe karşılıyor.

"Tanrılara şükürler olsun. Dualarımızı kabul ettiler. Yüce efendimiz, babamız Şippulyama ve Hitit ülkesi var olsun."

Övgü ve teşekkür sözleri bir ağızdan çıkıyor. Komutanlar atlarından inip tüm rahip ve rahibelerle tokalaşıyorlar.

"Barbarlar nerede?"

Başkomutan Matuşima'nın sesi sert ve güçlü çıkıyor.

"Yüce ordumuzun geleceğini haber alıp dün Hatmiş'e doğru kaçtılar. Önce tapınaktaki güvenlik askerlerimizi oklarla vurdular. Tapınak rahibini ve tüm hizmetlileri palalarıyla doğradılar. Sonra Tanrı Zithariya'nın heykelini gürzlerle paramparça ettiler. Biz tahıl ambarına kendimizi zor attık. Bizi görmüşlerdi ama öncelikli işleri tapınak hazinesini yağmalamak oldu. Tanrı Zithariya'nın değerli bütün mücevherlerini yükleyip gittiler. Onlar giderken biz yerimizde değildik. Ambarın arka kapısından çıkıp tapınağın arkasındaki ağaçlık alanda saklandık. Bizi arayacak zamanları yoktu. Onlar için önemli olan Tanrı Zithariya'yı aşağılamak ve mücevherleri yağmalamaktı. Girip çıktıkları her yeri gürzleriyle yerle bir ettiler. Kentte onlara engel olmak isteyen halkımızı da hunharca öldürdüler." diyerek olan biteni özetliyor.

Komutanlar dişlerini gıcırdatıyorlar. Başkomutan Matuşima duyulur bir sesle, "Şerefsiz alçaklar!" diyor. Tapınağın çevresini kuşatan askerlerin bir kısmı içeri giriyorlar. Yıkıntılar

içindeki Zithariya heykelinin parçalarını topluyorlar. Parçalar Hattuşa'ya götürülecek. Tapınaklarda diğer tanrılara gösterilip Kaşkalar lanetlenecek.

"Rahip! Biz çevre yoldan geçip Hatmiş'e gideceğiz. Nerik'i korumak için iki yüz askerimiz gelecek. Dönene kadar da burada kalacaklar. Barınmalarına kolaylık sağlayınız." diyor Matuşima. "Tanrılar sizinle olsun. Lanet olasıca Kaşkaları yok edin. Dualarımız sizinle olacak." Rahip bu sözleri derken komutanlar atlarına biniyorlar ve diğer süvarilerle birlikte konakladıkları tepeye doğru yol alıyorlar.

Geceyi Nerik tepesinde geçiren ordu gündoğumuyla birlikte Hatmiş kentinin yolunu tutuyor. Ordudan ayrılan iki yüz donanımlı savaşçı şehrin güvenliğini sağlamak için Nerik'e giriyor.

İkinci günün sonunda Hatmiş üç koldan kuşatılıyor. Kuşatmayı kırmaya çalışan Kaşka savaşçıları Pala kentine giden yol bölgesinde birkaç saldırı düzenliyorlar. Deneyimli ordu, saldırganların tamamını öldürüp atlarına ve silahlarına el koyuyor. Kentin iç kısımlarına ilerleyen birlikler ok yağmuruna tutuluyor. Kalkanlara çarpan okların ucundan kıvılcımlar saçılıyor. Hitit okçularının da davranmasıyla birlikte hızla harekete geçen savaş arabaları Kaşkaların ortasına dalıyor. Artık düşmanla yüz yüzeydiler. Pala ve gürzlerin sesi arabaların tekerlek seslerine karışıyor; atların kişneme sesiyle birlikte etrafa saçılan kanla birlikte uğultu yayılıyor. Kaşkaların gözü dönmüş bir şekilde saldırılarında kafaları uçan bazı Hitit

savaşçıları atlarıyla birlikte yerlere seriliyorlar. Birkaç savaş arabası tepetaklak yuvarlanıyor. Gürzlerin zırhları yırtacak bir güçle kullanılması darbeyi yiyen askerin anında ölmesine neden oluyor.

Kaşkaların silah kullanma ustalığı en az kendileri kadar savaşçı Hititliler karşısında yavaş yavaş yitiyor. Hititliler dört bir yandan sardıkları Kaşkaları, onların anlayacağı bir yöntemle, acımasızca öldürüyorlar. Kaçma şansları kalmayan barbarlar ya bir pala ya da bir gürz darbesiyle yıkılıyorlar. Yerlerde mini kan göletleri oluşuyor. Kesik başlar, kopan kollar ve bacaklar, yarılan gövdeler at ölüleriyle iç içe geçiyor. Sıcak kanın buharı gitgide kesif bir koku bırakıyor. Son Kaşka, tepesinden yediği pala darbesiyle göğsüne dek ikiye yarılarak öldürülüyor. Savaş alanına giren Hitit ordusunun geri hizmet erleri kendi ölü ve yaralılarını alan dışına taşıyorlar. Yaralı askerler arabalara bindirilip hekimlere götürülüyor. Ölüler kimlik tespitinden hemen sonra gömülmek üzere düz bir alana seriliyor. Gırtlağına saplanmış bir okla ölmüş bir askeri taşıyan hizmet erlerinden biri aniden duruyor.

"Komutan Matişuma!.." diye haykırıyor. Haykırışı duyan tüm askerler donup kalıyorlar. Gözler gırtlağına saplanmış okla gözleri fal taşı gibi açılmış cesede takılıyor. Evet, Komutan Matişuma'ydı bu. Savaşın ortasında bir Kaşka barbarının attığı okla öldürülmüş. Her yanı zırhlarla kaplı komutanın, öldürücü darbeyi yiyecek boğazından başka bir açık bölgesi yoktu. Onu öldüren haydut da bunu çok iyi bili-

yordu. Ortada sağ bir Kaşka kalmadığı için o da öldürülmüştü.

İki komutan ve birkaç rütbeli asker cesedin başında duruyor. Komutanlardan biri cesedin açık duran gözlerini kapatıyor. Sonra bir eliyle cesedin alnına bastırıp diğer eliyle gırtlağındaki okun arka ucunu kavrıyor ve güçlü bir çekişle çıkarıyor. Cesedin kana bulanmış boğazına, okun çıktığı yerden birkaç damla kan daha geliyor. Komutan elindeki düşman okunu dizine vurarak ikiye ayırıp atıyor. Kendisi ve çevresindeki rütbeli askerlerin üzüntüleri kısa sürede intikam hırsına dönüşüyor. Hititliler, Krallığın seçkin ordusunun; en deneyimli, en cesur, en çok zafer kazanan başkomutanlarını kaybetmiş durumdalar. Bunun bedeli Kaşkaların başkenti Pala'nın yerle bir edilip tüm Kaşka barbarlarının yok edilmesiyle ödenecek.

"Başkomutan'ın cesedini Nerik'e götürün. Zithariya tapınağının bahçesine gömülecek. Rahiplere söyleyin, gömü törenini eksiksiz yapsınlar. Hemen şimdi yola çıkıyorsunuz. Diğer ölülerimizi burada gömün. Barbar leşlerini üst üste koyun ve hemen yakın." Komutan çevresindeki hizmet erlerine emrediyor. Başlarına da rütbeli askerlerden birini görevlendiriyor. Başkomutan'ın cesedi kaldırılıp arabaya bindiriliyor. Görevliler kutsal Nerik kendine giderken diğer cesetlerin gömülmesi için mezarlar kazılıyor.

Bir sabah tozu dumana katan Hitit ordusu Pala kentine dört koldan giriyor. Yakın dövüşe girmek uzun zaman almıyor. Palalar, baltalar, gürzler havada uçuşuyor. İki tarafın oldukça iyi

savaşçı olması şiddetin artmasının en önemli nedeni. Her iki taraf da kayıplar veriyor. Darbeyi yiyenler bir daha doğrulmamak üzere yere seriliyorlar. Zaten çoğu düşerken ölmüş oluyor. Hitit ordusunun birkaç alanda yoğunlaşmasını fırsat bilen bir grup Kaşka, açtıkları insan gediğinden kuzeye doğru kaçıyor. Kaşkalardan ileri gelenler sağ yakalanıyor. Bunlar, Kral Şippulyama'nın huzurunda idam edilmek üzere tutsak ediliyor. Kaşkaların yuvası Pala kenti Hitit ordusunun denetime geçiyor. Günler içinde barbarların yağmaladıkları tüm değerli madenler, silahlar ve atlar savaş kazanımı olarak Hattuşa'ya götürülmek üzere toplanıyor.

(11)

Kraliçe Sattivaza, Komutan Sankuta'nın korumasında iki nedimesiyle birlikte Amurapi'nin özel odasına gidiyor. Özel oda, aslında kral ve kraliçe'nin evlendiklerinde yıllarca yaşadıkları mekân. Özel olarak ısrarla çağrılmış. Ugarit prensiyken Hitit güzeli prenses Sattivaza'ya aşık olan Amurapi, babasının karşı gelmesine rağmen onu ikna etmeyi başarmıştı. Hitit kralı Şippulyama, Ugarit ve Amurru kent devletlerini daha yakından denetlemek, olan bitenden en güvenilir ağızdan haberdar olmak için bu evliliğe hiçbir itirazda bulunmadan razı olmuştu. Sattivaza da Amurapipi'yi çok sevmişti. Onun gelecekte Ugarit kralı olacağı gerçeği, sevgisinde bir etken değildi. Sattivazza, Amurapi'yi hayatı paylaşabileceği, mutluluğu yakalayabileceği bir erkek olarak sevmişti. Birbirlerine sırılsıklam aşık olan prens ve prenses'in düğün törenleri günlerce sürmüştü. Müzik, gösteri, raks ağırlıklı eğlencelere tüm Ugarit halkı eşlik etmiş, herkes şarabın verdiği esrikliklе tanrı Baal'ın bulutlardaki terkisine binmiş; ülkelerinin mutluluğu, barışın kalın gölgesi altında varsıllığın artması için tüm tanrılara

dua etmişlerdi. Tapınaklar adaklarla, değerli hediyelerle dolup taşmıştı.

Amurapi evliliğinin dördüncü yılında babasının ölüp tanrılaştığı sonbahar aylarında tahta oturmuştu. Artık Ugarit kralıydı. İlk iş olarak Hitit kralı Şippulyama'ya arabalar dolusu paha biçilmez hediyeleri, bağlılık yemininin yazıldığı bir mesaj eşliğinde göndermişti. Şippulyama hoşnutluğunu karşı bir mesajla iletmiş, Hitit krallığına gösterdiği saygı ve inceliği nedeniyle Amurapi'yi tebrik etmişti. Tanhuva üç yaşındaydı ve geleceğin kralı olmanın gerektirdiği eğitim ve öğrenimini almaya başlamıştı. Sattivaza sarayda kraliçeliğinin hakkını tam olarak veriyordu. Ülkesinin çıkarları, bayındırlığı ve ticari anlaşmalarıyla ilgili alınan kararlara düşünceleriyle ortak oluyor. Bunların dışında ticarete el atmış, kentin ileri gelen tüccarlarıyla işbirliği yaparak servetine servet katmıştı.

Muhafızların kapıyı açmasıyla Sattivaza içeri süzülüyor. Amurapi onu ayakta karşılıyor. İşte, hayatı boyunca âşık olduğu tek kadın karşısında duruyor. Rahibe Tulha ile yaşadığı sıcak geceler hiçbir zaman aşka dönüşmemiş, tensel hazdan öteye gitmemişti. Yıllarca kırgın olduğu Sattivaza'nın yerini dolduracak bir kadına rastlamamıştı. Şimdi yine baş başalar. Kraliçe zarafeti ve güzelliğinden bir şey kaybetmemiş. Amurapi yaklaşıyor, Kraliçe'nin ellerini tutuyor. Göz göze geliyorlar.

"Seni bana tanrılar yazmışken hangi cüretle senden ayrı kalmaya kalktım? Kraliçem, tanrıların huzurundaydım. Orada yanlış yaptığımı

anladım. Büyük Tanrı El'den özür diledim. Beni affetmesini istedim. Şimdi senden özür diliyorum. Beni affedecek misin?"

Sattivaza gözlerini Amurapi'ye dikiyor. Ne olmuştu da birdenbire ayrı düşmüşlerdi? Kendisine bir tanrıça gibi tapınan ve evlenmek için babasının dahi engelini aşan bu adama ne olmuştu? Sarayda onu kıskanabilecek ve ona büyüler yapacak yaşıtı bir kadın da yoktu. Bu ayrılık tanrıların bir arzusu muydu?

"Ben sana dargın değilim ki. Seni ilk gördüğüm gün gibi seviyorum. Hayata sahip çıkmak, seninle güzelliklere ulaşmak, acıları paylaşmak için evlendim."

"Ben, atalarımın gölgesinde kaldım. Onlara layık olamadım. Kütüphaneye kapanarak kendimi bulmaya kalktım."

Amurapi, Kraliçe'nin ellerini bırakıp omuzlarını avuçluyor. O tanıdık kadife tenin verdiği sıcaklık parmak uçlarından girip tüm bedenine yayılıyor.

"Buldun mu?"

"Neyi?"

"Kendini!"

Son sözle başından bir kova soğuk su dökülmüş gibi oluyor. Sattivaza'nın omuzlarında duran avuçlarını daha da sıkıyor.

"Her yerde sen vardın Kraliçem. Sensiz bir yarım olduğumu fark ettim. Sen beni tamamlayansın. Tanrılar şahittirler, senden başkasını sevmedim."

"Rahibe Tulha!"

"Tanrı Baal'ı hoşnut etmek için ihtiyacım vardı."

"Bir sonuca varamayacağız anlaşılan..."

Amurapi'nin yüzünde hafif bir kızarma beliriyor. Attığı her adımdan Sattivaza'nın haberi var. Her şeye rağmen sessizliğini koruyarak sabretmiş. Onu rencide etmemek için bir kenara çekilmeyi yeğlemişti.

Kral'ın utancı katlanıyor. Bir şeyler yapması gerek ama kafası karmakarışık. Sattivaza'nın buğulu gözlerine takılıyor bakışları. Onlar ne denli hüzünlü gözlerdi öyle! Saçmalamaktansa susmayı tercih ediyor. Yetmiyor. Kraliçe'nin sımsıcak yüzünü avuçluyor. Bir adım daha yaklaşıyor. Bedenleri birbirine değiyor. Sattivaza'nın göğüs uçlarından kalp atışlarını duyumsuyor. Saçlarını kavrayıp yüzünü kendine doğru çekiyor. Her zaman olduğu gibi tüm cömertliğiyle ona sunulan yarı açık dudaklarına yapışıyor. Sattivaza, kollarını kral'ın boynuna atıp kelepçeliyor. Soluksuz öpüşüyorlar. Amurapi, kraliçe'nin ipek elbisesinin ön bağlarını çözüp omuzlarından kaydırıyor. Evliliklerinin ilk gününde olduğu gibi güçlü kollarıyla çıplak bedeni kucaklıyor. Ayakları yerden kesilen kraliçe, yine kollarını kralın boynunda kelepçeleyip dudaklarını yakalıyor. Yatağa uzandıklarında kararmaya başlayan günle birlikte fanusların aydınlığı artıyor. Duvara yansıyan çiftin gölgelerinde, kraliçe'nin ritmik hareketleri, yılların derinliğinden gelen inlemelerle hızlanıyor ve kralın göğsüne kapaklanarak son buluyor.

Gün ışıyor. Denizden gelen esinti sarayın açık pencereli odasına giriyor. Esintinin iyotla birlikte yol boyunca topladığı defne, kekik, me-

lisa ve onlarca yabani bitkinin kokusu odanın dört bir yanına siniyor. Yatakta huzur içinde uyuyan çiftin soludukları koku uykularını derinleştiriyor. Koridorda acelesi olan bir çift ayağın koşuşturması kapıda son buluyor. Nöbetçilerle karşılıklı konuşma sesleri geliyor. Amurapi yattığı yerden doğruluyor. İvedi bir şey olmadıkça kapısının önünde koşturulup konuşulamayacağını biliyor. Yataktan indiği gibi giysilerine sarılıyor. Kısa bir sürede giyiniyor. Sattivaza'nın çıplak bedenini örtüp salonun ana bölümüne geçiyor. Kapı tokmağı üç kez vuruluyor. "Gir!" diyerek nöbetçilere geçit veriyor. Kapıyı açan nöbetçi selamını verdikten sonra, "Komutan Sankuta ivedilikle sizinle görüşme isteğini iletiyor. Ne emredersiniz yüce Kralım?" diyor. Amurapi tahmininde yanılmıyor. Böyle durumlarda onunla konuşma cüretini gösterebilecek tek kişinin Komutan olduğunu biliyor.

"Ben çağırana kadar beklesin!"

"Emredersiniz majesteleri!"

Nöbetçi kapıyı usulca kapatıyor. Durumu, komutana fısıltımsı bir sesle bildiriyor.

Amurapi mışıl mışıl uyuyan karısını uyandırmak için yan bölüme geçiyor. Sattivaza'yı yatağında oturmuş halde görüyor. O da çıkan gürültüye uyanmış.

"Neler oluyor sevgilim?" Kraliçe'nin sesi, bakışları gibi buğulu çıkıyor. Aşkın ve şefkatin tanımsız büyüsünü taşıyor.

"Komutan Sankuta gelmiş. Bizimle görüşmek istiyor. Bir süre beklemesini söyledim. Önemli olmazsa gelmez. Hazırlan Sultanım."

Sattivaza hemen davranıyor. Çıplak haliyle banyoya yöneliyor. Ardından kıyafetlerini çıkaran kral da banyoya giriyor. İnanışları gereği birlikte olduktan sonra işe koyulmak veya konuk ağırlamak için mutlaka yıkanmaları gerek.

Saray kıyafetlerini giyip görüşmeye hazır olan kral ve kraliçe, komutanı çağırtıyorlar. Komutan, selamdan sonra önce kralın, sonra da kraliçenin elini öpüyor. Kralın işaret ettiği yerde karşılıklı oturuyorlar.

"Böyle bir durumda, bu anda seni buraya getiren sebep nedir komutan?" Amurapi'nin Komutan'a yönelik ses tonu dostça, arkadaşça.

"Karkamış kralı Talmi Teşup, Arma-ziti'yi göndermiş."

Kral ve kraliçe oturdukları yerde dikleşiyorlar. Şaşkınlıklarını gizleyemiyorlar.

"Ne oldu ki? Ne istiyor yine?"

"Yüce kralım, bu kez sorun kraliçemizle ilgili."

Kraliçe ayaklanıyor. Kendi adının anılması beklemediği bir şeydi.

"Benimle ilgili ne olabilir ki komutan?"

"Efendim, sizin tüccarınız Pusku, yüklediği malları Karkamış'a geçirirken gümrük memuru Aballa ile tartışmış. İş kavgaya kadar gitmiş. Pusku adamlarıyla birlikte Aballa'yı dövmüş, kan revan içinde bırakmışlar adamı. Daha doğrusu Arma-ziti öyle söylüyor."

"Sonra!"

"Olaya kral Talmi Teşup el koymuş. Ras Şamra'ya kaçan Pusku'yu yargılayacaklar. Arma-ziti yargıç unvanıyla geldi bu kez. Şu an

Tanhuva'nın misafiri ve Pusku'yu bugün yargılayacağını söylüyor."

"Pusku nerede?"

"Adamlarıyla bana sığındı. Ne emredersiniz majesteleri?"

Pusku'yu saraya getir. Arma-ziti'yi de saraya davet edin. Buradaki salonda yargılasınlar."

"Emredersiniz majesteleri!"

Sankuta ayağa kalkıyor. Selamını verip hızla çıkıyor.

"Karkamış bize sistemli bir baskı uyguluyor. Hattuşa'nın verdiği yetkiyi keyfi olarak çıkarları için kullanıyorlar. Kim bilir canına tak etmiştir Pusku'nun. Yoksa kavga edecek, saygısızlık yapacak birisi değildir. Şimdiden söylüyorum; Arma-ziti, kararını Aballa'nın lehine verecek. Gel gör ki müdahale bile edemeyeceğiz. Ama unutmasınlar, biz Ugaritlilerle baş etmek öyle kolay değil. Her haksızlığın bedelini ödeteceğim onlara."

Amurapi söylediklerini yapabilir miydi, belli değil; ama şu an, söyledikleriyle Kraliçe'ye moral vermek derdinde.

***

Sarayın yargı salonunda Arma-ziti yargıç göreviyle yerini alıyor. Oturduğu masa, salonun tümünü görecek bir yükseklikte kurulmuş. Arma-ziti'nin masasının ön sağ kısmında Aballa, sol kısmında ise Pusku oturuyor. Göze ilk çarpan şey ise Aballa'nın oturduğu kısımda dört kişinin daha oturuyor olması. Bunlar Hitit

tüccarlarından, Ura kentinin vatandaşları: Timuva, Mininu, Tiya ve Asuha. Gümrük memuru Aballa tanık olarak Arma-ziti'nin bilgisi dahilinde buraya getirilmiş. Mahkeme, Karkamış'ın bir mizanseni gibi görünüyor. Asıl hedef kral Amurapi'yi taciz edip ona gözdağı vermek. Kral bunu anlıyor ve oyunu kuralına göre oynamayı kararlaştırıyor. Amurapi salonun locasındaki yerinde otururken böyle düşünüyor. Oğul Tanhuva ve komutan Sankuta salonun orta yerinde oturmuş durumu izliyorlar. Arma-ziti ayağa kalkıyor. Salonda kral dahil hazır olanların tümü de ayağa kalkıyorlar.

"Hitit'in Yüce Kralı Şippulyama'nın, Karkamış Kralı Talmi Teşub'a verdiği yetkinin görevlisi olarak ben yargıç Arma-ziti, adaletin yerini bulması için duruşmayı başlatıyorum." diyor, sonra yerine oturuyor. Salondakiler de yerlerine oturuyorlar.

Arma-ziti savunmasını yapması için ilk sözü Pusku'ya veriyor. Pusku'nun savunması kısa ve net.

"Sayın yargıç; tanrılara ant olsun ki Karkamış'a geçirdiğim malların gümrük vergisini ödedim. memur Abala, kendi şahsı için benden rüşvet istedi. Ben vermedim. Ki mallarımın tamamı, Kraliçemiz Sattivaza'nın bilgisi dahilindedir. Ben bu malları onun adına işlem yaptırarak ve kraliyete muaf olan vergiyi dahi ödeyerek geçirmek istedim. Anlamadığım bir nedenle memur Abala bana hakaret etti, ısrarla rüşvet vermemi istedi. Çıkan arbedede kendimi savundum sadece. Söyleyeceklerim bu kadar."

Pusku, yargıcın işaretiyle yerine oturuyor. Söz sırasını Aballa'ya veriyor.

"Sayın yargıç; Yüce Hitit Krallığı'nın bana vermiş olduğu yetkiyle görevimi eksiksiz yerine getiren bir memur olarak tanrıların ve sizin huzurunuzda yalan söylemeyeceğime ant içerim. Pusku'dan rüşvet istemedim. Ticari mallarının vergisinin tutarını istedim. Pusku, malların kraliçeye ait olduğunu söyledi. Oysa biliyoruz ki Pusku büyük tüccardır ve kendi adına da ticaret yapmaktadır. Bu nedenle vergisini vermesi için ısrar ettim. Bana hakaret ederek üzerime saldırdı. Gördüğünüz gibi şu anda sargılarımın altında, onun darbeleriyle oluşmuş yara bere vardır. Orada bulunan dört tüccar da bu olaya tanık oldular. Ben tanıkların dinlenmesini yüce makamınızdan arz ederim."

Arma-ziti salondaki tanıklara söz veriyor ve onları sırayla dinliyor. Dört tanık da Aballa'yı destekleyen ifade veriyorlar. Karar aşamasında yargıç ayağa kalkıyor, salondakiler de kurala uyuyorlar.

"Tarafları dinledim. Büyük Hitit Krallığı'nın bana vermiş olduğu yetkiye dayanarak adil ve tarafsız kararımı açıklıyorum. Tüccar Pusku, ticari mallarının vergisi olarak Karkamış Krallığı'na üç yüz şekel gümüş verecektir. Bununla birlikte görevli memura mukavemet ve darp etmekten dolayı beş yüz şekel gümüş verecektir. Pusku ödemeleri bugün yapacaktır. Bu karar Yüce Hitit Krallığı adına adil olarak verilmiştir."

Arma-ziti kararı açıklarken Pusku ve Sattivazza göz göze geliyorlar. Sattivaza sus işareti

yapıyor. Yargıç, kararın açıklamasını bitirdikten sonra, "Duruşma sona ermiştir." diyerek masadan kalkıyor. Amurapi salonun çıkış kapısında Arma-ziti'yi karşılıyor. Tokalaşıyorlar.

"Majesteleri önemli konular var. Konuşmalıyız." diyor, Arma-ziti.

"Elbette! Buyurun, çıkalım."

Amurapi ve Arma-ziti dönerli merdivenlerden çıkıp konuk salonuna yöneliyorlar. Sattivaza, onlarla bir işinin olmadığına karar vererek oğluyla birlikte odasının yolunu tutuyor. Komutan Sankuta, Pusku, Aballa ve diğer tanıklarla birlikte kesilen cezayı ödemek için sarayın ticari yönetim binasına gidiyor.

Amurapi, Arma-ziti ile birlikte önce kâselerinden birer yudum şarap içiyorlar. Amurapi sıkıntı ve öfkesini belli etmemeye çalışıyor. Ne söyleyecekse söylesin de bir an önce gitmesini istiyor Arma-ziti'nin.

"Evet, konu nedir Arma-ziti?"

"Asurlar!" diyor Arma-ziti. Şarabından ikinci yudumu içiyor. "Aldığımız istihbarata göre Karkamış'a saldırmayı düşünüyorlar. Durumu Kral Şippulyama'ya da ilettim. Önlem almalıyız. Hattuşa ordusunun önemli bir kısmı Kaşkalarla savaşıyor. Kaşkaların sürüldüğü haberini aldık. Hitit ordusunun toparlanıp aşağılara inmesi haftalarca sürer. Elindeki askeri gücü hemen topla ve sınırımıza gönder."

Amurapi başka bir konu bekliyordu. Bunları duyması iyi oldu. Hiç renk vermeden kâsesindeki şarabı yarılıyor. Son bir yıldır sistemli baskılara uğramış, vergi adı altında inanılmaz miktarda haraç ödemişti Karkamış'a. Hitit

Krallığı'nın ileri karakoluydu; ama üst düzey memurlarının hediye ve rüşvet istemelerinin ardı arkası kesilmiyordu. Ataları zamanında Mısır firavunlarına bağlıyken bu denli haraç ödememişlerdi. Sonuçta, bölgenin kan gölüne döndüğü yıllarda dahi kıllarına zarar gelmeden ayakta kalmışlardı. Değişen tek şey, bağlı oldukları krallıklar olmuştu. Şimdi, ufukta görünen krallık Asur'du anlaşılan. Arma-ziti'ye aklına gelen ilk yalanı söylüyor.

"Askerlerimi yük gemilerine göz kulak olmak, onları barbar deniz kavimlerinden korumak için savaş gemilerinde görevlendirdim. Şu an elimdeki güç, devletimin iç güvenliğini koruyacak kadardır."

"Bu görevlendirme için bize haber vermeliydin majesteleri."

"Hattuşa'nın haberi var. Onların bilgisi ve isteği doğrultusunda alınan bir karardır."

Amurapi, Arma-ziti'nin yüzüne soğuk bir ifadeyle bakarak kâsesine uzanıyor. Kalan şarabın tamamını içiyor. Arma-ziti heyecanla devam ediyor.

"Hemen bugün bir gemi gönder. Denizdeki güvenlik Hitit donanması tarafından sağlanmış durumda. Sen askerlerini çağır ve Karkamış'a gönder."

Amurapi içten içe keyifli. Kara kuvvetlerinin hiçbiri denizde değil. Bu değer bilmez krallığa yapabileceği katkı yok artık. Oyunun kuralları öyle gerektiriyor. Şarabını bitiren Armaziti ayağa kalkıyor.

"Komutan Sankuta ödeme işlerini bitirmiştir. Onu da görüp dönüş hazırlığı yapmalıyım."

"Teşekkür ederim Arma-ziti. Ben hemen gerekeni yapacağım, merak etmeyin."

Arma-ziti'yi kapıya kadar geçiriyor. Tekrar tokalaşıyorlar. Muhafızlardan biri, komutana götürmek için ona eşlik ediyor. Amurapi yüzünde mutlu bir gülümsemeyle salona geçiyor.

Arma-ziti'nin geleceğini ve ne isteyeceğini bilen Sankuta alt katta onu bekliyor. Arma-ziti komutanla hararetle tokalaşıyor.

"Adamlarım toparlanana kadar bir zamanım var."

"Emredin efendim!"

"Zuzu!"

"Efendim, ben de onu diyecektim. Kendisi çok hasta. Ateşler içinde yatıyor. Sizden çok çok özür diliyor. Gelemeyecek."

Arma-ziti'nin hayalleri suya düşüyor. Her gelişinde onu pamuk yumağına döndüren, hazzın doruklarında gezdiren ateş parçası kadın yok. Son bir gayretle, yalvaran bir sesle, "Hiç mi gelemez?" diyor. Komutan bir yandan bıyık altından gülüyor, bir yandan üzgün bir tavır takınıyor. "Üzgünüm efendim. Çok üsteledim. Sizin onu bu haliyle görmenizi istemiyor." Arma-ziti kaderine razı gelen bir tavırla. "İyi, o zaman gidelim. Bir dahaki sefere mutlaka görüşmeliyiz Zuzu'yla." diyor.

Komutan dış kapıda hazırlamış olduğu konuk kafilesinin yanına kadar eşlik ediyor Arma-ziti'ye. Arabasına bindirip onu yolcu ediyor. Kral'ın kendisini bekleyeceğini bildiği için bir koşu Amurapi'nin kapısına dayanıyor. İçeri girer girmez karşılıklı kahkaha sesleri yükseliyor.

"Gönderdim mendeburu!"

"Zuzu?"

"Çok istedi. Hasta dedim, savuşturdum."

"Ha ha haaaaa!.."

"Zuzu beni bekliyor. Gidebilir miyim Efendimiz?"

"Komutan! Önce karargâha git. Askerlerin çoğunu birkaç balıkçı teknesine bindir. Açıklarda biraz gezinti yapsınlar. Balık tutsunlar. Sonra Zuzu'na git, keyfine bak!"

Komutan kapıdan çıkarken içerde Amurapi'nin kahkahaları sürüyor.

(12)

Hattuşa halkı bayramlık giysilerini giyinmiş, kente giriş yolunun her iki yanına dizilmiş olarak şarkı söylüyor. Şarkı, tanrılara, kral'a ve Hitit halkına övgü düzen sözlerden oluşuyor. Şippulyama, kraliyet arabasında kraliçe Tuvananna ile birlikte oturuyor. Bulunduğu yer, kalabalığı ve yolun belli bir uzaklığını görebilecek yüksek bir tepe. Hiçbir tehlikeye maruz kalmayacağının bilinmesine rağmen çevresi saray muhafızları tarafından çevrilip koruma altına alınmış. Az sonra Kaşkaları yerlerinden silip süpüren, onları Hitit için bir tehlike olmaktan tamamen kurtaran seçkin ordu birliği gelecek. Şippulyama, krallığı süresince ilk kez bu savaşa komutanlık etmiyor. Hitit için önemli bir tehlike oluşturan, kendisine bağlı kent devletlerini tehdit eden barbar deniz kavimlerinin yok edilmesi için donanma komutanlarıyla görüş alışverişinde bulunmuş, tüm donanmayı Akdeniz'e yönlendirmişti. Alaşiya adası ve Ugarit kent devleti Hattuşa'nın zenginlik kaynağıydı.

Yoldaki kalabalıkta bir hareketlenme gözleniyor. Kaşkalara karşı kesin bir zafer kazanmış ordunun ilk birlikleri görünüyor. En önde

iki komutan acele etmeksizin atlarını sürüyor. Artlarında savaş düzenini almış arabalar ve askerler de komutanların hız ritmine uyum sağlayarak geliyor. Kent girişine birkaç yüz metre kala bir alkış tufanı kopuyor. Halkın övgü dolu şarkıları değişiyor, o an zafer şarkıları her yeri inletiyor. Komutanlar haklı bir gururla halkın ortasından bir elleri havada selam vererek geçiyorlar. Arabalardaki askerler de oklarını, palalarını, gürzlerini havaya kaldırmış halkı selamlıyorlar.

Konvoyun orta yerinde, diğerlerine göre uzun olan üstü açık iki arabada toplam yirmi Kaşkalı, yarı çıplak vaziyette, elleri birbirine bağlanmış durumda görülüyor. Halkın tükürük ve küçük çakıl taşlarının saldırısına uğrayan tutsaklar, yanlarında bulunan askerler tarafından isteksizce korunmaya alınıyor. Sonuçta bu tutsaklar, kral'ın emriyle halkın huzurunda idam edileceklerdi. Tutsakların arasında Kaşkaların komutanı ve yardımcıları var. Bunların öldürülmesi ibret verici olmalıydı ki kıyıda köşede başkaldırmayı düşünen gruplara mesaj iletilebilsindi.

Komutanlar konvoydan ayrılıp kraliyet arabasına doğru gidiyorlar. Ordu halk eşliğinde sarayın yolunu tutuyor. Şippulyama komutanları ayakta karşılıyor. Kendilerinden beklenen çeviklikle atlarından atlayan komutanlar, Şippulyama'nın karşısında çivi gibi duruyorlar. Sağ ellerini yüreklerine götürüp yarı bellerine dek eğiliyorlar. İkisi bir ağızdan, "Babamız, Yüce Kralımız, Efendimiz, sonsuz saygılarımızı sunarız." dedikten sonra doğrulup sırayla kral

ın elini öpüyorlar. Şippulyama, "Hoş geldiniz evlatlarım!" diyerek komutanları alınlarından öpüyor.

"Yüce kralımız, Kaşkalar artık kimseyi rahatsız edemeyecek. Barbarları yok ettik. Çok azı kuzeye doğru kaçabildi; fakat artık dönüşleri imkânsız. İleri gelenlerini sağ olarak yakaladık. Emrinizle cezalarını çekecekler. Kaybımız az oldu; ama her Hitit askeri bizler için çok değerlidir. Komutan Matişuma'yı ne yazık ki erken kaybettik. Barbarlar kalleşçe vurdular onu. İntikamını aldık ve cesedini Zithariya tapınağına gönderip orada defnedilmesini sağladık. Üzüntümüz büyük, tanrılar yardıncısı olsun."

"Evlatlarım, hepiniz bu ülkenin değerli bireylerisiniz. Biz Hititliler, tanrıların lütfuyla yeryüzünün en güçlü krallığıyız. Tüm kavimler bunu böyle bilecek. Barbar Kaşkalar hak ettikleri cezayı aldılar. Zaferinizden dolayı sizi kutluyorum. Siz ve tüm askerlerimiz ödüllendirileceksiniz. Tutsaklara gelince, yarın tören alanında halkın önünde öldürülecekler. Tanrılar korusun sizi."

"Emredersiniz Yüce kralımız. Sizin için canımızı vermeye hazırız."

Komutanlar bu kez Şippulyama'nın önce elini öpüp bir adım geri çekilerek selamlarını veriyorlar. İndikleri gibi aynı çeviklikle atlarına atlayıp askerlerin gittiği karargâhın yolunu tutuyorlar. Şippulyama arabasına biniyor. Muhafızlar saraya gidiyorlar. Saray çevresinde toplanmış halkın eşliğinde sevinç gösterileri devam ediyor.

Ertesi sabah Şippulyama, sarayın ileri gelenleri, tüccarlar, rahipler ve rahibeler tapınakta buluşuyorlar. Tanrılara teşekkür adakları sunulup hediyeleri verilecek. Kral, başrahip kıyafetini giyinmiş, diğer rahiplerin duaları eşliğinde tapınağa giriyorlar. Önce şaraba bandırılmış ekmekler tanrı heykellerinin dibine bırakılıyor. Ardından kurban edilen koyun etleri yerleştiriliyor. Kaşkaların çaldıkları değerli mücevherlerin bulunduğu sandık tapınak görevlileri tarafından getirilip kral'a sunuluyor. Şippulyama sandığı açıyor. Her tanrı için ayrılmış -sunuma hazır- mücevherleri dualar eşliğinde heykellere hediye ediyor. Orada bulunan herkesin mutluluk ifadesi yüzlerinden okunuyor. Herkesten daha mutlu olan birkaç kişi var. Tapınak hizmetlileri. Tören bitip el ayak çekilince taze adak etlerini tapınağın arka kapısından arabalara yükleyip evlerine götürecekler. Her ne kadar tanrılara sunulan adak etlerinin -çalınıp- evlere götürülmesi ölüm cezasıyla kanunlaştırılmışsa da tapınak hizmetlileri her tören sonunda veya birkaç gün sonra kimselere görünmeden bu etleri evlerine götürüp haftalarca kendilerine ziyafet çekiyorlar. Kral'ın ve rahiplerin böyle bir durumdan habersiz olmaları imkânsız. Önceleri yasaları işleterek etleri alan hizmetlileri ölümle cezalandırıyorlar. Fakat sonra etlerin kokuşup tapınağa girilmez hale getirmesiyle et çalma eylemine göz yumuyorlar. Hatta bazı durumlarda rahipler, hizmetlileri dolaylı olarak teşvik ederek etlerin kokuşmadan alınıp götürülmesini sağlıyorlar. Kral, rahipler ve tapınak hizmetli-

leri arasında yazılı olmayan gizli bir anlaşmaya dönüşüyor adak etlerinin alınması.

Adak ve hediye sunma törenini bitiren Şippulyama, rahipler ve rahibelerle birlikte tapınaktan çıkıyor. Sarayın çıkışına doğru kalabalık bir konvoy oluşuyor. Halk kapıda oturan kralı çılgınca alkışlıyor. Üstü açık arabasında ayakta olan kral ve kraliçe ellerini sallayarak halkı selamlıyorlar. Kalabalık, kralın arabasıyla birlikte suçluları infaz edilecek alana gidiyor. Alanda dikilmiş onlarca direk var. Kral ve kraliçe arabadan inip direklerin karşısında yerleştirilmiş koltuklarına oturuyorlar. Komutanlar, rütbeli subaylar oturmuşlar, olacakları izlemek için sabırsızlıkla bekliyorlar.

İnfaz alanının üç yanı oval şeklinde inşa edilmiş, yedi basamağındaki oturaklar infazı izlemeye gelen halkla dolmuş. Yan yana dizilmiş direklerin arkası boş. İnfaz komutanı, oklarını kuşanmış yirmi askerle infaz alanının ortasına dek askeri bir düzen ve yürüyüşle geliyor. Komutan orta yerde askerlerle birlikte uyum içinde duruyor. Yönlerini krala ve kraliçeye çevirerek selamlarını veriyorlar. Komutan birkaç adım öne çıkıyor.

"Yüce kralımız infaz mangası emirlerinize hazırdır." diyor. Kral ve kraliçe, komutan'ın selam ve tekmilini ayakta alıyorlar. Yirmi infaz memuru tutsak Kaşkaları yarı çıplak bir halde alana getiriyor. Geçiş yolunda dizili olan ve basamaklarda oturan halk, tutsakları görünce onları lanetleyen cümleler savuruyor. Her infaz memuru elleri arkalarında bağlanmış tutsak Kaşka'yı bir direğe götürüyor. Direğe yas-

ladıkları tutsağı göz, boğaz, göğüs ve bacaklarından sıkıca bağlayıp hareket etmelerini önlüyorlar. Tutsakları bağlama işi bitince kral ve kraliçenin huzurundan askeri selam vererek alanı terk ediyorlar. Şippulyama ayağa kalkıyor. Halk alkış tutuyor.

"Büyük Hitit devletinin kralı, ben Şippulyama; savaş tutsakları barbar Kaşkaların ölüm cezalarının onayını bir kez daha Hitit halkının huzurunda tekrarlıyorum. Bu barbarlar tanrı Zithariya'yı parçalayıp tapınağını yerle bir etmişlerdir. Masum halkımıza saldırıp öldürmüş ve mallarını yağmalamışlar. Büyük Hitit devletinin askerine karşı savaşmaya kalkışma gafletinde bulunmuşlardır. Yasalarımıza göre bu saydığım suçların birini dahi işlemek ölümle cezayı gerektiriyor. Büyük Hitit devleti adına ben kral Şippulyama, yasamıza dayanarak bu barbarları ölüme mahkûm ediyorum."

Lanet okunan sözlerle alkışlar birbirine karışırken Şippulyama kendisinden emir bekleyen komutan'a dönüyor.

"Komutan! Gereğini yap!" diyor. Emri alan komutan infaz mangasına dönüyor. "Ok çıkar!" askerler kaşla göz arasında okları çıkarıp yaylara takıyorlar. "Nişan al!" Oklar yaylarda geriliyor. Askerler son emri bekliyorlar. "At!" Alandaki derin sessizliğin içinde fırlatılan okların vınlaması duyuluyor. Tamamı keskin nişancı olan askerlerin attıkları oklar hedefteki Kaşka tutsaklarının yüreklerine saplanıyor. Komutan ara vermeksizin atılacak ikinci oklar için aynı emri veriyor. İlk oku yiyen tutsakların çoğu ölmesine rağmen atılan ikinci oklar bo-

ğazlarına isabet ediyor. Direklerde yirmi cansız beden vardı artık. Görevini tamamlayan komutan ve ölüm mangası, yüzlerini kral ve kraliçeye dönüp son selamlarını verip alandan ayrılıyorlar. Aynı anda infaz memurları cesetlere doğru koşturuyorlar. Direklere bağlı cesetleri çözüp çabukça cenaze arabasına yüklüyorlar. Cesetler gömülmek üzere kent dışındaki gömütlüğe götürülüyor.

Seyir görevini tamamlamış olan halk, alanı coşkuyla boşaltıyor. Kimi işine, kimileri de evlerine gidiyorlar. Şippulyama saraya giderken aklındaki tek şey birkaç kâse şarap içip uyumak.

Kraliçeyi rahibelerle birlikte tapınağa gönderen Şippulyama odasında tek başına şarabın tadını çıkarıyor. Elinin altındaki Ugarit şarabı dolu küçük boy testinin tamamını içmeyi düşünüyor. Ancak zamansız tıklanan kapısının tokmağı keyfini kaçırıyor. Gereksiz ve önemli olmayan bir haberse tokmağı tıklatan densizi kesinlikle cezalandıracak.

"Gel!" diyor, gür sesiyle. Kapının açılmasıyla saray ulaklarından bir askerin içeri dalması bir oluyor. Kral'ın şaşkın bakışları arasında saygısını sunan ulak, soluksuz konuşmaya başlıyor.

"Majesteleri, Babamız, Yüce Kralımız affınıza sığınarak geldim. Haber oldukça önemli!" diyor ve elindeki papirüs kâğıdını kral'a uzatıyor. Şippulyama kâğıdı aldığı gibi açıyor. Mühür, Karkamış Kralı'na ait. Mesaj birkaç cümleden oluşuyor. "Babamız, Yüce Kralımız; Karkamış, Asur tehlikesi altında. Güçlü bir ordu

tarafından kuşatılıyoruz. İvedilikle askeri yardım bekliyoruz. Saygılarımla ellerinizden öperim. Talmi Teşup -Karkamış Kralı-."

Şippulyama'nın gözleri yine yuvalarından fırlıyor. Elindeki kâseyi duvara fırlatıyor. Yerdeki testiyi kaptığı gibi önündeki masanın üzerinde parçalıyor.

"Asur! Size de kan kusturacağım. Kime bulaştığınızı göstereceğim size. Tanrıların laneti üzerinize olsun!"

Ulak korkudan sapsarı kesiliyor. Kral'ın o meşhur cinnet haliyle karşı karşıya. Şippulyama'nın güçlü tekmelerinden kurtulmak için aklına gelen tüm tanrılara dua ediyor.

"Git ve komutanların hepsini çağır!"

"Emredersiniz majesteleri!"

Ulak odadan koşarcasına ayrılıyor.

(13)

Asur Kralı -Tanrı'nın Oğlu- Tukulti Ninurta, sağ elini gözlerine siper ediyor, biraz sonra ele geçireceği Karkamış kent devletini süzüyor. Atlar yaklaşan savaşı sezerek kişniyorlar. Binlerce atın şaha kalkıp üzerlerindeki süvarilerle birlikte kendi eksenlerinde dört dönmeleri, görkemli bir tören gösterisini andırıyor. Elini gözlerinden indiren Tukulti Ninurta sakalını sıvazlıyor. Atını orduya doğru döndürüyor. Tamamı süvari olan askerlerine göz gezdiriyor. Her biri doğanın ve hayatın en zor koşullarında kendini yetiştirmiş, gözünü budaktan esirgemeyen, at üzerinde savaşın en ince tekniklerini ustaca uygulayan, gamsız ve acımasız askerlerin sabırsızlıklarını coşkuyla izliyor. "Bu orduyla yenemeyeceğim, dize getiremeyeceğim bir güç yok. Akdeniz'den Hattuşa'ya kadar her yer Asur Krallığı'nın emrinde olacak. Yani benim emrimde!" diye konuşuyor, kendi duyabileceği bir sesle.

"Ey Asur'un yiğit kahramanları!"

Tukulti Ninurta'nın sesi dalga dalga yayılıyor. Sesi duyan süvariler mızraklarını diklemesine havaya kaldırıyorlar.

"Tanrılarımız Anu, Enlil ve Ea'ya ant olsun ki Asur'un kazanamayacağı bir savaş, zapt ede-

meyeceği bir ülke yoktur! Hititliler bize ait olması gereken zenginliklere el koymuştur. Onları ölümle cezalandırıp hakkımızı alacağız!"

Atlılar yine etraflarında dört dönüyorlar. Bir an önce Kral'dan saldırı emrini alıp hücuma geçmeyi arzuluyorlar. Hepsinin bir ortak görüşü var. Karkamış'ı en fazla yarım gün içinde ele geçirip Hitit'in bu ileri karakol devletini yerle bir etmek.

"Asur'un yiğit kahramanları hücum!"

Atlar bir kez daha şahlanıyor. Mızraklar, palalar, gürzler sıkıca kavranıyor. Süvariler dörtnala kentin giriş yoluna doğru yöneliyorlar. Kent dışındaki ekili, verimli topraklardan hızlıca geçiyorlar. Seyrek olarak yapılmış evlerin tamamı boş. Asur ordusunun geleceğini haber alan köylüler günler öncesinden tarlalarından çekilmişler, evlerini boşaltmışlar, Karkamış'ın iç kesimlerine yerleşmişlerdi.

Kent girişine dek hiçbir karşı koyuşla karşılaşmayan süvariler, hızlarını azaltıyorlar. Temkinli olmanın onlara öğrettiği bir önlem şekli. Yarım çember düzeniyle kente giriyorlar. Tukulti Ninurta elliye yakın korumanın ortasında bulunuyor. Sert yüz ifadesinde endişe okunmuyor. O da diğer süvariler gibi savaş giysileri kuşanmış. Elinde mızrak yoktu fakat sağ eli palasının kabzasında duruyor. Çocukluğundan beri oldukça iyi bir savaş eğitimi almıştı. Pala kullanmada, orduda üstüne yoktu. Kıvraklığı ve esnekliğiyle alt edemeyeceği bir savaşçıya rastlanmamıştı henüz. Üstüne üstlük acımasızlığıyla da ünlenmişti. Karşısına çıkan

savaşçıyı birkaç hamlede düşürüp anında başını kesiyordu.

Ana yoldan geçen bir grup süvari birden bire ok yağmuruna tutuluyor. Oklar evlerin damında yerleşmiş Hitit askerleri tarafından atılıyor. Çift katlı zırhlara değen birçok ok kırılıyor. Süvariler kalkanlarını siper edene dek vücutlarının açık kalan yerlerinden yaralanan bazı askerler atlarından düşüyorlar. Kısa süre içinde toparlanan süvariler, hemen karşı ok atışlarını gerçekleştiriyorlar. Karşı okun isabet ettiği Hitit askerleri bir kuş gibi damlardan yere çakılıyorlar. Süvariler yere düşen her Hititlinin yanına at koşturup oracıkta başlarını kesiyorlar. Okçuların gözetiminde kuşatılan evlere giren Asur savaşçıları, kıstırdıkları Hitit askerlerinin önce başlarını kesiyorlar ve cesetleri aşağı atıyorlar. Bu ilk tehlikeyi atlatmaları zor olmuyor, uzun sürmüyor. Süvariler artık daha temkinli olarak kent merkezine ilerliyorlar. Savaşacak asıl gücün yakın bir yerde karşılarına çıkacağından eminler. Kentin diğer kesimlerinden ilerleyen süvari birliklerinin geçtiği her yerden çığlık ve nara sesleri geliyor. Hattuşa'dan henüz yetişemeyen askeri gücün yokluğu, bu küçük ve yetersiz savaşçı birliğinin çok kısa sürede dağılmasına neden oluyor. Yenilgiyi gören Hitit askerlerinin bir kısmı savaş alanından kaçma yolunu arıyor. Artık çepeçevre kuşatılmış kent merkezinde kaçış olanaksız bir hal alıyor. Asur süvarileri ellerine geçirdikleri düşmanlarını tutsak almıyor, onları anında öldürüyorlar. Tutsak almak onların savaş ilkelerinde yer almıyor çünkü.

Tukulti Ninurta kendi korumaları ve en seçkin süvarilerle kısa bir süre içinde Karkamış Kralı Talmi Teşup'un sarayını kuşatıyor. Kral'ın sarayda olması en büyük arzusu. Ona Asur'un gücünü kendi elleriyle gösterecek. Saray tapınaklarından çıkan rahipler ve rahibeler dualar eşliğinde af diliyorlar. Kendilerine emredilen her şeyi sorgusuzca yerine getiren Asur süvarisi, bir rahip hariç diğer rahipleri oracıkta öldürüyor. Rahibeleri tutsak ediyor. Rahibelerin tutsak edilme amacı savaş sonrası Gök Tanrıçası İştar'a yapılacak ibadetlerde kutsal fahişelikte kullanılmak içindi. Bu amaçla sarayda bulunan tüm kadınlar tutsak ediliyor. Erkeklerin tamamı paladan geçiriliyor.

Sarayın kralın odasına çıkan merdivenlerin başında Tukulti Ninurta sabırsızlıkla bekliyor. Kral odasındaki gürültü kesiliyor. Karkamış kralı Talmi Teşup iki Asur askerinin elleri arasında sürüklenerek merdivenlerden aşağı indiriliyor. Kolları ve omuzlarında birkaç pala darbesi sonucu oluşan yaralardan kan akıyor. Anlaşılan o ki içeride Asur askerlerine karşı ölümüne dövüşmüş. Kral'ın sürüklendiğini keyifle izleyen Tukulti Ninurta sakalını birkaç kez sıvazlıyor. Bir zaferin daha sonuna gelmenin hazzını duyumsuyor beyninin kıvrımlarında.

Talmi Teşup, Tukulti Ninurta'nın karşısına getirildiğinde tüm gücünü toparlayıp başını doğrultuyor. Göz göze geliyorlar. Talmi Teşup, "Haydut!" diye bağırıyor, ağzının içinde biriktirdiği tükürüğü Ninurta'nın suratına fırlatıyor. Kanlı tükürük alnından burnuna akarken göz-

leri yuvalarından fırlıyor. Ninurta yüzünü silmeye çalışan askerleri sert bir şekilde itekliyor. "Bırakın zavallıyı!" diyor. Askerlerin Talmi Teşub'u bırakmasıyla alnının ortasına bir yumruk indiriyor. Talmi Teşub sarsılıyor, düşmemeye çalışıyor. Fazla direnemiyor ve merdivenlerin dibine yığılıyor.

"Kral bozuntusu! Sen kim oluyorsun da Tanrı'nın Oğlu'na tükürüyorsun!"

Ninurta hızla palasını çıkarıyor. Talmi Teşup son bir gayretle doğrulmaya çalışıyor.

"Haydut!" diyor tekrar, sözlerini bitirmeden vınlayarak inen pala başını gövdesinden ayırıyor. Ninurta nefes nefese kalıyor; yorgunluktan değil öfkesinin şiddetinden. Kanlı palasını kınına geçiriyor. Çevresindeki askerlere dönüyor.

"Hemen etrafı temizleyin. Cesetleri topluca gömün. Bir süre burada kalacağız. Asur tanrıların koruduğu devlettir. Hitit yıkılacaktır!" diyor. Merdivenlerden ağır ağır çıkıyor. Kral odasına yöneliyor. Kapıda duruyor, aşağıda koşuşturan askerlere sesleniyor.

"Sağ bıraktığımız rahibi getirin bana!"

Talmi Teşub'un odası darmadağın olmuş. Her yerde dövüşün izleri var. Masalar, tabureler, koltuklar sağa sola savrulmuş durumda. Yerde kan izleri duruyor. Ninurta ile birlikte odaya gelenler bir emir beklemeden işe koyuluyorlar. Kısa sürede, eskisi gibi olmasa da odayı toparlıyorlar. Ninurta oldukça büyük, cevizden yapılı oymalı masaya kuruluyor. Geyik derisinden yapılı koltukta derin bir nefes alıyor. Rahatlamaya çalışıyor. Masanın üzerin-

de özel yapılmış ve aynı boyda kesilmiş bir yığın papirüs kâğıdı, işlemeli kamış kalemler, yazıda kullanılan renkli sıvı, mühür ve mum var.

"Rahip gelsin!" diyor, Ninurta.

Kapıda bekletilen rahip hemen içeri alınıyor. Korkudan sapsarı kesilmiş rahibin ayakta duracak dermanı yok.

"Otur!"

Verilen emre anında uyan rahip en yakınındaki koltuğa yığılırcasına oturuyor.

"Seni niçin öldürmediğimizi biliyor musun?"

"Hayır majesteleri!"

"İyi bir rahip olduğun için değil!"

"Anlıyorum majesteleri!"

"Bir mesaj yazacağım. Bunu Ugarit Kralı Amurapi'ye götüreceksin. Hayatını yapacağın bu ulaklığa borçlusun!"

"Emredersiniz majesteleri!"

Ninurta bir papirüs kâğıdını alıp önüne koyuyor. Kamış kalemlerden en güzelini seçiyor. Kalemi renkli sıvıya batırıp yazmaya başlıyor.

"Ugarit Kralı Amurapi. Ben Asur Kralı - Tanrı'nın Oğlu- Tukulti Ninurta. Karkamış kent devleti şu an benim elimdedir. Karkamış Kralı Talmi Teşub'u ve buradaki tüm Hitit askerlerini, memurlarını öldürdüm. Sana bir zarar vermeyeceğim. Bundan böyle benim sözümü dinleyeceksin. Bana sadık kalacağın sürece ben de sana dokunmayacağım. Yapacağınız ticaretin vergisini ben alacağım. Sana bu mesajı getiren ulak, bu işle görevlendirildiği için hayatta kal-

mıştır. Tanrıların devleti Asur'un Kralı Tukulti Ninurta."

Ninurta papirüsü yuvarlıyor. Masada bulunan ince gümüş telle bağlıyor.

"Bana bak rahip!"

"Emredin majesteleri!"

"Bu mesajı alacaksın. Ugarit Kralı'na götüreceksin. Buradaki olup bitenleri de anlatacaksın. Askerlerim sınıra kadar seni koruyacaklar. Şimdi bunu al ve hemen git!"

Rahip oturduğu koltuktan fırlıyor. İki büklüm şeklinde yaklaşıyor, elleri titreyerek papirüsü masadan alıyor. Alık alık çevresine bakınırken iki asker koluna giriyor ve onu odadan dışarı çıkarıyor.

(14)

Komutan Sankuta ve prens Tanhuva, İbrani işçilerin dinlenme anında Hadar'la sohbet ediyorlar. Hadar kendisine yöneltilen soruları oldukça temkinli bir şekilde yanıtlıyor. Çevre kent devletlerinden gelen haberler iç açıcı değil. Her yerde savaş kokusu var. Ugarit halkı da bir tedirginlik içinde. En büyük savaşlarda dahi zarar görmeyen Ugaritlilerde bu kez, kendilerinin de tanımlayamadığı huzursuzluk kol geziyor. Kral Amurapi son bir haftadır akademisyenler, komutanlar ve rahiplerle birlikte toplantı üstüne toplantı yapıyor. Bir yandan Karkamış'taki Asur tehlikesi, bir yandan Akdeniz'de tekrar türeyen barbar kavimlerin korsanlıkları ticareti gözle görülür bir şekilde etkilemiş. Karkamış sınırında alınan askeri önlemler ve denizdeki Hitit donanmasının barbar korsanlarla tam olarak baş edememesi malların depolarda bekletilmesine neden oluyor. Alaşiya adasına dahi sağlıklı bir ulaşım yapılamıyor. Ugarit'in atalarından gelen kurnazlıklarıyla bu krizden kurtulması gerek. Firavun Marenptah'ın son olarak gönderdiği tonlarca tahıldan sonra Ugarit ve Hitit Krallığı için yapabileceği bir şey yok. Oldukça kalabalık olan

Mısır halkının refahı da söz konusuydu. Firavun çok iyi biliyordu ki kendi halkını doyuramadığı sürece ilahi gücünü kullanamayacak. Halkının gözünü boyamak, kendisine olan bağlılıklarını perçinlemek için piramitlerin ve tapınakların görkemli büyülerini koruması gerek. Yapılarda çalışan kölelerin açlıktan, bakımsızlıktan ölmeleri bu konuda önemli aksaklıklara neden olacaktı. Firavun bunları düşünmek zorundaydı.

"Demek tüm bu olanlara sapkınlıkların neden olduğunu düşünüyorsun Hadar!" Komutan oturduğu yerde şarabını yudumlayarak söylüyor sözlerini.

"Rabbimizin men ettiği şeyler olabildiğince yapılıyor. Zina ve hırsızlığın önü alınamıyor. Adaletin hükmü rüşvetten yana ağır basıyor. Madenin parıltısı gözleri kör ediyor. İnsanlar öldürülüyor!"

"Biz bunların hiçbirini yapmıyoruz. Hadar!" diyor, Prens Tanhuva. Başlarken önemsemediği bu sohbet yavaş yavaş ilgisini çekiyor. Bu Hadar, tahmin ettiğinden daha zeki. Her soruya verilecek bir yanıtı var. Anlaşılan bu yaşına değin başından geçenlerden iyi bir ders çıkarmış. Temkinli konuşması, olaylara akılcı yaklaşımı bunun bir göstergesi. Çevresindeki insanlara da oldukça saygılı davranması yapay değil, içinden gelen bir davranış. Tanhuva bunu fark ediyor.

"Birçok tanrıya tapıyorsunuz prensim. Kendi ellerinizle heykellerini yapıyorsunuz. Farkında olmamanız mümkün değil; onları kendinize muhtaç hale getiriyorsunuz."

"Onlar bizim dualarımızı duyuyor Hadar! Nasıl ki biz her işi yapamıyorsak onlar da yapamıyorlar. Şöyle ki; doğum ve ölüme değin başımıza gelenlerden, bulutlar ve yağmurdan, fırtınadan, denizlerden, topraktaki bitkilerden sorumlu tanrılarımız var. Bizim sorumluluğumuz, tanrıları hoşnut edecek tapınma ve eylemlerde bulunmaktır. Bu saydıklarımı bir tanrının yerine getirmesi imkânsızdır!"

Hadar havadan sudan, işten güçten başlayan sohbetin bu noktaya geleceğini kestirmişti aslında. Hayatı boyunca insanları kırmamak, incitmemek için özen göstermişti. Şu an karşısındakiler, kendisini ve arkadaşlarını ülkelerine kabul etmiş, yaşam hakkı vererek onları özgür bir birey olarak tanımış, yönetimin üst kadrosundaki insanlar. Onunla bu şekilde konuşmaları dahi bir lütuf. Firavunların kavimlerine yaptığı zulüm geliyor aklına. İlk kez burada insan yerine konuluyor. Bütün cesaretini topluyor.

"Saydığınız tüm bu işleri yapan tek bir tanrıdır aslında. Biz ona Rab diyoruz. Musa, Rabbin insanlara yönelik emirlerini bildirmek üzere görevlendirilmiştir. Biz Musa'ya inandık, kendi yurdumuzda firavunun gazabına uğradık."

"Tabletlerden, eski papirüslerden anlıyoruz ki çoğunuz Musa'ya ihanet ettiniz. Bak Hadar! Daha önce de söylemiştim sana; Musa öldü, firavunlar hâlâ hükümlerini sürdürüyorlar!"

"Biz, kavmimizde az da olsak, Musa'ya koşulsuz inananlardanız. Firavun bizim tüm

kavmimize kan kusturdu. Yerimizden yurdumuzdan sürdü bizi!"

"Bizim gibi çok tanrınız olsaydı, biri mutlaka yardımınıza koşardı."

Hadar tartışmayı uzatmanın bir anlamı olmayacağını anlıyor. Oturduğu yerden doğruluyor. Arkadaşlarına dönüyor.

"Yeteri kadar dinlendiniz. Malları bir an önce indirip gitmeliyiz." Prens ve komutana dönüyor. "Çok güzel bir sohbetti. Uygun bir zamanda daha çok konuşabiliriz. İşimizi bitirmek sizin için de iyi olacak."

Haklısın Hadar. Hadi siz işinize gidin. Bizim de yapacak işlerimiz var."

Tokalaşıyorlar. Hadar ve arkadaşları rıhtıma doğru yol alırken Komutan ve prens yönetim binasına gidiyorlar.

Binada onları bir sürpriz bekliyor. Zuzu kanapeye uzanmış, kaçıncı kâse olduğunu bilmediği şarabı içiyor. Her zamanki gibi göz alıcı, çarpıcı güzelliği yansıyor odaya. Göğüslerinin yarısını gösteren siyah ipek bluzunun altına ayak topuklarına dek uzanan toprak rengi bir etek giyinmiş. Eteğinin derin yırtmaçlarından görünen bacakları mermer bir sütunu andırıyor. Bu kadının bedeninin her yanını çok iyi bilmelerine rağmen, onu her gördüklerinde içleri kıpır kıpır oluyor, akılları başlarından gidiyor. Zuzu bu ikiliyle dönüşümlü olarak tanrıları hoşnut etmek adına defalarca sevişmiş. Onların vermiş oldukları izinle de Ugarit'i denetleyen krallıkların üst düzey memurlarıyla birlikte olmuş, Krallığa olan görevini hakkıyla yerine getirmiş. Zuzu kendisinin dokunulmaz

kutsal bir fahişe olduğunun bilincinde ve bununla gurur duyuyor.

"Zuzu! Ne zamandır buradasın?" Prens, sorusunu nazikçe soruyor. Zuzu elinde cam kâseyle uzandığı kanepeden yavaşça doğruluyor.

"Canlarım benim! Konuştuğunuzu gördüm pencereden. Sizi beklemek için oldukça zamanım olduğundan şarap içerek oyalanayım dedim."

"İyi etmişsin ama haber gönderseydin gelirdik."

Prens ve komutan, Zuzu'nun karşısındaki koltuklara oturuyorlar. Zuzu hemen testiye uzanıyor. Sehpanın üstündeki kâselerden ikisini dolduruyor. Ayağa kalkıp tüm zarafetiyle ikisine sunuyor.

"Uzun zamandır ihmal ediyoruz birbirimizi. Farkındayım ama hep başkaları için görevlendiriyorsunuz beni. Siz de biliyorsunuz ki en güzel anlarımı sizinle yaşıyorum ben."

Zuzu göğüslerini ortaya dökecek şekilde eğiliyor. Tenindeki kokuyu duyumsayan ikili put gibi seyrediyor onu.

"Tanrıların ve diğer insanların canı cehenneme! Şimdi üçümüz aynı anda mutlu olacağız. Başımız dönene kadar içeceğiz. Bedenimiz yıkılana kadar sevişeceğiz."

Prens ve komutan ellerine tutuşturulan şarap dolu kâselerle birbirlerine bakıyorlar. Olur anlamında başlarını sallıyorlar. Komutan kâseyi sehpaya koyuyor. Dış kapıya doğru yürüyor. Zuzu ve prens şaraplarını yudumluyor.

"Hey nöbetçiler!" diye sesleniyor, açtığı kapıdan komutan. Avluda bir koşuşturma sesi

geliyor. Altı görevli memur, az sonra komutanın karşısında duruyor.

"Biriniz limana gitsin. Tüccarlara, hamalların ücretlerini vermelerini söylesin. Prens'le önemli bir toplantımız var. Malların vergi hesabını yarın yapacağız. İşleri biten tüccarlar evlerine gitsinler. Yarın sabah onları burada bekliyor olacağız. Sonra sizler görev yerlerinizde olun ve içeri kimseyi almayın."

"Emredersiniz komutan!" diyorlar bir ağızdan.

Komutan dönüyor, hızlı adımlarla içeri giriyor.

Gecenin bir vaktinde kapı açılıyor. Üstünü başını tam olarak toplayamamış olan Zuzu, prens ve komutanın kolları arasında dışarı çıkıyor. Onları gören memurlar bir koşuda merdivenleri çıkarak Zuzu'yu alıyorlar. Az ilerde, özel olarak getirtilmiş saray arabasına doğru götürüp koltuğa yerleştiriyorlar. İki memur, sürücünün sağına ve soluna oturuyor. Zuzu'yu kalacağı yere dek götürüp güvenli bir şekilde bıraktıktan sonra geri dönüp durumla ilgili prens ve komutan'a rapor verecekler. Sürücü atları kişnetmeden usulca sürüyor arabayı.

***

Rahip, kireç gibi bir yüzle olan biteni anlatıyor. Amurapi'nin kulağı rahipte, gözü kapıda. Oğlu ve komutan'a haber salalı epey bir zaman geçmiş. Olmaları gereken yerde değildiler. Öyleyse nereye gitmiş olabilirlerdi ki kendisine

haber vermeksizin böyle ortadan kaybolmazlardı. Er geç bunun hesabını soracaktı onlardan. Rahibe dönüyor.

"Tukulti Ninurta mesajın yanıtını istiyor mu?"

"Öyle bir şey demedi majesteleri!"

"Anladım!" diyor, Amurapi. Anlaşılan o ki mesaj bir emir niteliğinde. Ugarit bunun gibi nice tehlikeler atlatmıştı. Bunu da atlatacaklardı. Elindeki papirüsü masaya koyuyor.

"Atalarımıza layık olacağız. Şimdiye dek kimseye zararımız dokunmadı. Şimdi de olmayacak. Kimseye boyun eğmedik ama onlar bizi öyle sandılar. Savaş ve barış ortamlarında her şey kendi istediğimiz gibi oluyor. Biz akıl yoluyla gücümüzü kabul ettiriyoruz. Onlar anlamıyorlar. Gerçek güç palanın ucunda, gürzün topuzunda değil. Sonuçta yaptığımız ticaretin vergisini hakkıyla veriyoruz. Bu, Hitit olabilir, Asur olabilir. Topraklarımıza yapılacak bir taciz olursa kendimizi savunmayı da biliriz. Şimdiye dek öyle bir şey olmadı. Öyle görünüyor ki şimdi de olmayacak."

Her zamankinden daha kalabalık olan salondan Amurapi'nin sözlerini olumlayan sesler duyuluyor. "Olmayacak Yüce Kralımız!" Rahipler, komutanlar, akademisyenler, üst düzey memurlar rahat görünüyorlar. Ulak rahip de rahatlıyor. Bir Hititli olmasına rağmen, Amurapi'nin sözlerinden alınmamış görünüyor. O, şu an sağ olduğunun sevincini yaşıyor. Salon kapısının tokmağı vuruluyor. "Gir!" diyor Amurapi, sert bir ses tonuyla. Kapı açılıyor. Prens Tanhuva ve komutan Sankuta görünüyorlar.

Telaş içinde oldukları her hallerinden belli oluyor. Koşarcasına Amurapi'nin yanına gidiyorlar. Yerlere kadar eğildikten sonra Kralın elini öpüyorlar.

"Nerelerdesiniz? Böyle önemli bir toplantıda sizleri bulamayacaksam neye yarayacaksınız?"

Korkudan birbirlerine bakıyorlar. Gece yaşadıklarını anlatacak değillerdi. Kral olan biteni sonradan öğrense dahi şimdiki sinirli hali olmayacağından affedebilirdi onları. Dik durmaya çalışıyorlar. İçtikleri şarabın etkisi var hâlâ üzerlerinde. Zuzu oldukça yormuş bedenlerini. Belli etmiyorlar.

"Limandaki yüklerin indirilmesi geceye dek sürdü. Tüccarlarla işimiz çok geciktirdi bizi. Eve dönmektense yönetim binasında yatmayı tercih ettik. Size haber vermeliydik. Affedin bizi majesteleri!"

Komutan Sankuta tüm cesaretini toplayıp kuruyor cümleleri.

"Bu konuyu sizinle daha sonra konuşacağız. Çok önemli kararlar almalıyız şimdi. Ugarit'in geleceği söz konusu olan!"

İkili hissettirmemeye çalışarak salonu süzüyor. Devletin tüm ileri gelenleri gelmişler. Demek durum sandıklarından daha önemli.

"Sevgili Babam, Yüce Kralım bilemezdik; özür dileriz! Neler olduğunu öğrenebilir miyiz?"

"Asur kralı Tukulti Ninurta, Karkamış'a saldırıp ele geçirmiş. Bizim kendisine biat etmemizi istiyor."

Amurapi konuşurken ikisi oturuyorlar. Sözlerini bitirince de Hititli rahiple göz göze geliyorlar. Rahip başını sallayarak kralı olumluyor. Komutan Sankuta telaşlanıyor. Şu an en büyük ve en önemli sorumluluğun kendisinde olduğunu anlıyor. Yüzü kızarıyor; fakat dağınık düşüncelerini bir an önce toparlayıp görev üstlenmesi gerekiyor.

"Yüce Kralım! Bir an önce gerekli önlemleri alacağım. Savaşçılarımızı donatıp hazır hale getireceğim. Güvenliği alırken halkımıza hiçbir şey hissettirmemeye çalışacağım. Alacağınız her kararı uygulamaya hazırım."

"Komutan! Biz savaş istemiyoruz. Sen yine her türlü önlemini al ve emirlerimi bekle. Kral Şippulyama'nın atacağı adımlar son kararımızda etkili olacaktır."

Salondaki konuşmalar boyunca sessizliğini koruyan Şimaltu, konuşacakmış gibi hareketleniyor. Önce Kasanu'ya bakıyor ve ayağa kalkıyor.

"Yüce Kralımız!" diye başlıyor. "Asurluların bu denli güçleneceğini ve Karkamış'a ani saldırışını göremedik. İzin verirseniz Karkamış'a gider, barış görüşmelerini başlatıp ticaret kapılarını açtırmaya çalışırım."

"Dediğim gibi Şimaltu, önce Hitit'in durumunu değerlendireceğiz. Acele edersek yanlış bir şey yapabiliriz. Bu da krallığımızı zor durumda bırakabilir!"

"Emredersiniz Majesteleri! Ben ve Kasanu her türlü görev için hazırız."

Kasanu, "Bu görev bizim için zor olmaz majesteleri!" diyor, oturduğu yerden.

"Birkaç gün daha beklemeliyiz. İlk işimiz Ugarit içindeki güvenliği pekiştirmek olsun. Tanrılar yardımcımız olsun. Tapınaklardaki adak ve sunumlarımızı artıralım."

Salonda kısa bir sessizlik oluyor. Bu, toplantının bitişi anlamına geliyor. Amurapi ayağa kalkıyor.

"Ben dahil hepimiz şu andan itibaren sıkı bir çalışma içine gireceğiz. Toplantımız bitmiştir. Farklı bir görüş geliştirirseniz benimle paylaşın. Şimdi gidebilirsiniz."

Salondaki kalabalık hareketleniyor. Önce saray memurları, ardından komutanlar ve sonra da rahipler çıkacak. Çıkış sırası gelen her kişi, kral'ın elini öpüp ayrılıyor. Amurapi bu arada prens Tanhuva ve komutan Sankuta'ya göz işaretiyle çıkmamalarını söylüyor. İkili çaresiz yerlerinde oturuyorlar. Az sonra salonda toplam üç kişi kalıyorlar. Amurapi az önceki sakinliğine hiddet katıyor ve var gücüyle bağırıyor.

"Sınırsız yetkiyle donattım sizleri. Bu ülkenin yönetimi sizin özel zevkinize öncelik tanımaz. Ben sizin nerde ne yaptığınızı biliyorum. Aldığınız nefesten bile haberdarım. Başarılarınız yaptığınız birçok hatayı affettiriyor. Fakat bu sonuncusunun cezasını çekeceksiniz."

Prens ve Komutan ayakta süklüm püklüm bir halde dinliyorlar. Akıllarına ilk gelen, dün gece ortalık bunca sakinken nasıl oluyor da kral her şeyi biliyor. Anlaşılan o ki kral olmak böyle bir şeymiş. İyi bir elin daha iyisi olmakmış. Genlerindeki miras, zekâ anlamında sürekli katlanarak zenginleşiyor. Ugarit'in önemli

bir sırrı bu. Onlar da Ugaritli ve bunu çok iyi anlıyorlar.

"Zuzu! Krallığımıza hizmetini kimse inkâr edemez. Ama o bir Mısırlı ve siz onunla olan ilişkilerinizde sınır tanımıyorsunuz. Gece boyunca yaptığınız her şeyi biliyorum. On gün boyunca saraydan dışarı çıkmayacaksınız. Avluda sadece birbirinizle görüşeceksiniz. Yönetim binasındaki görevinize de son veriyorum. Ras Şamra Akademisi'nin sorumluluğuna veriyorum orayı. Zuzu, ihtiyaç halinde görevine devam edecek ve siz onunla artık görüşmeyeceksiniz!"

"Sevgili Babam... Fakat..."

"Kes sesini Tanhuva! Oğlum olman bizim ilkelerimizi değiştirmez. Benim varisim sensin ve aklının başına gelmesi lazım."

İkili boynu bükük, yüzleri soluk bir halde krala yaklaşıyorlar. Ellerini öpüyorlar. "Emredersiniz Majesteleri!" deyip kapıya yöneliyorlar. Artlarından bakan Amurapi son kez sesleniyor.

"Şarap içebilirsiniz!.."

(15)

Pürüzsüz gökyüzünün masmavi ışıltısı denizle öpüşüyor. Suyun ve göğün birbirleriyle renk alışverişi ortak bir paydada buluşuyor: mavi. Güneşin engelsiz gelen ışını, su yüzeyinde gümüşi parıltılarla maviye ortak oluyor. Derinliklerde yaşayan canlılar, güneşle selamlaşmak için yüzeye doğru hızla yol alıyorlar. Aralarında en tanıdık olanlar: yunuslar. Çevrelerinden sürüler halinde geçen levrekleri görmezden geliyorlar. Birbirlerine ilettikleri ses frekanslarıyla bir araya gelip büyük bir grup oluşturuyorlar. Yine aralarında oluşan bir iletiyle uyumlu danslarına başlıyorlar. Öndeki bir grup yunusun, su yüzeyinin birkaç metre üstüne yükselip tekrar suya dalmalarını diğerleri izliyor. Her yunus kendi yönünde gökyüzüne sıçrayıp dalışını gerçekleştiriyor. Su üstünde sırtları görünür bir şekilde kavisler çizerek yüzüyorlar, türlü şekillere imza atıyorlar. Birkaç mil ötelerinde ansızın deniz yarılıyor. Siyah bir gövde, bir mızrak gibi diklemesine yükseliyor. Gövdenin bitimi üç yunus balığı büyüklüğünde kanadımsı bir kuyrukla sona eriyor. Gövde havada yarım kavis çiziyor ve tüm ağırlığını - kendisinin de eklediği güç çabasıyla- denize gömüyor. Tekrar yarılan denizin tepkisi metrelerce yüksekliğe fırlattığı kalın bir su tabakası

oluyor. Ardından oluşan yapay dalgalar hızlanıyor ve yunusların gösteri alanına doğru köpürerek yol alıyor. Balinanın yaptığı şey düşmanca değil. Sadece bir güç ve gövde gösterisi. Nitekim, oluşturduğu dalgalarla mesajını diğer deniz canlılarına gönderdiğinden emin bir şekilde derinliklere doğru yol alıp gözden kayboluyor.

Balinanın daldığı yerin az ötesinde bir koçbaşı beliriyor. Koçbaşının bakırdan yapılı olduğu, kondurulduğu oldukça uzun ve kalın bir kalasın yavaş yavaş belirginleşmesiyle anlaşılıyor. Koçbaşının denizin üstünde suları yararak ilerleyen büyük bir yelkenli geminin aksesuarı olduğu görülüyor. Yelkenlerinin sayısı normal bir geminin üç katı kadar var. Yaklaştıkça geminin burnunun bu çevrelerde bilinen gemilerin burunlarından oldukça yüksek olduğu fark ediliyor. Geminin sağında ve solunda ona benzeyen birkaç gemi daha beliriyor. Sayıları gittikçe artan gemilerin, dikkatlice bakınca aralarındaki mesafeyi koruma doğrultusunda uyumlu ve belli bir disiplin içinde oldukları görülüyor. Geminin güvertesinden kıçına değin çepeçevre ayakta duran insanlar var. Tamamı zırhlı giysilere bürünmüş. Başlarına taktıkları madeni miğferlerde yarım ay şeklinde boynuzlar bulunuyor. Akdeniz'de bu büyüklükte gemiler yok. Böyle kıyafetleri giyen askerler de yok. Bunlar, Hitit veya Mısır donanmasında rastlananların benzeri dahi değiller. Ege denizinden gelip Akdeniz'e dadanan deniz kavimlerinin ta kendisiydi görünenler. Akdeniz'de ticari, balıkçı, yolcu demeden her gemiye saldı-

rı düzenleyen ve bu gemileri yağmaladıktan sonra içlerindeki insanları hunharca öldüren, onları yakarak denizin derinliklerine gömen korsanlar... "Barbar Deniz Kavmi" korsanları. Bu denli kalabalık donanmaları ilk kez görülüyor. Onlarca geminin bu görünümleri dahi insanın yüreğine korku salmaya yeter. Barbar deniz kavminin donanmasının yönü oldukça belirgin. Kendi güvertelerinden silueti görünen Alaşiya adası.

***

Her zaman yoğunluğuyla bilinen Ras Şamra limanı bugün farklı bir duruma tanık oluyor. Yolcu ve ticari gemiler limandan uzaklaştırılmış, kuytu koylarda demir attırılmıştı. Ugarit savaş gemileri limanda hazır bekletiliyor. Liman çevresinde askeri önlemler sıkılaştırılmış. Savaş gemilerinin hemen yanında, limana en yakın yerde demirlemiş bir Alaşiya teknesi, kendi halinde beşik gibi sallanıyor. Sabahın köründe gelen teknenin yolcuları bir hayli önemli kişiler. Alaşiya kralı Eşurava'nın en yakın danışmanı, Ada'nın güvenlik komutanı ve üç Kraliyet memuru. Limana indikleri gibi doğruca Amurapi'nin huzuruna çıkmışlar. Zamansız gelen konuklar anında Amurapi ile görüştürülmüş. Ellerindeki Alaşiya kralı Eşurava'nın iletisini derhal Amurapi'ye sunmuşlardı. İleti oldukça önemli ve tehlikeli bir durumdan söz ediyor. Barbar deniz kavimlerinin donanması Alaşiya'yı kuşatmış durumdaydı. Barbarlar her an karaya inip Ada'yı işgal edebilirlerdi.

Bu nedenle Ugarit'in hali hazırda ne kadar savaş gemisi varsa Alaşiya Adası'na gönderilmesi mutlak bir ivedilik kazanmıştı. Alaşiya kralı Eşurava'nın isteği buydu.

İletiyi okuyan Amurapi, bir hafta önce toplamış olduğu kraliyet'in tüm ileri gelenlerine haber salmış ve toplantı salonuna çağırmıştı. Çağrılanlar arasında cezalı olan oğlu Tanhuva ve komutan Sankuta da vardı. Ugarit bu kez gerçek bir tehlikeyle karşı karşıyaydı. Ortada bir ölüm kalım sorunu vardı ve bu sorun toplantılarla giderilebilecek bir sorun değildi. Kaçınılmaz savaş kapıda görünüyordu.

Limanda güvenlik adına ne varsa aldıran Amurapi'nin toplantısı sürüyor. Gelen konuklarla sürdürülen konuşma tartışmaya dönüşüyor.

"Bakın, tekrar söylüyorum. Majeste Eşurava ve siz de biliyorsunuz ki savaş gemilerimi savaş arabalarıyla birlikte Lukka'ya[9] gönderdim. Elimde iki savaş gemisi kaldı ve bunları Ugarit dışına göndermeme imkân yok. Bahsettiğiniz barbarların donanması Alaşiya'yı kuşatmışsa ben bu gemileri göndersem dahi Ada'ya ulaşmadan denize gömerler onları. Umudumuz Hitit donanmasının bir an önce Alaşiya'ya varmasıdır. Her zaman olduğu gibi tanrılar bizden yana olacaktır. Unutmayınız ki Babamız Şippulyama daha önce bu barbar deniz kavmini Akdeniz'in derinliklerine gömmüştür.

---

9 Likya: Anadolu'nun Teke Yarımadası'nı kapsayan antik bir bölgedir.

Şimdi de gömecektir ve hatta köklerini kurutacaktır."

"Majesteleri! Lukka'ya ulak gönderemedik. Oradaki durumu da bilmiyoruz. Babamız Şippulyama ve Hitit donanmasıyla ilgili yeni bir şeyden haberdar değiliz. Öyle görülüyor ki kıstırılmış durumdayız. Tek umudumuz, sizin dediğiniz gibi Hitit donanmasının yola çıkmış olması ve bir an önce Alaşiya'ya varmasıdır."

"Dagan ve Baal tapınaklarımızda rahipler, rahibeler törene başladılar. Tanrılarımız, dualarımız ve adaklarımız karşılığında bizleri bu zor durumdan kurtaracaklardır. Birazdan tapınaklara gidip dua edeceğiz biz de."

Amurapi ayağa kalkıyor. Tanhuva ve komutan Sankuta'yı yanına çağırıyor. Limandaki güvenliği kontrol etmeleri için hemen gitmelerini istiyor. İkili affedilmenin ve görevlendirilmenin sevinciyle hızla salondan çıkıyorlar ve limana gidiyorlar. Salondakiler Amurapi ile birlikte sarayın bitişiğindeki, yan yana inşa edilmiş olan Dagan ve Baal tapınağının yolunu tutuyorlar.

***

Limanda küçük bir kalabalık hararetle bir şeyleri tartışıyor. Birkaç kişinin el kol hareketlerinden, istediklerinin kabul edilmesi vurgulanıyor. Tanhuva ve komutan Sankuta olumsuz anlamında işaretlerle karşılarındakileri yanıtlıyorlar. Tartıştıkları grubun sözcüsü Hadar, isteklerinde oldukça ısrarlı.

"Majesteleri! Komutan! Bizler buraya göç etmiş olabiliriz. Sizler bizi kalıcı olarak bağrınıza bastınız. Biz bu topraklarda yedik, içtik. Çocuklarımız bu topraklarda doğdular. Bize düşen görev, sizinle birlikte her tehlikeye karşı ortak hareket etmektir. Hem bu, yalnız bizim verdiğimiz bir karar değildir. Rab Yehova'nın emri de bu yöndedir. Üzerinde yaşadığımız toprakları korumak bize emredilmiştir. Musa'nın Rab'inden aldığı ve bize ilettiği mesaj bunu emretmektedir. Lütfen isteğimizi kabul ediniz."

"Peki Hadar! Şimdi ne istiyorsunuz?"

"Majesteleri, biz savaşabilecek durumda olan kırk beş yetişkiniz. Bizleri her türlü savaş araçlarıyla, giysilerle donatınız. Gücümüz yettiğince barbar kavimlere karşı savaşmak istiyoruz!"

Komutan Sankuta'yı bir utanç duygusu sarıyor. Şimdiye değin hep şüpheyle yaklaştığı bu İbrani hamalın, şu an söyledikleri onu oldukça şaşırtıyor. Gerçi istihbarat raporlarında onlarla ilgili olumsuz bir bilgiye rastlanmamıştı. Kendi hallerinde çalışan, alınlarının teriyle kazandıklarını harcayan, malın ve servetin fazlasında gözleri olmayan bu küçük topluluktan devlet ve toplum adına bir zarar görülmemişti. Şimdi, bu ülkenin savunmasına bir savaşçı olarak katılmak istiyorlar. Üstelik bunu gerekçelendirmelerinin bir ayağını da inançlarına bağlıyorlar. İnandıkları Rab Yehova'nın emriyle Musa'ya iletilen mesaj... Oysa bu çevrelerde, bu geniş topraklarda nice kavimlerin hainliklerine tanık olmuşlardı. Komutan San-

kuta, Tanhuva'ya bakıyor. Savunmanın baş sorumlusu olarak onun da onayı gerekiyor. Tanhuva durumu anlıyor. Hadar'a yanaşıyor. Elini tutup avuçlarının içine alıyor.

"Hadar, bizleri oldukça şaşırttın. Eğer isterseniz diğer kavimler gibi davranabilirsiniz. Fakat anlaşılan o ki çok kararlısınız. Şimdi sizinle ilgilenecek bir asker göndereceğim. Karargâha gideceksiniz. Savaş gereksinimlerinizi alacaksınız. Umut ederiz ki bunları kullanmaya gerek kalmaz. Her şeye rağmen limanın savunmasında görevlendirileceksiniz. Tanrılarımız ve Rab'in bizi ve sizleri korusun!"

Hadar avuç içindeki eline diğer elini koyuyor. Bir anlaşmanın kutlanması anlamında tokalaşıyorlar. Aynı tokalaşmayı Sankuta ile de gerçekleştiriyor.

"Majesteleri! Komutan! Ben ve arkadaşlarım sizlere teşekkür ediyoruz. Bizler elimizden gelen her şeyi yapacağız. Vereceğiniz görev başımızın üstünedir!"

Hadar arkadaşlarına dönüyor. "Diğer yakınlarımıza da haber verelim. An itibarıyla görevliyiz. Rab'imiz bizlere Musa'nın gücünü versin. Gidelim arkadaşlar."

Hadar ve arkadaşları oturdukları mahalleye giderken arkalarından bakan iki çift göz buğulanıyor.

***

Amurapi ve sarayın ileri gelenleri Dagan tapınağına girerken tapınağın çevresinde dua etmek için gelen insanlar, bir saygı gösterisi

olarak onları alkışlıyorlar. "Yaşasın majesteleri! Tanrılar korusun sizleri!" Kral kısa süren bir gülümseme ve el sallayışıyla selamlıyor onları. Tapınağın içindeki özel sunak bölümüne geçiyorlar. Rahipler, rahibeler kendilerine ait olan yerlere geçiyorlar. Karkamış'tan gelen Hititli rahip, Kral'a yanaşıyor.

"Majesteleri, ben bir Luhal'ım.[10] Karaciğer falına bakarım. İzniniz olursa sizin ve Krallığınız adına fal bakmak istiyorum." diyor.

Amurapi elini rahibin sırtına vuruyor. "Duadan sonra fal bakacak rahibim var. Bu konuda uzman bir Hititli olarak şimdi görevi sana veriyorum." Amurapi'nin olumlu yaklaşımı rahibi sevindiriyor. Kendini yetkilendirilmiş bir saray görevlisi gibi gözüne kestirdiği memurlardan birini yanına çağırıyor.

"Majesteleri için en besili, en temiz koyunu getirmenizi rica ediyorum." diyor.

Memur şaşkınlık içinde krala bakıyor. Kral bakışlarıyla rahibin sözlerini olumluyor. Tören rahiplerinin yanına giden memur, onlara kral'ın isteğini iletiyor. Belli edilmeyen telaşla kısa bir koşuşturma sonunda oldukça besili, yünleri pırıl pırıl, boynuzlu bir koç Amurapi' nin ayaklarının dibine getiriliyor. Yerlerinde hazır bekleyen rahipler ve rahibeler, Şimaltu' nun lirinin tellerine dokunmasıyla birlikte duaya başlıyorlar. Şimaltu'nun lirine diğer müzik aletleri eşlik ediyor. Dua bir şarkı gibi müziğin ritmine uyum sağlıyor. Anlamlı, uğultulu, alçalan, yükselen sesler orada bulunanların tüyle-

---

10 Kâhin, sihirbaz, ciğer ve talih falcısı.

rini diken diken ediyor. Müziğin ritmini Kasanu yönlendiriyor. Giydiği rahibe kıyafetiyle hem çalanlara nota veriyor hem de duanın -şarkının- bazı yerlerine sesli olarak eşlik ediyor. Sonunda her dua töreninde olduğu gibi inleyen seslerle müziği sonlandırıyor.

Geleneksel sessizliğin ardından Amurapi ayaklarının dibindeki koçun boynuzlarından tutuyor. Hitit rahibi görev yetkisini almak için karşısında duruyor. Amurapi elini koçun sırtında gezdiriyor. Bembeyaz, tertemiz yününü okşuyor. "Ben Ugarit Kralı Amurapi!" diye söze başlıyor. "Bu koçun tanrılar huzurunda kurban edilmesini ve yine tanrılar tanıklığında iç organlarına bakılıp Krallığımızın geleceğine dair işaretler alınmasına razıyım. İşaretler tanrıların isteğidir. Onları değiştirmek haddim değildir!" diyerek bitiriyor.

Hititli rahip koçu kesim yerine götürüyor. Diğer rahiplerin yardımıyla yere yatırarak kesilmeye hazır hale getiriyor. Rahip, kendisine uzatılan oldukça keskin bir bıçakla, dualar eşliğinde koçu boğazlıyor. Yanı başında bulunan iki kasap, koçu, derisini yüzmeden boğazından kuyruğuna değin ikiye ayırıyor. Koçun iç organlarını net görünecek hale getirince de hemen taşıyıp kralın ayağının dibine seriyorlar. Olan biteni sessizce izleyen kral'ın kulakları Hititli rahibin söyleyeceği sözlere odaklanıyor. Rahip elini koçun safra kesesine atıyor. Birkaç kandamlasını temizliyor. Koçun safra kesesi zarla kaplı. Safra kesesinin yüzeyinde bir koyuluk var. Ortasında çizgi halinde daha koyu renkte bir uzantı var. Rahibin gözleri açılıyor.

Parmaklarının hafifçe titremesine engel olamıyor.

"Majesteleri! Tanrıların huzurundayız ve gördüklerimi dosdoğru söylemek zorundayım."

"Söyle rahip! Neler görüyorsun?"

"Majesteleri, safra kesesinin verdiği işaret iyi değil. Bu topraklar büyük bir ordunun saldırısına uğrayacak! Yine söylemek zorundayım, askerleriniz yenilgiye uğrayacaklar."

Rahip elini koçun karaciğerine indiriyor. Safra kesesinde yaptığı gibi kandamlacıklarını temizliyor. Koçun sıcaklığını ve seğirmesini hissediyor. Ciğerin kalın olan üst kısmı seğirmenin veya dokunmanın etkisiyle yukarı doğru çevriliyor. Bunu gören rahip, belirgin bir şekilde irkiliyor. Ciğerdeki bu görüntünün olumsuz olduğunu anlıyor hemen.

"Karaciğer olumsuz tepki verdi Majesteleri!"

Rahip bu kez başını kaldırmadan söylüyor sözlerini. Gözlerini koçun bağırsaklarında gezdiriyor. Gözleri parlıyor. Bir umut ışığı yakalıyor. Başını kaldırıyor. Bu kez Amurapi ile göz göze geliyor. "Bir umut var Majesteleri! Bağırsak kıvrımları oldukça düzgün. Bu, olumlu bir işarettir. Tanrılarımız bizi yalnız bırakmayacaklardır."

Bir sessizlik çöküyor ortalığa. Sessizlik daha da derinleşiyor.

"Saldırıyı engelleyebilecek miyiz?" diyor titrek bir sesle Amurapi.

"Tanrılarımıza gün boyu dua edelim. Onları hoşnut ve ikna etmeliyiz!"

"Ne gerekiyorsa yapılacaktır!"

Amurapi rahiplere dönüyor. "Her iki tapınakta akşama değin dua edilecek! Her zamankinden fazla adak sunulacak! Hazinemizin en değerli mücevherleri hediye edilecek!" Korku ve asabiyetin verdiği bir ton vardı sesinde.

(16)

Ras Şamra limanı oldukça hareketli. Zırhlarını giyinmiş askerlerin gözleri ufukta geziniyor. Sabah saatleri olmasına rağmen hava oldukça sıcak. Esinti yok ama dalgalar limandaki kayaları aşıyor. Deniz bir sallantı içinde. Önceki gün limanda demirlenmiş olan iki savaş gemisi erkenden açıklara doğru yol almış. Denizde siluetleri görünecek şekilde görüş uzaklığındalar. Tanhuva ve komutan Sankuta arada bir ellerini gözlerine siper ediyorlar, görüş alanlarında görmek istemedikleri şeyleri görmemek için dua ediyorlar.

Dalgaların aralığı sıklaşıyor. Limanda öncekilerden daha yüksek olan kayaları aşmaya başlıyor. Ugarit gemilerinin üç beş mil ötesinde koçbaşları görünüyor. Koçbaşlarının takılı olduğu gemilerin gövdeleri büyüyor. Yabancı gemiler, limandaki askerler tarafından da görülmeye başlıyor. İstenmedik bir durum yürekleri ağza getiriyor. O ana değin görünmeyeceklerine inandıkları gemiler çıplak gözle görünüyor. Koçbaşlı gemiler kan kokusu almış deniz yaratıkları gibi görünüyor limandakilerin gözlerinde. Gemilerdeki askerlerin vahşi ve gaddar oldukları önceki eylemlerinin söylencelerinden beyinlere kazınmış. Zaten kendilerine

verilen ad dahi böyle bir imge yaratmaya yeterli: "Barbar Deniz Kavmi!"

Koçbaşlı gemilerin sayısı yediye yükseliyor. Gemilerin üç tanesi hızlarını artırıyor. Ugarit gemilerinin ortasına giriyor. Böylelikle iki savaş gemisinin birbirleriyle bağlantılarını kesiyor. Ugarit gemilerinden atılan oklar onları durduramıyor. Bağlantıları kesilen gemiler, koçbaşlı diğer dört gemi tarafından kuşatılıyor. Aynı anda barbar gemilerinden fırlatılan okların ardı arkası kesilmiyor. Öyle ki gemiler tıka basa korsanlarla dolu. Kalkanlarına savunmaya yatan Ugarit askerleri kısa bir süre sonra havada uçan ateş toplarıyla şaşkına dönüyorlar. Barbarlar, ikinci hamlelerini, uçları yanıcı malzemelerle bezenmiş okları ateşle tutuşturarak fırlatmaya başlıyorlar. Ateşli oklar saplandıkları ahşaplarda yanıyor. Kalkanlarının ardında, savunmadan çıkıp okları söndürmeye çalışan birkaç Ugarit askeri sırtlarına, boyunlarına yedikleri oklarla oldukları yerde devriliyorlar. Savunmadan çıkmanın ölümcül bir tehlike olduğunu anlayan askerler, siperlerden seyrek de olsa ok fırlatarak karşılık veriyorlar. Ateşli ok yağmurun altında telaşa düşen askerler gök gürültüsünü andıran bir ses eşliğinde büyük bir sarsıntı geçiriyorlar. Her biri siperlerinden kopup metrelerce uzağa savruluyor. Ugarit gemilerini bu denli sarsan, barbarların gemilerinin koçbaşları oluyor. Ugarit gemilerinin gövdelerini hedefleyen koçbaşları bindirdikleri gemileri iç kısımda darmadağın ediyor. Geminin içindeki yangını söndürme olanağı bulamayan Ugarit askerleri, tahmin ettikleri

son hamle için toparlanmaya çalışıyorlar. Kalkanlarını ve palalarını sımsıkı kavramaya koyulurken barbarlar kendi gemilerinin dört bir yanından fırlattıkları kancalarla Ugarit gemilerinin gövdesine yanaşıyorlar. Yüksekte kalan barbarların kolayca hedefi olan askerler bir bir vuruluyorlar. Askerler can derdindeyken korsanlar hızla gemilerine atlamaya başlıyorlar. İnanılmaz çirkin ses tonlarıyla attıkları naralar kulakları deliyor. Kendini toparlayıp savaş düzenine geçen az sayıda asker, pala ve gürz darbeleriyle birkaç barbarı yere seriyor. Kendilerine hırsla saldıran diğer barbarlar da kanlar içinde kalıyorlar. Durumu gören okçu barbarlar, yüksekten hedeflerini kolayca belirliyorlar. Ok yağmuru altında kalan Ugarit gemilerinin her ikisinde de aynı durum gerçekleşiyor. Oldukça kalabalık olan korsanlar kendileri için az olmayan kayıplar veriyorlar. Ugarit gemilerinden böyle güçlü bir direnç beklemiyorlardı. Kayıplarından doğan bir kin ve hırsla daha güçlü naralar atıyorlar, sağ kalan askerlerle birlikte ölü askerleri de doğramaya başlıyorlar. Gemilerde tutuşan ahşapların alevi yükselmeye başlıyor. İşlerini tamamlayan barbar korsanlar Ugarit'e girmenin ilk engelini aşmanın sevinciyle naralar atıyorlar. Ateşin yelkenlere ulaşmasıyla birlikte hemen gemilerine çıkıyorlar. Çıkmadan önce de atmış oldukları kancaları söküp kendi gemilerine çekiyorlar. Korsanlar kendi gemilerine çıktıklarında cayır cayır yanan Ugarit gemilerinden uzaklaşıyorlar. Şu an için yapacakları tek iş var. Uzaktan gemilerin yanışlarını ve sonradan suya gömülmeleri-

ni keyifle izlemek. Yağmalanacak asıl yer, karşılarında duran Ugarit'ti. İşlenmiş mücevher ve madenin kaynağı Ugarit!

Limandaki askerler denizdeki bu savaşı dehşet içinde izliyorlar. Kendi gemilerinin ateşler içinde birazdan denize gömülecek olmasının kaçınılmaz olduğunun farkındalar. Yenilginin beklentisi içindeydiler ama bu denli kısa sürede olacağını akıllarına dahi getirmemişlerdi. Tanhuva ve komutan Sankuta askerlerin morallerinin çöküşte olduğunu görüyorlar. Sarayın temsilcileri olarak hızla önlere doğru çıkıyorlar.

"Askerler! Gördüğünüz gibi bizden oldukça güçlü bir deniz gücüyle saldırdılar. Gemilerimizdeki askerler kahramanca savaştılar ve teslim olmadılar. Biz onlardan daha güçlüyüz. Karaya inemeyecekler. Bu barbarların hepsini öldüreceğiz!"

Tanhuva korkusuz görünümüyle askerlerin kafa karışıklığını dağıtıyor. Bir süredir donuklaşan askerlerde hareketlilik gözleniyor. Ellerindeki savaş aletlerine sıkıca sarılıyorlar.

"Nice büyük kralların dokunmadığı bu toprakları çapulcu barbarlara bırakacak değiliz. Ey cesur Ugarit askerleri! Unutmayın, tanrılar her zaman bizlerden yana olmuştur. Bu alçak kavme haddini bildirmek, tanrıların bizlere verdiği bir görevdir. Tanrıların bizden istediği budur! Tanrıları hoşnut edeceğiz. Barbarların buralara ilk ve son gelişleri olacak. Ugarit ordusu tanrıların ordusudur!"

Komutan Sankuta'nın konuşması askerleri biraz daha cesaretlendiriyor. Tüm silahlar havaya kalkıyor.

"Yaşasın Ugarit! Yaşasın Majesteleri! Barbarlara ölüm!"

Askerlerin attıkları sert ve gür sloganlar saraya dek ulaşıyor.

"Okçular, siperlere! Atış menziline girdikleri an emri beklemeden fırlatın okları. Nefes dahi alamasınlar!"

Komutu alan okçular limanın iki yanındaki okçu siperliklerine yerleşiyorlar. Pala ve gürz kullanmada usta olan savaşçılar, okçuların gerisinde bir düzen içinde yerlerini alıyorlar. Ellerinde normal büyüklükte olan savaş kalkanlarıyla birlikte yarım insan boyundaki kalkanlarını önlerine yerleştiriyorlar. Barbar okçularının fırlatacağı oklardan korunmanın en iyi yolu bu. Limana çıkmaları halinde ise pala ve gürzlerini kullanma ustalıklarına güveniyorlar. Öyle ki onlarca yıldan bu yana hiçbir savaşa katılmamalarına rağmen, birliklerinde okçuluk, süvari ve yakın dövüş tekniklerini ara vermeksizin öğrenmişler. Rehavete kapılmadan pala ve gürz kullanma ustalıklarını geliştirmişlerdi. Her ne kadar barış içindeyseler de bağlı oldukları krallıklar sürekli savaş içindeydiler.

Tanhuva ve Komutan Sankuta komutlarının yerine getirildiğini gördükten sonra Kral Amurapi'ye durumu rapor etmek üzere hızla limandan ayrılıyorlar. Liman çıkışında Hadar' la karşılaşıyorlar. Hadar adamlarını askerlere yardımcı olabilecek işlerde görevlendirmiş,

kendisi de palasını kuşanmıştı. Komutan duraklıyor.

"Rab'ine dua et Hadar! Bu savaşta barbarlar kahrolsun!"

"Rab'imizin dileği neyse o olur Majesteleri."

"Umarım hakkımızdaki dilekleri olumludur."

Komutan kendisini beklemeyen Tanhuva'ya yetişmek için hızlanıyor. Hadar'a dönüyor. Son olarak; "Tanrılar bizimledir Hadar. Barbarlar cezalarını bulacaklar." diyor.

Kral Amurapi, Sattivaza'yı rahibelerin yanında bırakıp saraydan ayrılmış. Danışmanlarıyla birlikte limandaki yönetim binasında Tanhuva ve Sankuta'yı bekliyor. Binanın üst katından limanda olan bitenin tamamını görmüştü. İki savaş gemisinin yakılıp askerlerinin hunharca öldürüldüğünü anlayınca kara savaşının kaçınılmaz olduğunu o da anlıyor. Şimdi hayatının en büyük sınavını verecek. Atalarının kendisine barış ve huzur içinde teslim ettiği Ugarit'i aynı şekilde kendi oğluna teslim edebilecek miydi?

Asur Krallığı'nın bağlılık beklentilerini kendi lehine çevirmeyi planlarken bu barbar kavmin beklenmedik saldırısı her şeyi altüst etmişti. Her şeye rağmen içinde bir umut kırıntısı vardı. Tanrıları küstürecek bir şey yapmamıştı. Onları hoşnut etmek adına halkıyla birlikte gereken şeyleri eksiksiz yerine getirmişti. Ama aklının bir köşesinde kazınmış karaciğer falının gösterdikleri onu kuşku içinde bırakıp huzursuz kılmıştı. Bununla birlikte falın bir

kısmı olumluydu. Olumlu yönden bakmalıydı gelişmelere. Zor da olsa kendini buna inandırmalıydı.

"Biz geldik baba!" Tanhuva koşarcasına babasının yanına gidiyor. Ellerini öpüyor ve sarılıyor.

"Savaş düzenini aldık majesteleri!" diyor, Sankuta.

"Gördüm komutan! Kazanabilecek miyiz?"

Sorusunda biraz umutsuzluk belirtisi var. Komutan bunu anlıyor.

"Majesteleri, askerlerimizin morali oldukça yüksek. Bu savaşı kazanacağız. Biz askerlerimizi hep bugünler için sürekli eğitimde tuttuk. Barbarların karaya çıkmalarına izin vermeyeceğiz."

Amurapi derin bir nefes alıyor. Beklediği yanıtı almıştı.

"Okların tümünü limandaki okçulara gönderin. Bu savaşın ilk etabında en etkili silahımız oklardır. Umarım diğer silahlarımızı kullanma gereği duymayız."

"Duysak bile yine biz kazanacağız. Majesteleri, askerlerimiz pala ve gürz kullanmada Hititler'den dahi daha ustalar. Gerekirse süvarilerimiz de savaşa katılacaktır."

Amurapi pencereye yöneliyor. Limanda koşturmaca sürüyor. Okçular mevzilerindeydi. Savaş arabaları malzeme ve asker taşıma işini bitirmiş, denizden gelebilecek okların menzili dışına konuşlanmışlardı. Arabaların çevresinde pala ve gürzlerini kuşanmış yüzlerce zırhlı asker, olası bir kara savaşı için bekliyor. Kral kendisinin de savaş alanında olduğunu gös-

termek ve askerlere moral vermek için limana inme zorunluluğu duyuyor.

"Tanhuva! Komutan! Limana iniyoruz!" diyor, emredici ses tonuyla.

"Emredersiniz majesteleri!"

Ugarit gemilerinin yanan son parçaları da denize gömülüyor. Korsan filo, rotasını kente yöneltmiş, denizi yara yara hızla geliyor. Gemideki barbar askerlerin görüntüleri belirginleşiyor. Attıkları naralar kıyıya uğultulu ses şeklinde yansıyor. Sankuta ve onun görevlendirdiği komutanlar okçu grupların başında, saldırıya hazır bir şekilde bekliyorlar. Gemilerin oluşturduğu dalgalar gittikçe büyüyor. Liman ve çevresindeki kayalara hızla çarpıyor. Bembeyaz köpükler uçuşarak okçulara dek ulaşıyor. Amurapi ve Tanhuva'nın limana inip askerin içine karışması ve yaptıkları konuşma, askerlerde tanrısal bir etki yaratmış. Barbarlar bozguna uğratılıp denize gömülecekti.

Gemilerin gövdesi büyüdükçe büyüyor. Güverte ve çevrelerinin zırh görevini gören yüksek kalkanlarla korunduğu görülüyor. Kalkanların arasındaki boşluklardan başlarında boynuzlu miğfer bulunan, oldukça iri gövdeli korsanlar görünüyor. Ellerindeki okları fırlatma hazırlığı içinde oldukları anlaşılıyor. Nitekim bir anda gemilerden havalanan yüzlerce ok limanı hedefliyor. Okların çoğu liman ve çevresine varmadan dalgalar içinde kayboluyor. Bir kısım ok, karadaki okçuların kalkanına çarpıp yere düşüyor. Komutan Sankuta, bu ilk saldırının kendileri için de hücum etmenin belirleyici etken olduğunu belirliyor. Gemilerin

biraz daha yanaşmasını bekliyor ve diğer komutanlara dönerek işaretini veriyor. Tüm komutanların aynı anda verdikleri emirle karadan fırlatılan okların tamamı hedeflenen gemilerin içlerine düşüyor. Düşen okların etkisinin olmadığı, karşı okların anında kendilerine doğru atılmasıyla belli oluyor. Ok atışlarının yoğunluğu, okların havada birbirine çarparak kırılmasına neden oluyor.

Amurapi ve danışmanları soluksuz bir şekilde atılan okları, savaş arabalarının güvene alınmış bir yerinden izliyorlar. İçlerine yavaş yavaş sinen korkuyu yansıtmamaya çalışıyorlar. Çevrelerindeki rahipler duaya durmuşlar, tanrılarından zafer dileklerinde bulunuyorlar. Gemilerden atılan okların hızı, çarptıkları kayalar ve kalkanlardan çıkardıkları seslerle belirginleşiyor. Bu, gemilerin limana biraz daha yaklaştıklarının işareti. Karadaki okçu mevzilerinden bağırtı ve inleme sesleri geliyor. İsabet alan birkaç Ugarit askeri oldukları yerde kıvranıyor. Amurapi lojistik yardım birliğine dönerek bağırıyor.

"Yaralanan okçularımız var. Onları derhal mevzi dışına çıkarın!"

Arabaların arka taraflarında bulunan askerler birkaç grup oluşturuyorlar. Her grubun önünde, ellerinde oldukça geniş ve uzun kalkanları taşıyan askerler koruma olarak yerlerini alıyorlar. Ellerindeki sedyelerle hızla harekete geçen gruplar yaralı okçuların bulundukları yere doğru koşarak harekete geçiyorlar, oklanan askerlerin bir an önce mevzi dışına taşınmaları ve yaralıların tedavi edilmeleri

gerekiyor. Bir grup rahip, Amurapi'nin bulunduğu yere geliyor.

"Majesteleri, başrahibimiz olarak saraydaki tapınaklara gitmeniz gerekiyor. Tanrıların beklentisi, sizin onların huzurlarında olmanızdır."

Amurapi itiraz etmiyor. Tanrıların istediği her şey yerine getirilmeli. Kral ve danışmanlarla birlikte orada bulunan rahip ve rahibeler arabaların oluşturduğu bir konvoyla sarayın yolunu tutuyorlar. Saraya dek giden yolda, savaşın sonucunu merak eden yaşlılar, kadınlar ve çocuklardan oluşan kalabalığın; "Yaşasın majesteleri, yaşasın Ugarit askerleri!" şeklinde attıkları sloganlar ve alkışlar içinden geçiyorlar. Baal ve Dagan tapınaklarının çevresinde sadece kadınlar bulunuyor. Onlar da cephede savaşan askerler için yemek yapmakla görevlendirilmişler. Yer ocaklarının üzerine oturtulmuş büyük kazanlardan duman tütüyor. Kral ve çevresindekiler hızla tapınağa giriyorlar. Bayram ve törenlerde olduğu gibi savaş dönemlerinde başrahip görevini yerine getirmek Amurapi'ye düşüyor. Tanrılara adak sunmak, heykellere hediyelerini vermek ve dua etmek Amurapi'nin öncülüğünde sürüyor.

Korsan gemileri limana oldukça yakınlaşıyor. Gemilerden kesintisiz olarak süren ok atışları karadaki askerlere nefes aldırmıyor. Ugarit askerleri en küçük açıklarında dahi hedef olmaktan kurtulamıyor. Karada, yaralı ve ölü sayısı anbean artıyor. Korsanlar saldırılarının son aşamasına geçiyorlar. Ateşli oklar, liman ve çevresindeki okçuları mevzilerinden

çıkarıp hedef haline getirmeyi amaçlıyor. Korsanlar amaçlarına ulaşmış durumdalar. Karadan atılan ok sayısı oldukça azalıyor. Karadaki kargaşa ve dağınıklığın fırsatından yararlanan üç gemi, diğerlerine göre hızlarını artırıyor. Gemilerden biri limanın ön ucuna, diğer ikisi ise limanın sağ ve sol kesimine yanaşmayı hedefliyor. Ateşli okların liman ve çevresini hedefleyip orada bulunan okçu birliklerini kaçırtmaları korsanların işini kolaylaştırıyor. Hedefledikleri noktaya iyice yaklaşan gemilerin gövdelerinden yukarıdan aşağı doğru kapaklar açılıyor. Kapaklar tamamen açılıp limana bindiğinde, gemilerden karaya çıkma koridoru açılmış oluyor. Gemilerdeki okçuların korumasında, koridorun ucundaki korsan askerler hızla limana çıkıyorlar.

Korsanların limana çıkışlarını gören Ugarit kara savaşçıları, arabalarını limana doğru sürüyorlar. Korsanların korkusuzca limanda hızla ilerlemeleriyle yakın dövüşün başlaması gecikmiyor. Gürzünü ilk kullanan bir Ugarit askeri oluyor. Bir barbarın kalkanına indirdiği gürzün şiddetiyle kıvılcımlar sıçrıyor. Darbeyi yiyen korsan, kırılan kolunun verdiği acıyla canhıraş bir bağırtıyla yere seriliyor. Gürzü kullanan Ugaritli, kendisiyle birlikte dövüşe ilk katılan birkaç askerle korsanların ortasına dek ilerliyor. Ellerindeki pala ve gürzleri yakın dövüşün en ince teknikleriyle kullanarak barbarların ilk kayıplarını verdirip ilerlemelerini durduruyorlar. Güvertedeki okçu barbarlar, tüm oklarını bu Ugarit askerlerine yönlendiriyorlar. Kalkanıyla kendini korumak için siper alan

ilk gürzü kullanan Ugarit askerinin gürz tutan eli gevşiyor. Yediği pala darbesiyle omzunda derin bir yara oluşuyor. Yere düşen palasını diğer eliyle almaya çalışıyor. Sırtına yediği gürz darbesiyle yere yığılıyor. Son nefesini verirken dudaklarından "Yehova!" sözcüğü çıkıyor. Hadar'ın öldüğünü gören arkadaşları onu vuran korsanı gürz darbeleriyle öldürüyorlar. Gemilerden çıkan korsanların ardı arkası kesilmiyor. Liman yol boyunca madeni sesler, kıvılcımlar, nara ve bağırışların ortasında denize düşen askerler, kopan kol ve bacaklar, gürz darbeleriyle suratı parçalananlar ayaklar altında, kan havuzunda yüzüyorlar.

Limanda savaş sürerken denizdeki diğer korsan gemilerden filikalar indiriliyor. Filikalardaki barbar savaşçılar yine okçuların korumasıyla kayalıklara çıkıyorlar. Siperlerde bulunan Ugarit okçularını çok kısa bir sürede alt edip tamamını öldürüyorlar. Okçu tehlikesini ortadan kaldıran korsanlar, her iki taraftan limanı kuşatıyorlar. Kuşatılan Ugarit askeri iki cephe daha açmak zorunda kalıyor. Bu durum limana ilk çıkan korsanların elini güçlendiriyor. Saldırılarını, attıkları iğrenç naralarla artırıyorlar. Limanın kara kısmındaki birliğe komuta eden Sankuta ve Prens Tanhuva'nın kendilerini kuşatan korsanlara karşı giriştikleri karşı saldırı boşa çıkıyor. Gemilerden inen korsan sayısı, tahminlerinden oldukça fazla ve beklediklerinden daha donanımlı. Miğferleri boynuzlu barbarların, vahşi hayvanlar gibi saldırılarının ardı arkası kesilmiyor. Verdikleri kayıpların yerine fazlasıyla savaşçı çıkıyor fili-

kalardan. Sırt sırta vererek savaşmayı yeğleyen Tanhuva ve Sankuta'nın kendilerine yanaşan her barbarı gürz darbeleriyle saf dışı bırakmaları, korsanlara komuta eden caninin gözünden kaçmıyor. Elini kaldırarak korsanlara bir şeyler söylüyor. Yabancı, garip bir dil kullanıyor. Buralarda konuşulan hiçbir dile benzemiyor. Korsanların iki grup oluşturup Sankuta ve Tanhuva'nın çevrelerini sarmalarından özel bir komut aldıkları anlaşılıyor. Tanhuva ve Sankuta kendilerine yaklaşan barbarları bir hamleyle püskürtüyorlar. Saldırganlar kalabalıklaşıyor. Gürz sallamaktan yorgun düşen ikili yedikleri pala darbeleriyle yere seriliyorlar. Doğrulma çabası içindeyken sırtlarında gümleyen gürzler bedenlerini cansız yere seriyor. Bununla yetinmeyen barbar komutan hırsla palasını kaldırıyor. Birer darbeyle başlarını cansız bedenlerinden ayırıyor.

Ugarit askerleri kayıpların önüne geçemiyorlar. Kalabalık barbarlar karşısında çözüldükçe çözülüyorlar. Yenilginin kaçınılmaz sonunu ölümleriyle getiriyorlar. Demir ve çelik şakırtıları gittikçe azalıyor. Yerleri çoğunluğu Ugarit askerlerinden oluşan ölüler ve yaralılar kaplıyor. Barbarlar fark ettikleri yaralıların başlarını birer pala darbesiyle bedenlerinden ayırıyorlar. Sağ kalan az sayıdaki Ugarit askerleri, üzerlerindeki yükü atarak savaş alanından sıyrılıyorlar. Bindikleri arabalarla hızla sarayın yolunu tutuyorlar. Savaşacak asker bulamayan barbarlar palalarını kınlarına geçiriyorlar. Limandaki tüm cesetleri sürükleyerek denize atıyorlar. Bunu son aşamada yapacakları yağ-

manın gemilerine taşınmasının kolaylığı için yapıyorlar. Asıl hedefleri saray ve tapınaklardaki değerli mücevherler. Savaş alanında zarar görmemiş savaş arabalarına el koyup yorgunluklarını atmak için bekliyorlar. Onlar için her şey yolunda gidiyor. Karşılaşacakları en büyük direnişi kırmışlardı. Verdikleri kayıp az değildi; fakat onlar için asıl önemli olan az sonra elde edecekleri ganimetti. Limanı cesetlerden temizledikten sonra kümeler halinde bir araya geliyorlar. Üstlerini başlarını düzenlemek ve hafif yaralıları gemilerinde tedavi etmek için zamana gereksinimleri vardı. Soluklanıyorlar.

***

Barbarlar onlarca Ugarit savaş arabasına yerleşmişler, düzenli bir şekilde saraya doğru yol alıyorlar. Arabaları ustalıkla sürmeleri yaşamlarını denizlerde sürdüren bu kavim için dikkate değer bir şey. Demek ki talan ettikleri bazı kara parçalarında kısa da olsa yerleşmişler. Yağmaladıkları değerli madenleri de böyle at arabalarıyla gemilerine yüklemişler. Arabalara sığmayan çok sayıda korsan yaya olarak arabaları takip ediyor. Öndeki arabaların birinde kurulmuş olan koca kafalı, ağır cüsseli, yüzü şarap kırmızısı rengine çalan korsan konvoyu yönetiyor. Anlaşılan, aralarındaki komuta kademesinin en üst düzeydeki kişisi o. Arabaların ağır ağır gitmesinin emrini vermesinin nedeni az sonra anlaşılıyor. Saray yolundaki görkemli binaların önlerinde arabaları durduruyor. Bina sahipleri savaşın başlangı-

cında kenti terk etmişler. Binaya giren korsanlar, yükte hafif pahada ağır her şeyi alıp arabalara yüklüyorlar ve konvoy kaldığı yerden yoluna devam ediyor. Saraya varıncaya dek onlarca binaya giriyorlar. Saray memuru, tüccar ve zanaatkâr olan bina sahiplerinin kaçarken alamadıkları oldukça değerli eşyalara sevinç gösterileriyle el koyuyorlar.

Saray ve tapınaklarda ölümcül bir sessizlik var. Korsanlar her olasılığa karşın siperli önlemlerle hızla etrafı kuşatıyorlar. Özellikle de tapınakların çevresindeki kuşatmayı daha kalabalık olarak gerçekleştiriyorlar. Aradıkları şeylerin önemli bir kısmının bu tapınaklarda olduğunun bilincindeler. Kuşatmayı adım adım daraltıyorlar. Saray kapısını önceleyerek içeri giriyorlar. Her taraf sessizlik içinde kendilerine karşı koyabilecek bir gölge dahi göremiyorlar. Kral'ın yakın adamları, Akademi'nin memurları ya ülkeyi terk etmek üzere Asur krallığına sığınmak için Karkamış'a doğru kaçmışlar ya da tapınaklarda onları bekliyorlar. Sarayda tehlike olmadığını anlayan kırmızı şarap suratlı baş korsan, bağırarak arabaları içeri girmeleri için çağırıyor. Emri alan arabadaki korsanlar hızla saray avlusuna giriyorlar. Korsanların, kralın kaldığı salonu bulmaları zor olmuyor. Oradan üst kattaki kütüphane bulunuyor. Yağma başlıyor. Ugarit'in yüzlerce yıllık mirası arabalara taşınıyor. Öldükten sonra tanrılaşacağını zanneden kralların hiçbiri bu yağmayı durduramıyor.

Saray içinde işlerin yolunda olduğunu gören baş korsan, tapınaklara daha temkinli gi-

rilmesini isteyen emirler veriyor. İşlerinde oldukça tecrübeli olan korsanlar tapınakların kapısına dayanıyorlar. Kendilerini tanrıların koruyacağına inanmış birkaç tapınak hizmetlisi ellerindeki palalarla korsanlara saldırıyor. Saldırı beklentisi içinde olan korsanlar kalkanlarını ustaca kullanarak canlarını kurtarıyorlar. Ardından tapınak hizmetlilerini ortalarına alarak gürz darbeleriyle yere yığıyorlar. Limandaki savaşta pek kullanmadıkları uçları sivri üçlü mızraklarını yerde çırpınan hizmetlilerin boğazlarına saplayarak öldürüyorlar.

"Tanrıların laneti üzerinize olsun! Tanrıların gazabı hepinizi yok edecek! Ey alçak barbarlar, ben buradayım!" Kral Amurapi, Dagan Tapınağı'nın geniş holünde korsanlara böyle sesleniyor. Onu bir türlü yalnız bırakmayan Şimaltu, Kasanu, danışmanları, rahipler ve rahibeler çevresinde halka olmuşlar; kendilerini onu korumaya adamışlar. Hepsinin ellerinde kullanabilecekleri bir savaş aleti var. Sesin geldiği yöne bakan korsan başı, bir anlık duraklamadan sonra bütün gücüyle bir kahkaha atıyor. Kahkahası dahi anlaşılmaz bir dilde yankılanıyor tapınakta. Adamlarına dönen korsan başı saldırı emrini veriyor. Amurapi'nin korumasındaki müzisyen Şimaltu ve Kasanu'nun narin parmakları, ellerindeki palaları sıkıca kavrıyor, gelen saldırıyı kırmak için ileri atılıyorlar. Kendilerinden beklenmedik bir yetenekle sallıyorlar palalarını. Tapınakta ilk kayıplarını veriyor korsanlar. Şimaltu ve Kasanu'nun ardından gelen diğer kral korumaları ve rahipler de bu kanlı dövüşün bir parçası olu-

yorlar. Korsanlar ilk etapta küçümsedikleri bu grubun gösterdikleri güç karşısında şaşkına uğruyorlar. Kayıp üstüne kayıp veriyorlar. Dışarıdaki korsanların tapınağa girmesiyle dövüşün kontrolünü ele alıyorlar. Vurdukları ilk kişi Şimaltu oluyor. Yediği bir balta darbesiyle kendinden geçiyor, yerde can çekişiyor. Sevgilisinin öldüğünü gören Kasanu kendinden beklenmedik bir çığlık atıyor. Elindeki palayı Şimaltu'ya vuran korsanın alnının ortasına indiriyor. Ardından sağındaki solundaki korsanları ağır yaralayarak yere seriyor. Uzun sürmüyor. Ensesine yediği üçlü mızrağın ucu gırtlağından çıkıyor. İnliyor. O kadife sesinin son notasıyla inliyor. Önce dizlerinin üstüne çöküyor sonra yere kapaklanıyor. Dövüşün diğer yerinde korumaların ve rahiplerin tamamının öldürülmüş olduğu görülüyor.

Kral Amurapi kanlar içinde, ayakta bir yaprak gibi sallanıyor. Az sonra öldürüleceğini biliyor. Korkmuyor. Bir anlığına, ölünce ataları gibi tanrılaşacağına inanıyor. Bu, ona huzur veriyor. Peki ya Ugarit? Kendi ölümünün tanrılaşmasını kim kutsayacak? Bu barbarlar buraya kadar geldiklerine göre savaşacak bir askeri dahi kalmamış. Ya bunların gaddarlığına uğramak istemeyen Ugarit halkı! Bir kısmı öldürüldü. Kaçabilenler de Asur'un Karkamış'ına doğru yol aldı. O halde kim kutsayacaktı ölü Tanrı Amurapi'yi? Bu tanrısız, inançsız barbar kavmin daha ne kötülükler yapacağını görebilecek miydi, öldürüldükten sonra? Zekâlarıyla parmaklarında oynattıkları firavunlar, Hitit kralları ve sıradaki Asurlular! Barışın, huzurun

mavimsi mutluluğu. Müziğin sesiyle mest olmanın, sevişmenin yanında içilen eşsiz Ras Şamra şarabı. Kütüphanedeki paha biçilmez kültür mirası. Cam kâseler, sürahiler, fanuslar. Ceviz işlemeli masalar, koltuklar. El işi, büyüleyici altın takılar... Gözleri kararıyor. Düşmemek için tüm gücünü kullanıyor. Ugarit kralı tanrılık yoluna onuruyla gitmeli. Bunca yıllık yaşamında kısa sürede bu denli anımsama yolculuğuna çıkmamıştı. Büyük tanrılar El ve Baal neredeydiler? Üçlü sivri çeliğin boğazına saplanmasıyla "Hınk!" diye bir ses çıkıyor ağzından ve burnundan. Gözleri olabildiğince açılıyor. Kafasında koca bir soru işareti eşliğinde yere kapaklanıyor.

Tapınağın uç köşesinde titreşen rahibeler hâlâ dua ediyorlar. Aralarında Kraliçe Sattivaza var. Korsan başı, onlara dokunulmamasını emretmiş; tutsak olarak alınacaklar. Her yağma işinde olduğu gibi buradaki kadınlar da korsanların cinsel gereksinimleri için kullanılacaklar. Yaşayarak her gün öldürülecekler.

Korsan başı yağma emrini veriyor. Tanrı heykelleri kendilerine sunulan hediyelerle birlikte sandıklara dolduruluyor. Korsanların attıkları sevinç çığlıkları, onların şimdiye değin böyle varsıl bir yağmaya tanık olmadıklarını gösteriyor. Oldukça hızlı bir şekilde arabalara taşınan ganimetler, yine hızlıca gemilere yerleştirilmek üzere yola çıkıyor. Arabalar yolda ilerlerken barbarlar, her yağmada olduğu gibi yağmaladıkları yerleri ateşe veriyorlar. Ateşin daha hızlı ve etkili olması için yanlarında getirdikleri yanıcı yağı döküyorlar.

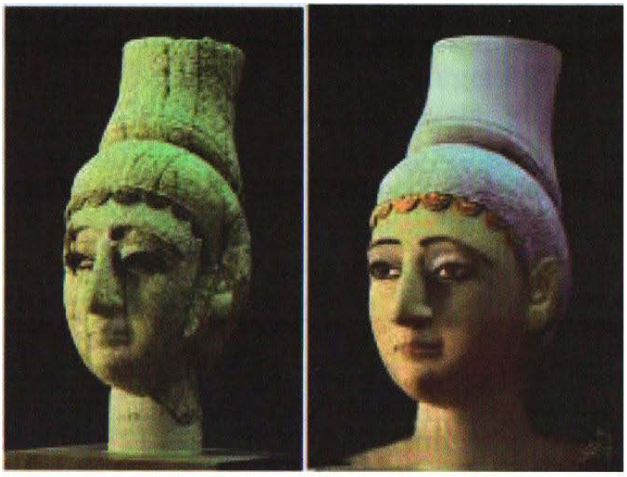
Koçbaşlı devasa gemiler, Ras Şamra limanından ayrılıyor. Ugarit Sarayı ve tapınaklardan göğe yükselen kızıl ateşin ucundan çıkan simsiyah duman, kentin üzerine ağır bir gölge gibi yayılıyor. Esintinin denizden getirdiği iyot kokusu hükmünü kaybediyor. Kuşlar, defne ve zeytin ağaçlarının gözyaşlarını görüyorlar. Kentten topluca göç ediyorlar.

AÇIKLAMALAR

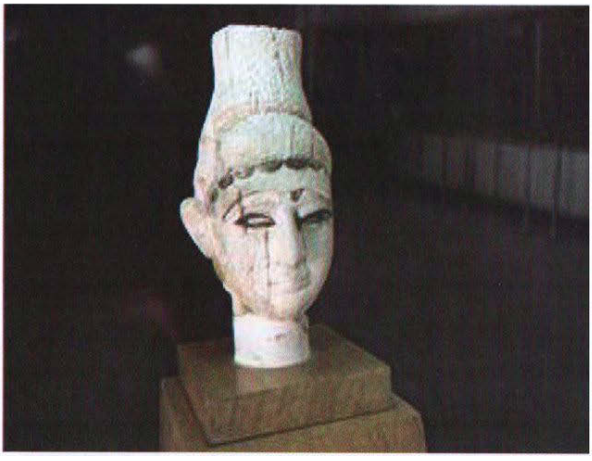
UGARİT KRALLARI

Ammittamru 1	MÖ : 1349
Niqmaddu 2	MÖ : 1325
Arhalba	MÖ : 1315
Niqmepa 2	MÖ : 1291
Ammitt	MÖ : 1236
Niqmaddu 3	MÖ : 1236
Ammurapi	MÖ : 1185

UGARİT KRALİÇESİ

UGARİT KRALI (AMMURAPİ)

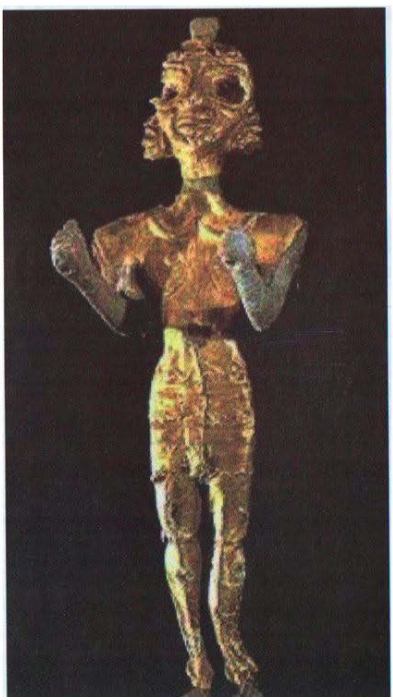

BÜYÜK TANRILAR
EL VE BAAL

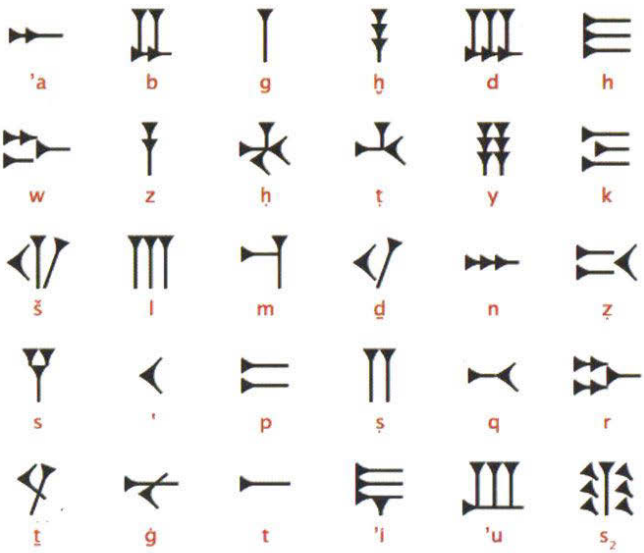

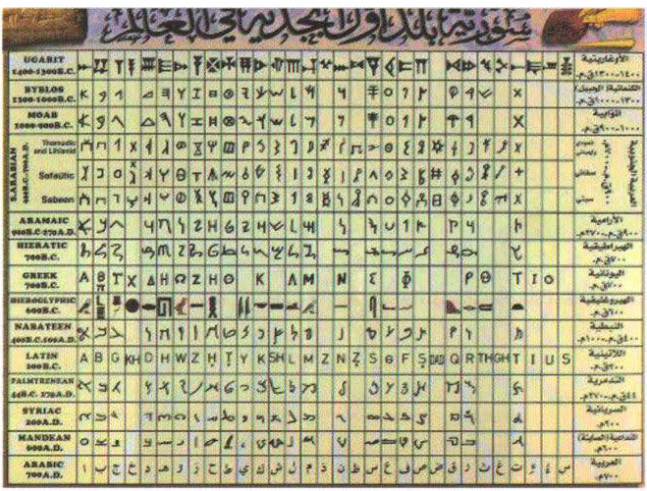

BAAL

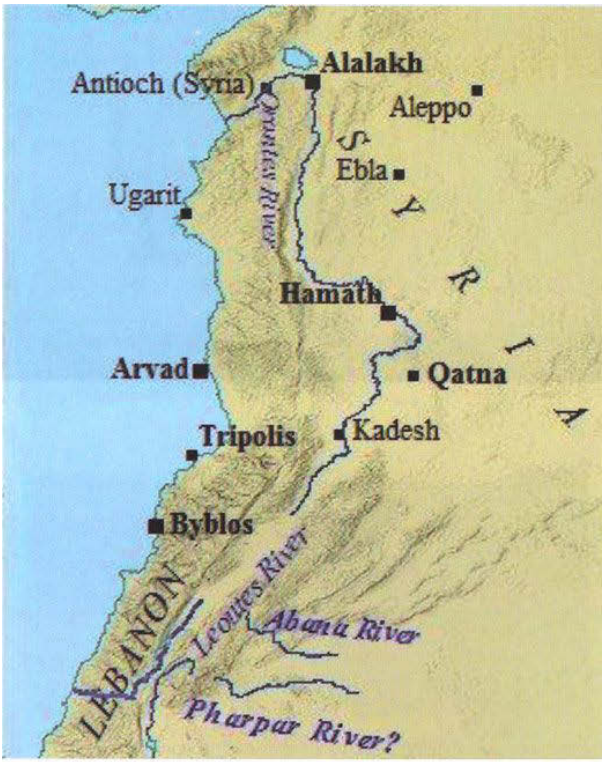

UGARİT ALFABESİ

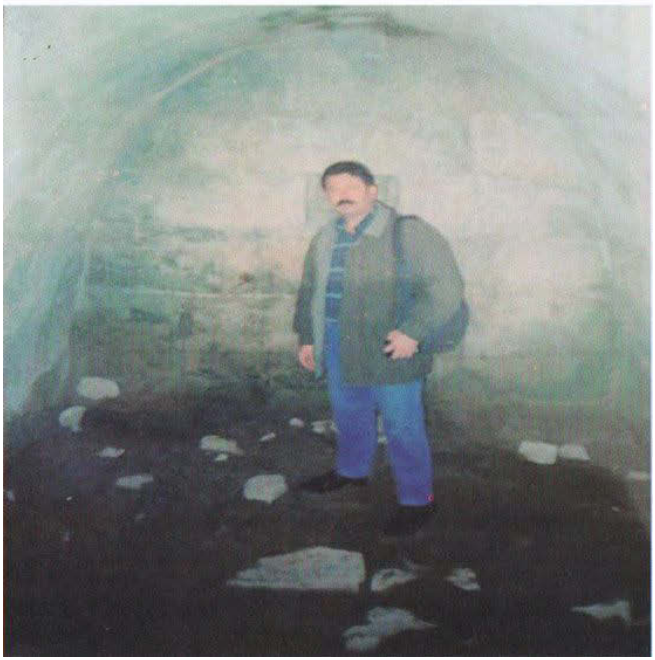

UGARİT HARABELERİ

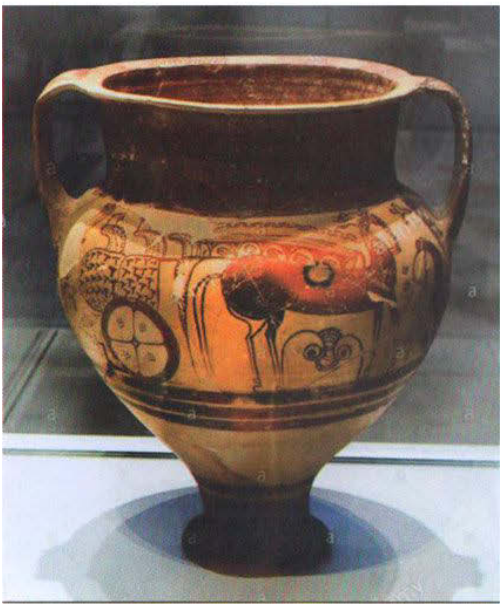
UGARİT EL SANATLARI VE MÜCEVHERLERİ

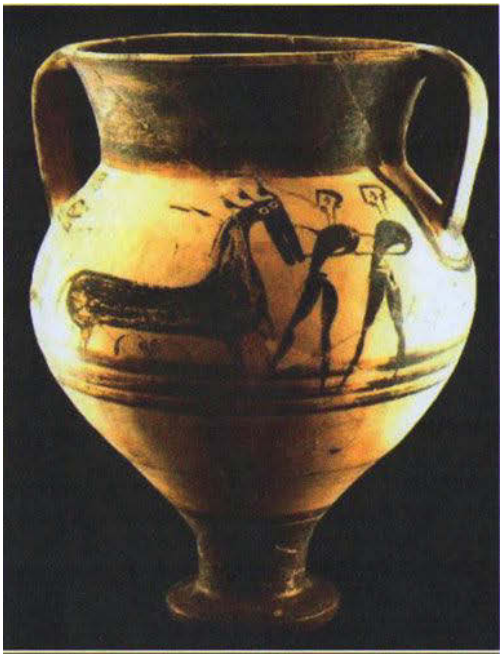

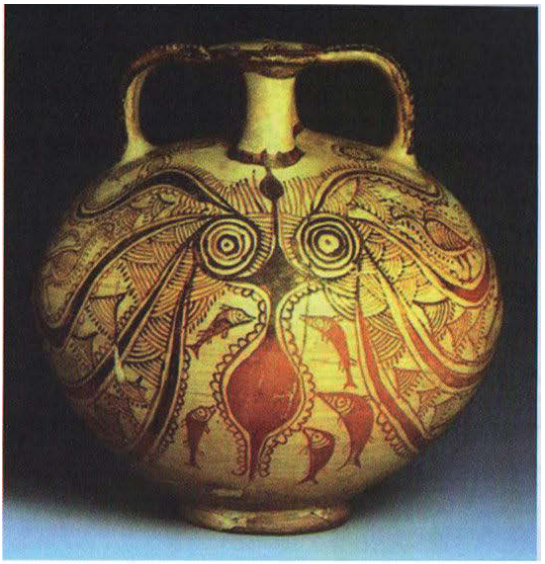

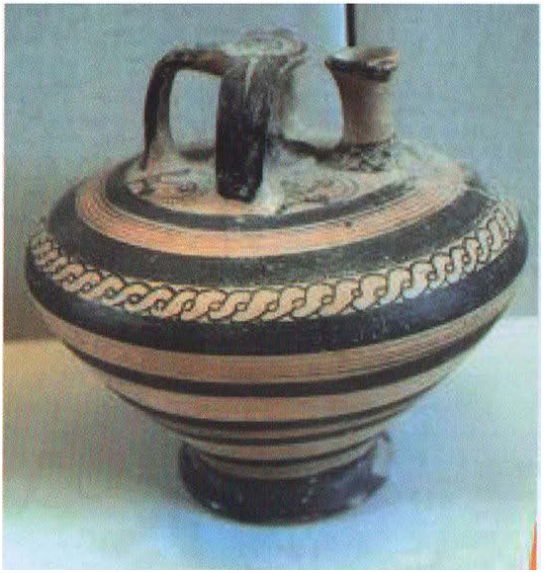

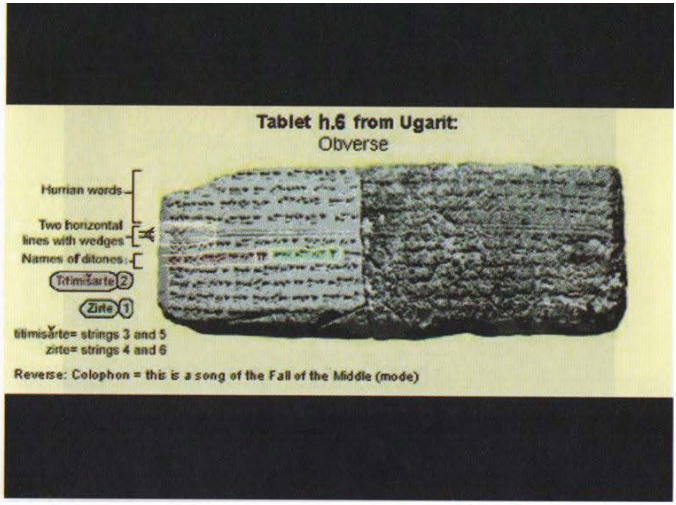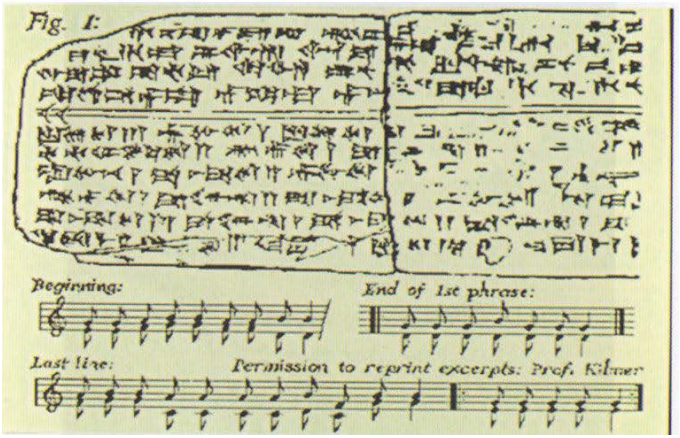

UGARİT MÜZİK NOTALARI VE SOSYAL HAYAT

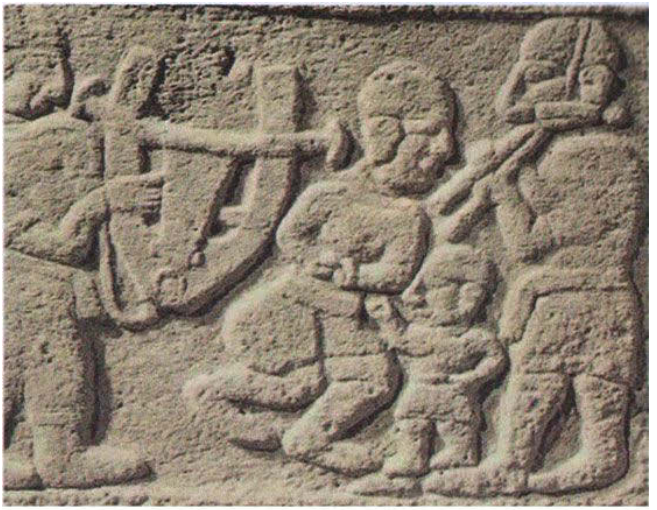

Yaser Bereketoğlu

Siz Güzeldiniz

Sonrasız Zamanlarda

●

şiir

Yaser Bereketoğlu

Ugarit'te Son/Bahar

"Tören mistik bir ezgiyle devam ediyor.
Kasanu tefini yere bırakarak ayağa kalkıyor.
Kral ve Kraliçe ile göz göze geliyor.
Derin bir nefes alıyor. Ellerini dua eder
duruma getiriyor. Dudakları arasından uzun
bir inleme sesi çıkarıyor. Sesi yanıklaşarak uzuyor.
Ugaritçe Tanrı El'e yalvarıyor.
Ardından Tanrı Baal'den bolluk diliyor.
Gök Tanrı Tarhuna'dan merhametini esirgememesini,
Arinna'nın Güneş Tanrıçasından da
zaferlere ulaşılmasını istiyor.
Kasanu sesini müzikle uyumluyor.
İlahisini, başladığı gibi inleme sesiyle bitiriyor."

KURGU KÜLTÜR MERKEZİ YAYINLARI